

Täysistunto

Keskiviikko 11.1.2023 klo 14.00—17.48

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.48.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (14.00—14.00 ja 16.01—17.48) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (14.00—16.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 56/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Hilikka Kempin.

3. Puolustusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 57/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi puolustusvaliokunnan jäseneksi edustaja Hanna Huttusen.

4. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 58/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäseneksi edustaja Jari Lepän.

5. Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Valtioneuvoston selonteko VNS 15/2022 vp

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan sekä ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Esittelypuheenvuoron käyttää maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen, ja esittelypuheenvuoro kestää kymmenisen minuuttia. Tämän jälkeen puhemies myöntää kahden minuutin vastauspuheenvuorot eduskuntaryhmien ilmoittamille edustajille. Muut vastauspuheenvuorot ovat yhden minuutin mittaisia. Tämän debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään sen viisi minuuttia.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään yksi tunti. — Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.02 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Äärimmäiset sääilmiöt ja ilmastonmuutos aiheuttavat jo nyt vaikutuksia luontoon, ihmisiin, talouteen ja yhteiskuntaan. Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat rajuimminkin maailman köyhimpiin maihin, mutta eivät ilmastonmuutoksen vaikutukset, äärimmäiset sääilmiöt ynnä muut, ole meillekään mitenkään vieraita ja olemme mekin valitettavasti niitä nähneet tässä viime vuosina. Muun muassa olemme kokeneet katovuosia maataloudessa niin kuivuuden kuin jatkuvien sateiden vuoksi, ja olemme valitettavasti myös Suomen metsissä nähneet tuholaiden aiheuttamia vahinkoja. On ollut helleaaltoja, joiden aikana kuolleisuus ja terveyshaitat ovat lisääntyneet, ja kuivuuskaudet vaikuttavat myös vesihuoltoon paikallisesti.

On välttämätöntä, puhemies, että teemme varautumis- ja sopeutumistoimia ilmastonmuutoksen vuoksi. Tämä ei tarkoita sitä, ettemme pyrkisi hidastamaan tai jopa pysäyttämään ilmastonmuutosta, mutta politiikassa tosiasiat täytyy tunnustaa. Tosiasioiden tunnistamiseen kuuluu ilmastonmuutokseen sopeutumis- ja varautumistoimet, ja niitä tässä esillä olevassa selonteossa käsitellään.

Sopeutumisella tarkoitetaan ilmastonmuutoksen vaikutusten ja seurausten ennaltaehkäisyä ja vähentämistä ja niihin varautumista sekä niin sanotun yhteiskunnan ilmastokestävyyden vahvistamista. Ilmastonmuutos ei aiheuta meille vain negatiivisia vaikutuksia, vaan ennakoivaa sopeutumista tekemällä meidän on mahdollista myös hyötyä sen tuomista mahdollisuuksista yhteistyössä yritysmaailman kanssa. Haluamme varmistaa, että ilmastonmuutos ei aiheuta Suomessa vakavia katastrofeja eikä heikennä elinkeinoelämämme toimintaedellytyksiä. Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelman 2030 visiona on varmistaa pitkällä aikavälillä hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa. — Eipä paljon ajankohtaisempaa visiota voisi kuvitella.

Tämä käsittelyssä oleva suunnitelma kokoa yhteen priorisoidut tavoitteet ja toimenpiteet eri hallinnonaloilta, joilla vastataan ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin 2020-lu-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

vulla. Käyn, puhemies, tiiviisti läpi tämän selonteon, suunnitelman, keskeisimmän sisällön ja sen, miten sitä on tarkoitus toimeenpanna.

Suunnitelmassa on 24 eri tavoitetta, jotka on jaoteltu teemoihin, esimerkiksi kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus, ruoka- ja ravitsemusturva, infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö, luonnonvarat, luonnon monimuotoisuus sekä kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö. Suunnitelmaan sisältyy myös kuivuusriskien hallinta ja helteiden terveyshaittoihin varautuminen.

Suomessa yksi erittäin keskeinen osa ilmastomuutokseen sopeutumisesta on se, miten meidän metsämme selviävät tästä muuttuvasta ilmastosta. Täytyy huolehtia metsiemme kasvukyvystä ja terveydestä. Metsiin kohdistuvat tuhoriskit kasvavat ilmaston muuttuessa, mutta tähänkin voidaan varautua ja tätäkin voidaan hillitä huolehtimalla metsien kasvukyvystä ja metsien terveydestä. Metsien monimuotoisuus ja metsien elinvoimaisuus vahvistavat kykyämme sopeutua ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Elinvoimaiset, monimuotoiset ja ilmastokestävät metsät mahdollistavat yhteiskuntamme kaiken toiminnan pohjan tulevaisuudessa.

Iso osa tavoitteista ja toimista, joita tässä ohjelmassa on, on poikkileikkaavia, sillä on aivan päivänselvä asia, että ilmastokriisi ja ilmastopolitiikka leikkaavat läpi kaikki meidän yhteiskuntamme ja julkishallintomme sektorit. Suunnitelmassa on esimerkiksi toimia sopeutumiseen liittyvän viestinnän ja vuorovaikuttamisen kehittämiseen. Lisäksi on pohdittu, miten EU-rahoitusta voitaisiin nykyistä paremmin hyödyntää ilmasto-ongelmien hillinnässä. Suunnitelman toimet pyritään toimeenpanemaan kustannustehokkaasti, vaikuttavasti ja oikeudenmukaisesti. Tämä suunnitelma tarjoaa mahdollisuuden nostaa kansallisen sopeutumistyömme uudelle tasolle ja vahvistaa Suomen edelläkävijyyttä tällä ilmastotyön tärkeällä osa-alueella.

Kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelma täydentää tällä hallituskaudella laadittuja muita ilmastopoliittisia suunnitelmia. Tämän sopeutumis suunnitelman valmistelussa on ollut erittäin laaja kokoonpano. Poikkeuksellisen paljon eri ministeriöitä, kymmenen eri ministeriötä, on ollut tätä valmistelemassa. Lisäksi on hyödynnetty erittäin laajasti eri ministeriöiden alaisten virastojen asiantuntemusta. Vuorovaikutus eri sidosryhmien ja toimijoiden kanssa oli keskeinen osa suunnitelman valmistelua. Olemme muun muassa käyneet rakentavaa vuoropuhelua saamelaiskäräjien edustajien kanssa ja kuulleet nuorempia suomalaisia digitaalisin välinein. Valmistelussa on hyödynnetty parasta käytettävissä olevaa tietoa, parhaita taustaselvityksiä, skenaarioita ja asiantuntijoita, mitä tällä hetkellä saatavilla on.

Tämä suunnitelmaluonnos herätti myös erittäin laajaa keskustelua ja kommentointia, sillä lausuntopalautetta tuli paljon. Tämä ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelma oli lausunnolla syys—lokakuussa 2022, ja 130 kappaletta tuli lausuntoja — erittäin paljon. Lausunnot myös otettiin todella hyvin huomioon, tehtiin todella muutoksia tähän suunnitelmaan lausuntojen pohjalta.

Herra puhemies! Lopuksi. Sopeutumistoimien toimeenpano ilmastopolitiikassa, ilmastomuutokseen sopeutuminen siis, on pitkäjänteistä työtä, joten kaikista tärkeintä nyt jatkossa on todella tämän paperin toimeenpano. Se on erittäin haastavaa, kun kysymys on poikkihallinnollisesta työstä. Kaikki, jotka olemme olleet eri valtionhallinnon tehtävissä ja julkisen puolen viroissa ja luottamustoimissa, tiedämme, että poikkihallinnollisuus ei välttämättä aina ole sellainen suurin vahvuus ja siinä on aina haasteita, ja siksi tämä paperi ei tosissaan saa jäädä vain pölyttymään kirjahyllyyn. Tässä on paljon kunnianhimoisia tavoit-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

teita, kuten on ollut hallituksen muissakin ilmastosuunnitelmissa, ja jotta tämä todella saadaan toimeenpantua ja jalkautettua, se vaatii kaikkien toimijoiden laajaa sitoutumista ja ponnistuksia. Vain yhteistyöllä tämä suunnitelma saadaan todellakin toimeenpantua ja toteutettua, niin kuin se on ajateltu.

Tuleva, kevään eduskuntavaalien jälkeen koottava hallitus tulee huolehtimaan ja sen täytyy huolehtia siitä, että suunnitelman toimeenpanolla on riittävät resurssit. Ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutuminen on tärkeä osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa, huoltovarmuutta ja ennakointia epävarmemmaksi muuttuvassa tulevaisuudessa. Kysymys on tämän suunnitelman osalta siis mitä suurimmassa määrin kokonaisturvallisuudesta. Vakaata ja toimivaa yhteiskuntaa parantaa onneksi Suomen mahdollisuuksia varautua ilmatoris-keihin ja myöskin sopeutua ilmastomuutokseen. Se on sellainen arvokas vahvuus, mistä pidetään kiinni ja me kaikki huolehdimme tänäkin vuonna.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitokset, ministeri Kurvinen. Ja nyt siirrymme näihin kahden minuutin mittaisiin ryhmädebattipuheenvuoroihin. — Edustaja Asell.

14.10 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto muuttuu ihmisen toiminnan vuoksi. Tärkeintä on vähentää päästöjä ja luopua fossiilisista polttoaineista. SDP:n tavoitteena on hiilineutraali Suomi vuonna 2035. Ei riitä, että hillitsemme ilmastomuutosta, meidän on myös sopeuduttava siihen. Ilmasto on jo muuttunut: on kuivuutta, paljon metsäpaloja, hirmumyrskyjä ja muita luonnon ääri-ilmiöitä.

Ilmaston lämpenemisen haitat eivät jakaudu tasan. Meidän on tuettava heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ilmastopolitiikassa tarkoittaa SDP:lle sitä, että huomioimme ilmastopolitiikan vaikutukset eri väestöryhmissä, eri alueilla ja lievennämme vaikutuksia ja kompensoimme kustannuksia. Kukaan ei saa joutua kohtuuttomaan tilanteeseen. Tarvitsemme lisää tietoa sekä ilmastomuutoksen hillinnän että siihen sopeutumisen vaikutuksista eriarvoisuuteen, tuloeroihin, elintasoon ja osallisuuteen yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Me SDP:ssä katsomme eteenpäin ja uskomme, että sen minkä ihminen on tehnyt, voi ihminen myös muuttaa. Ilmastomuutosta on mahdollista hillitä: meillä on teknologiaa ja kykyä siihen. Voimme myydä osaamistamme ympäri maailmaa ja luoda näin kestävästä hyvinvointia ja työpaikkoja Suomeen. Innovaatiot, koulutus, korkean tason tutkimus mutta myös olemassa olevan osaamisen päivittäminen kaikilla koulutustasoilla on olennaista, jotta onnistumme.

Käsittelyssä olevassa kansallisessa ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmassa todetaan, että osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen liittyviä tarpeita ei ollut mahdollista selvittää tarkemmin valmistelun yhteydessä. Tämä on sääli, sillä SDP:ssä näemme, että juuri laaja-alainen osaaminen on olennaista, jotta ihmisillä on työkalut toimia muuttuvassa maailmassa. Jatkossa on pureuduttava osaamiseen ja koulutukseen erityisellä tarkkuudella. Ensi hallituskaudella koulutuksesta ei saa leikata, sillä se on leikkaamista tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Reijonen.

14.12 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa valtioneuvoston selonteossa esitetään kansallinen suunnitelma siitä, miten Suomi

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

sopeutuu muuttuvan ilmaston vaikutuksiin vuosina 23—30. Kansallinen ilmastomuutokseen keskittyvä sopeutumissuunnitelma on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää. Suunnitelma toimeenpanee myös Suomen kansainvälisiä ilmastovelvoitteita, erityisesti Pariisin ilmastositomusta ja eurooppalaista ilmastolakia, jotka edellyttävät kattavia kansallisia sopeutumissuunnitelmia.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset ja perussuomalaisten eduskuntaryhmä näemme asian kuitenkin toisin. Ylikireitä kansallisia tai muita maita nopeampia sopeutustoimenpiteitä ei ilmastopolitiikassa pidä nyt toteuttaa. Näemme, että suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyyn turvaaminen on nyt elinehto. Niin ikään tähän asti Suomi on tehnyt ilmastotoimien osalta enemmän kuin oman osansa. Suomen hiilidioksidipäästöt henkeä kohti ovat eurooppalaista keskitasoa, vaikka meillä on suuri lämmitystarve ja pitkät etäisyydet.

Samaten maamme tavoitteena tulee olla laajapohjainen ja kotimaisuuteen tähtäävä energiantuotanto, joka tukee työllisyyttä, talouskasvua ja kotitalouksien ostovoimaa sekä on myös ekologisesti kestävä. Moneen muuhun Euroopan maahan nähden Suomen energiantuotantorakenne on ollut monipuolinen ja hajautettu. Valitettavasti tällä vaalikaudella hallitus on rapauttanut tätä rakennetta voimakkaasti juuri ilmastomuutokseen vedoten. Yhä edelleen meidän tulee pyrkiä järkevään tasapainoon, taloudellisuuteen ja energiaomavaraisuuden tuntuvaan lisäämiseen Suomessa. Hallituksen ajamat toimet ovat olleet [Puhemies koputtaa] vain energiaomavaraisuutta rapauttavia, kun se veropolitiikallaan käytännössä lopetti muun muassa turvetuotannon maassamme.

Lopuksi me perussuomalaiset [Puhemies koputtaa] muistutamme siitä, että suomalainen tehtaanpiippu on todellinen ekoteko. Tämän istuvan hallituksen tulee muistaa se nyt ja aina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on aika ylitetty. Muistutan edustajia siitä, että nämä ryhmädebattipuheenvuorot ovat kahden minuutin mittaisia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.15 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen torjunnan rinnalla, jossa Suomi siis tekee oman osuutensa, ja siihen tietysti liittyvät myös taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat ympäristönsuojelun ohella, on äärimmäisen tärkeää myös se, että ilmastomuutokseen, joka kuitenkin on fakta, myös sopeudutaan ja varaudutaan. Sopeutuminen on suurelta osin ratkaistavissa kansallisin ja alueellisin keinoin. Meidän pitää varautua jo tiedossa oleviin ja tuleviin muutoksiin niin yksilötasolla kuin yhteiskunnallisestikin.

Ilmastomuutoksen vaikutukset ulottuvat eri puolille yhteiskuntaa, ja suomalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista on huolehdittava. Me kokoomuksessa katsomme vastuullisesti eteenpäin, ennaltaehkäisemme ja varaudumme. Lisääntyvät ja yhä kuumemmat hellepäivät rasittavat ikäihmisiä ja kuivat kesät maanviljelijöitä, roudan puute hankaloittaa talvista puunkorjuuta, ja myrskyvauriot häiritsevät ihmisiä maalla ja kaupungeissa.

Nämä huolta aiheuttavat muutokset on otettava vakavasti, ja on pohdittava, miten saamme erilaisia hyvinvointiimme ja turvallisuuteemme liittyviä vaikutuksia pienemmiksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiittää, että ilmastomuutoksen sopeutumissuunnitelma on nyt päivitetty ja jaamme selonteon suuntaviivat.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Samalla on kuitenkin todettava, että tällä eduskunnalla on vielä lukuisia selontekoja käsiteltävänä myös näihin ilmastoasioihin liittyen viimeisten viikkojen aikana, ja osa niiden sisällöstä on jo vanhentunutta, ja osa hallituksen toimenpide-ehdotuksista on vailla min-käänlaista rahoitusta budjettikehyksistä.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme varautumista yhä useammalla yhteiskunnan sektorilla ja yhä systemaattisemmin. Saamme ruokamme viljavista maista ja vesivarojamme hyödyntäen. Maanviljelijät, jos ketkä, tuntevat päivittäin muutokset ympäristössämme. Osaa-mista on vahvistettava koko luonnonvara-alalla siitä, miten voidaan sopeutua ilmastonmuutoksen moninaisiin vaikutuksiin ja turvata luonnonvarojen kestävä käyttö.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Kal-mari.

14.17 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto lämpenee. Kuinka paljon — siihen voimme ja siihen meidän pitää vaikuttaa. Se tarkoittaa, että me suomalaiset teemme osamme. Mutta vain osamme. Suomen ei pidä ampua itseään jalkaan. Päästöjen vähentämisessä tärkeintä on ajaa uusiutuvat kotimaiset polttoaineet ylös ja uu-siutumattomat ulkomaiset polttoaineet alas. Muu on näpertelyä ja pahimmillaan, kuten ih-misten syömistä ja juomista vahtaamalla, kääntyy itse asiaa vastaan. Kelloa emme kuiten-kaan pysty kääntämään taaksepäin. On sopeuduttava. Silloin Suomi pärjää. Silloin tästä-kin selvitään.

Arvoisa puhemies! Sopeutumisessa tärkeintä on, että Suomella on ruokaa ja energiaa omasta takaa. Maatalouden pitää kannattaa, ja metsiä pitää voida käyttää. Ei päästetä met-siä rämettymään tuholaisille alttiiksi tai harvenneta liian harvaksi ja tuulien tuhottaviksi. Pidetään metsätiet kunnossa, niin että metsiin pääsee niin hoitotöihin kuin palontorjun-taan. Huolehditään maan kasvukunnosta, jolloin se kestää paremmin sateet ja kuivat. Jos paha kato käy, ei jätetä viljelijää yksin kantamaan riskiä. Ei kielletä säävarmoilla turvepel-loilla viljelyä. Tämän keskusta lupaa.

Maaseutua ei saa museoida, ei Brysselin toimesta eikä kotimaisin päätöksin, vaan viljel-lä ja varjella, niin kuin tätä maata on kautta aikojen hoidettu. Silloin voimme myös maail-man mitassa auttaa heitä, joilla on pulaa omasta ruuasta ja energiasta, sillä ilmastonmuutos on tosi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Vihreiden eduskuntaryhmä, edustaja Hop-su.

14.19 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos vai-kuttaa jo nyt monin tavoin luontoon, ihmisiin, talouteen ja yhteiskuntaan sekä Suomessa että maailmalla. Hallitsematon muutos uhkaa yhteiskuntien vakautta ja turvallisuutta mo-nin tavoin, ja tulevien vuosikymmenten kuluessa vaikutukset entisestään voimistuvat. Maailmanlaajuinen pandemia toimi meille tästä esimerkkinä. Meillä on siis entistä suu-rempi tarve sopeutua ilmastonmuutokseen, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että meillä on kaikkia yhteiskunnan aloja läpileikkaava suunnitelma siitä, miten Suomi varautuu.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edistää sopeutumista, sillä monimuotoiset maatalousympäristöt ja metsät sietävät paremmin ilmastonmuutoksen vaikutuksia. On hy-vä, että suunnitelmassa esitetään metsäalan sopeutumista edistäviä tutkimus- ja kehittämis-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

toimia, jotka tukevat myös luonnon monimuotoisuutta, kuten sekapuustoisuuden ja erikäisrakenteisten metsien lisäämistä. Myös siirtyminen avohakkuista jatkuvan kasvatuksen menetelmiin ja harvennushakkuiden toteuttaminen nykyistä kevyemmin tukisivat näitä tavoitteita. Keskeisintä on kuitenkin pysäyttää ilmaston kuumeneminen vähentämällä päästöjä ja kasvattamalla hiilinieluja. Jos emme tässä onnistu, mikään raha maailmassa ei riitä seurauksiin sopeutumiseen.

Ilmastokriisin vaikutukset osuvat usein kaikista kovimmin niiden maiden ihmisiin, jotka ovat vaikuttaneet siihen vähiten. Erityisen tärkeää on löytää keinoja kaikkein haavoittuvimpien alueiden sopeutumiseen. Pakolaisuus on jo nyt ennätyslukemissa, kun elinolosuhteet käyvät mahdottomiksi ja konfliktit lisääntyvät. Ruokaturva on noussut yhdeksi YK:n kärkitavoitteeksi. Globaali tilanne heikkenee, jopa 220 miljoonaa ihmistä tulee kärsimään ruokaturvattomuudesta. Siksi on välttämätöntä, että kansainvälisen ilmastorahoituksen määrää kasvatetaan ja puolet Suomen rahoituksesta suunnataan [Puhemies koputtaa] kehittyvien maiden sopeutumiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Kivelä.

14.21 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto valitettavasti kuumenee hillintätoimista huolimatta, koska toimia tehdään liian vähän ja liian myöhään. Tämä aiheuttaa jo nyt vakavia seurauksia ihmiselle laajasti sekä myös luontoon. Siksi hillinnän lisäksi ilmastokriisiin sopeutuminen sekä samalla yhteiskunnan ilmastokestävyyden vahvistaminen on entistä tärkeämpää. Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus, alue- ja kuntatason suunnitelmat sekä oikeudenmukaisuus ovat tässä keskeisiä periaatteita, joita sopeutumis suunnitelmassa noudatetaan.

Arvoisa puhemies! Me vasemmistossa ajattelemme, että ratkaisu syvempään ympäristökriisiin ja siihen sopeutumiseen on pohjimmiltaan sama. Meidän täytyy sopeutua ja sopeuttaa elämäntapamme, tuotantotapamme ja kulutuksemme taso sellaiseksi, ettei se jatkuvasti kriisiytä maailmaa ympärillämme. Ilmastokriisi on ihmisen itse aiheuttama — me olemme itse kuumentaneet ilmaston pian elinkelvottomaksi itsellemme ja muille lajeille.

Reilu siirtymä ympäristöä kunnioittavaan yhteiskuntamalliin onkin meidän ainoa vaihtoehtomme. Meidän tulee määritellä yhdessä esimerkiksi se, mikä kaikki kuluttaminen ja esimerkiksi ylikulutukseen kannustava mainonta on yksinkertaisesti haitallista, ja on päästävä eroon kuluttamisesta kulutuksen vuoksi. Tämän talven energiakriisi on tästä hyvä esimerkki: me havahduimme nyt energian niukkuuteen, mutta tämä sama asennoituminen energiansäästöön täytyy säilyttää jatkossakin.

Ilmastokriisiin sopeutuminen on myös varautumista epävarmuuteen. Kuumeneva ilmasto vaarantaa ruokaturvamme, ja tämä ei näy ainoastaan köyhissä maissa, vaan tämä näkyy myös Suomessa, jossa maanviljelijät kärsivät kuivuudesta ja epävakautuneesta ilmastosta. Ja sen takia meidän täytyykin opetella uutta ruokaturvaa, joka pohjautuu nimenomaan kasvipohjaiseen tuotantoon.

Ja lopuksi sanon vielä, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies, että ilmastotyöstä lintsaaminen ei todellakaan ole vaihtoehto, vaikka sitä on täällä esitetty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och svenska riksdagsgruppen, ledamot Norrback.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

14.24 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Sällan har vi pratat lika mycket om klimatfrågor i riksdagen som under den pågående regeringsperioden. Redan i regeringsprogrammet kom regeringen överens om att Finland ska vara klimatneutralt senast år 2035. Sedan Rysslands brutala attack i Ukraina befinner vi oss i ett exceptionellt läge. Den gröna omställningen försnabbas ytterligare av beslutet att frigöra oss från rysk energi och regeringens diverse andra åtgärds paket. Kriget har medfört att vi här i riksdagen ingående har diskuterat energiförsörjning och förutsättningar för inhemsk matproduktion, två mycket viktiga fundament för ett fungerande samhälle. Därför vill vi också i svenska riksdagsgruppen att ett stödpaket för jordbruket levereras så snabbt som möjligt till riksdagen.

Vi vet att planering är A och O för att nå goda resultat, särskilt på sikt. Därför är den omfattande anpassningsplanen mycket välkommen.

Arvoisa puhemies! Ruotsalaisen eduskuntaryhmän ja RKP:n mielestä pelkkä sopeutuminen ei riitä, vaan päinvastoin meidän on määrätietoisesti etsittävä uusia ratkaisuja. Tähän tarvitaan koko yhteiskunnan panostus kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Lämpöaaltojen ja äärimmäisten sääilmiöiden arvioidaan yleistyvän tulevaisuudessa, ja niiden vaikutukset voivat olla kohtalokkaita yksilötasolla, varsinkin väestön ikääntyessä. Ne vaikuttavat myös maatalouteen.

Vaikka suunnitelman velvoitteet koskevat lähinnä viranomaisia, ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa yksityisten toimijoiden hyvien toimintaedellytysten ja kannustimien merkitystä tulevaisuuden ratkaisujen löytämisessä.

Arvoisa puhemies! Vain määrätietoisella toiminnalla voimme vastata haasteeseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Östman.

14.26 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sopeutuminen ilmastonmuutokseen ei ole uusi aihe. Jo 90-luvulla Suomen Akatemian Silmu-tutkimusohjelmassa tutkittiin muun muassa sitä, miten Suomen ilmasto muuttuu tulevaisuudessa ja mitkä ovat muutoksen vaikutukset. 20 vuotta sitten keskusteltiin Golfvirran muuttumisesta. Muuttuisiko Suomen ilmasto kylmemmäksi, vai tulisivatko viljelyolosuhteet täällä jopa paranemaan? Arviot ilmastonmuutoksen vaikutuksista ovat tarkentuneet mutta sisältävät edelleen merkittäviä epävarmuuksia.

Joiltain osin voidaan sanoa, että ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toimet ovat riskitilidassa sopeutumiseen ja varautumiseen liittyvien toimien kanssa. Näin ei kuitenkaan tarvitse olla. Suomalaista maataloutta kehitetään yhä vähähiilisempään suuntaan. Kestävän kehityksen täytyy välttämättä sisältää myös yhteiskunnan kriisinkestävyyden ja huoltovarmuuden näkökohdat, mihin myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen kytkeytyy.

Toki selonteossa käsitellään ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä laajasti ja paljon myös maatalouteen liittyviä kysymyksiä. Siitä huolimatta hallitus on valitettavasti heikentänyt suomalaisen yhteiskunnan varautumista ilmastonmuutokseen päästämällä suuren määrän kannattavia maataloja konkurssiin. Viljelijöiden mukana katoaa valtava määrä käytännöllistä hiljaista tietoa ja osaamista, jota tarvittaisiin viljelyolosuhteiden muuttuessa. Kristillisdemokraattien mielestä hallituksen toiminta ei ole linjassa selonteossa esitettyjen riskiarvioiden kanssa.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitokset eduskuntaryhmille. Nyt jos edustajat haluavat pitää vastauspuheenvuoroja, niin minuutin mittaisina. — Aloitetaan. Edustaja Rantanen, Piritta.

14.28 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri totesi, niin työ ilmastonmuutoksen suunnitelmassakin on pitkäjänteistä ja vaatii myös ennakoitavuutta ja jatkuvuutta, ja metsillämme on tässä merkittävä osuus. Eilen olemme saaneet kuulla uutisista, joissa hiilinielumme siltä osin näyttää olevan laskusuunnassa.

Tämä yhteiskunta on rakennettu metsien tarjoaman raaka-aineen varannon avulla, ja metsien kestävä käyttö sukupolvelta toiselle on metsälain ja metsänomistajien ansiota. On ymmärrettävä, että hiilinieluihin ja niiden kasvattamiseen metsissämme ei pelkkä suojelu kuitenkaan riitä. Metsien kasvun on jatkuttava, ja se onnistuu vain aktiivisella metsänhoidolla.

Tulevaisuuden hyvinvointivaltiomme tarvitsee edelleen metsistämme saatavaa raaka-ainetta, ja hiiltä voimme sitoa paremmin lisäämällä puurakentamista ja nostamalla puun jalostusarvoa. Oleellista on muistaa myös, että ilmastotoimien on oltava aina kannattavia, jotta niitä aidosti voidaan tehdä.

Kysyisin ministeriltä, [Puhemies koputtaa] kuinka hän suhtautuu tähän uuteen tietoon hiilinielusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tavio.

14.29 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on torjumisen sijaan tärkeämpi näkökulma. Globaalien hiilipäästöjen vähentäminen on mahdotonta, koska maapallolla on yhä voimakas väestönkasvu, Kiina-teollisuus kasvaa ja kehittyvien maanosien vahva talouskasvu edellyttää hiilipäästöjen voimakasta kasvua esimerkiksi Afrikassa.

Suomen hiilineutraalisuustavoite on huuhaata. Ilmastokeskustelua käydään vihreällä siirtymällä rahastavien tahojen johdolla, ja sitä hyödyntävät ilmastonmuutoksella ratsastavat poliitikot. Tosiasioilla ei ole näille tahoille väliä, sillä he pyrkivät fanaatikkojen johtamaan hegemoniaan ja kansalaisten orjuuttamiseen sosialismin keinoin.

Todellisuudessa vihreä liike valtapuolueiden tuella on aiheuttanut lisää päästöjä ajamalla kotimaista teollisuutta ulkomaille enemmän saastuttaviin maihin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä! Vihreiden vika!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Leppä. — Anteeksi, mikrofoni ei ole päällä. Nyt on.

14.30 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastotoimet luonnon hyväksi ovat tärkeitä toimenpiteitä. Ne ratkaisee oikeastaan kaksi asiaa. Toinen on uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö, joka Suomessa on mittavaa, ja toinen on uusi teknologia ja sen hyödyntäminen maksimaalisella tavalla. Eli meillä luonnonvarat ja niiden kestävä käyttö on ratkaisu näihin asioihin, eikä ongelma. [Arto Satonen: Juuri näin!] Ja tässä on myöskin se, mikä meidän kannattaa kaikkien huomioida: meidän ei tule tuijottaa niinkään meidän hiilijalanjälkeämme, vaan ennen kaikkea meidän hiilikädenjälkeämme,

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

eli me voimme tuottaa niitä ratkaisuja, innovaatioita, teknologiaa, laitteistoja, menetelmiä, tietotaitoa viedä, jolla sitten ratkaistaan näitä maailmanlaajuisia ongelmia suomalaisella osaamisella, suomalaisella teknologialla, suomalaisilla käytännöillä, ja siinä me tarvitsemme näkökulmaa, joka on koko kestävän kehityksen näkökulma. Kaikki ne kolme perusperiaatetta pitää olla samalla tasolla. [Puhemies koputtaa] Silloin me myöskin pystymme nämä ongelmat ratkaisemaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

14.31 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa jo nyt monin tavoin ihmisiin ja luontoon. Vaikutukset voimistuvat ilmastomuutoksen edetessä, ja siksi niihin sopeutuminen on paitsi viisasta myös välttämätöntä.

Yksi keskeinen kokonaisuus ilmastomuutokseen sopeutumisessa on luontopohjaiset ratkaisut, jotka tukeutuvat kestävällä tavalla luontoon. Luontopohjaiset ratkaisut soveltuvat hyvin torjumaan ilmastomuutoksen kasvavia vaikutuksia, kuten tulvia, kuivuutta, helteitä, rankkasateita, vieraslajeja ja metsäpaloja. Ne edistävät samanaikaisesti useaa tavoitetta: ilmastomuutoksen hillintää, luonnon monimuotoisuutta ja ihmisten terveyttä.

Kun katsotaan kokonaisuutta, niin luonnonvarojen kestävä käyttö — paino sanalla kestävä — ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ovat keskeisiä keinoja, joilla tuemme sopeutumiskykyä muuttuvassa ilmastossa, ja kaikkein olennaisinta on se, että jatkamme ponnisteluja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.32 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutos on tosiasia, ja sen hidastaminen on koko maailman tulevaisuuden kannalta tärkeää. Toisaalta teimmepä mitä tahansa, ilmaston lämpenemistä emme voi estää, ja meidän on sen takia kyettävä ennakoimaan ja varautumaan siitä aiheutuviin uhkiin ja riskeihin.

Toisaalta meidän on nähtävä myös ne positiiviset mahdollisuudet, joita ilmastomuutos mahdollisesti tuo mukanaan. Suomella on kansainvälisessä kilpailussa etua, jos osaamme realisoida ilmastomuutokseen sopeutumisesta syntyviä potentiaalisia hyötyjä. Edelläkävijyys on tässä asiassa Suomen etu. Esimerkiksi uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö, hoito ja suojelu mahdollistavat yhteiskuntamme toiminnan ja työpaikat myös tulevaisuudessa. Uusilla ilmaston lämpenemistä hillitsevilla teknologioilla on maailmalla koko ajan kasvava kysyntä. Vihreä talous myös houkuttelee Suomeen lisää investointeja ja yrityksiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

14.33 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kyllä ymmärtää, että päästöjä on globaalisti vähennettävä ja puhdasta energiantuotantoa edistettävä, mutta tästä tuotannosta ei olisi saanut luopua ennen kuin korvaava teknologia on käsillä ja valmiina. Ja tästä edustaja Leppä ei hyvässä puheenvuorossaan periaatteessa ollenkaan huomionnut, että mehän kritisoimme nimenomaan tätä aikataulua, kunnianhimoisempaa politiikkaa Suomessa, joka kurittaa suomalaista. Luonnonvaroja tulee käyttää kestävästi, ja fossiilisesta polttoaineesta tulee siirtyä pois siis järkevässä aikataulussa, mut-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

ta vääränlainen vihreä siirtymä ja muuta Eurooppaa nopeampi ilmastopolitiikka on aiheuttanut osaltaan myös tätä energiakriisiä, kuten tiedämme Euroopasta ydinvoimaloiden alasajosta.

Meillä on tehty huoltovarmuuden kanssa kriittisiä virheitä, ja kysyn ministeriltä: Aiotteko te tällä hallituskaudella vielä peruuttaa tuon lain, jolla on kielletty hiilen käyttö [Puhemies koputtaa] alkaen vuonna 2029? Se on huoltovarmuuskysymys, kuten Huoltovarmuuskeskus on tuonut esiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

14.35 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti vaikuttaa siltä, että kansainvälinen yhteisö ei kykene saavuttamaan tuntuvia edistysaskeleita ilmastomuutoksen torjumiseksi. Tästä on tuore esimerkki Egyptin ilmastokokous. [Vilhelm Junnila: Edistääkö keskusta?] Vain kaikkien tukema ilmastomuutostyö on tehokasta, koska ilmastomuutos ei tunne rajoja. Kansallisilla ilmastotoimilla me tulemme ainoastaan ampuneeksi itseämme jalkaan taloudellisessa mielessä. [Jussi Halla-aho: Juuri näin!] Helposti käy niin, että kieltämällä tai rajoittamalla jotain tiettyä taloudellista toimintaa tämä toiminta siirtyy johonkin toiseen paikkaan, jolloin päästöt eivät vähene, saattavat jopa lisääntyä, mutta me kärsimme taloudellisesti.

Täällä otettiin esille myös tämä jatkuva kasvatus metsätaloudessa. Sehän tutkimusten mukaan alentaa metsän tuottoa 20:stä 40 prosenttiin. Kun metsäteollisuuden vientitulojen osuus on 20 prosenttia Suomen viennistä, niin kannattaa jokaisen tässä nyt heti ensiksi miettiä, mistä on valmis tinkimään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ollikainen.

14.36 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Precis som ministern lyfte upp har tio olika ministerier varit delaktiga i den här anpassningen, och det bevisar egentligen bara hur bred den här frågan är och att den egentligen berör oss alla, inte enbart myndigheterna, vilket ledamot Norrback lyfte fram i svenska riksdagsgruppens anförande, utan det berör precis allihopa.

Elikkä tämä ilmastomuutos koskee meitä kaikkia, ja se on todella laaja, ja tiedetään, että myös esimerkiksi ruokahuollon suhteen on ensisijaisen tärkeää, että ollaan omavaraisia. Tämä maataloustuki on ensisijaisen tärkeä, mutta myös meidän ihmisten kuluttajakäyttäytyminen. Kysyisin ministeriltä: millaisia terveisiä on nyt tässä tilanteessa koskien tätä ruokahuoltoa ja sitä, että suosittaisiin suomalaista? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila.

14.37 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin lumisena aikana monelle ei tule ilmastomuutos mieleen, mutta Helsingin kaduilla kävellessä vastaan tulee aina silloin tällöin punainen lakana. Elokapinan lakanassa mainitaan, että ”oispa metsää”.

Arvoisa puhemies! Suomihan on Euroopan metsäisin maa: jopa 75 prosenttia maapinta-alastamme on metsän peitossa. Siitä huolimatta erilaisin kompensatiokeinoin nyt väen vä-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

kisin yritetään saada Suomi maksamaan miljardeja euroja niille maille, jotka ovat omat metsänsä hävittäneet. [Leena Meri: Aivan!]

Arvoisa puhemies! Tiedän ministeri Kurvisen linjan tähän asiaan, mutta onko hallituksella oikeasti jotakin linjaa tähän naurettavaan kompensaatioon? Vuoden 1950 tasolla tietenkin tilanne oli erilainen, koska valtiot teollistuivat eri tahtia, ja sen vuoksi Suomessa on edelleen hyvin paljon metsää, toisin kuin monessa muussa Euroopan maassa. [Puhemies koputtaa] Miksi me silloin joudumme maksamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

14.38 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että ilmastomuutos tulee aiheuttamaan haasteita niin maailmanlaajuisesti kuin täällä meillä Suomessa. On perusteltua varautua ilmastomuutokseen ja sen seurauksiin, se on itsestään selvää, mutta on myös muistettava Suomen rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa siihen. Suomen osuus maailmanlaajuisesta päästökuormasta on häviävän pieni. Näin ollen hallituksen ajamat ilmastotoimet ovat ylimitoitettuja ja käytännössä niistä seuraa teollisuuden ja työpaikkojen menetystä sekä energiaomavaraisuuden heikkenemistä. Myös maa- ja metsätaloussektorilla leipänsä ansaitsevat on laitettu kärsimään kiristämällä ympäristötoimiin liittyviä vaatimuksia. Omavaraisuutta pidetään vallitsevassa vaikeassa maailmantilanteessa entistä arvokkaampana asiana.

Arvoisa puhemies! Ymmärretäänkö hallituksessa, mitä Suomen äärimmäisyyksiin menevä ilmastopolitiikka aiheuttaa esimerkiksi kotimaiselle ruuantuotannolle, viljelijöille? Aivan kuten edustaja Meri tässä sanoi, uutta teknologiaa ei ole keksitty [Puhemies koputtaa] esimerkiksi kasvu- ja kuiviketurpeen tilalle, ja turve on silti ajettu alas.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Ranne.

14.39 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutokseen sopeutumisen pitäisi olla äärikäytännöllistä. Kuitenkin nyt jatketaan vihervasemmistohallituksen taivaanrannan maalailun linjaa, jossa piikki on auki ja hiirennapsuttelijoita tarvitaan aina vain lisää. Selonteon 74 toimenpiteistä 41:ssä vaaditaan lisää resursseja, ja jos loput työt mahtuvat virkakoneiston entisten sekaan, niin jossain on ollut klappia ja todella paljon. Huomattavaa on, että toimenpiteiden joukossa ei ole toimia, joilla EU:sta hankittaisiin rahoitusta Suomen sopeutumiseen. Sen sijaan ollaan taas lähettämässä rahaa muiden maiden sopeutumistoimiin. Miten tämä voi olla mahdollista, ministeri Kurvinen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ilmeisesti kaikki ovat vähintään yhden puheenvuoron saaneet, mutta myönnän vielä niille, jotka pitivät oman eduskuntaryhmänsä kahden minuutin puheenvuorot, annan heille kaikille vielä yhden minuutin mittaisen puheenvuoron. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.40 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsäkeskustelu käy ylikierroksilla ja välillä sivuraiteilla. Metsien käyttöä halutaan rajoittaa ilmaston pelastamiseksi, ja esitetyt työkalut ovat ilmastolle turmiollisia. Pääsyynä tämän hetken keskusteluun ovat hiilinielut ja maankäyttösektorin päästöt. Metsien kasvu ei enää riitä sitomaan muiden sektoreiden päästöjä, ja tästä syystä hakkuita halutaan rajoittaa. Ilmastoa ei pelas-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

teta, jos fossiilisten raaka-aineiden käyttöä ei saada alas. Tilalle ei ole paljoakaan vaihtoehtoja tarjolla. Paras ratkaisu on uusiutuva, kasvaessa hiiltä sitova raaka-aine. Jos hakkuita rajoitettaisiin, pitäisi ensin päättää, rajoitetaanko uudistushakkuita ja menetetään muun muassa puurakentamisen raaka-aine. Näin kirjoitti MTK:n metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola blogissaan muutama viikko sitten. Kysyn ministeri Kurviselta: miten te vastaatte tähän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivelä.

14.41 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä perussuomalaisten kanssa siitä, että ilmastokriisi on jo käynnissä ja sitä ei voi kokonaan pysäyttää ja siksi sopeutuminen on tärkeä osa meidän ilmastopolitiikkaa. Mutta lähes kaikesta muusta olenkin sitten eri mieltä, esimerkiksi tästä hidasteluvaatimuksesta. Olisi paljon helpompi, jos me olisimme kansainvälisenä yhteisönä toimineet ajoissa ja tehneet näitä ilmastotoimia etupainotteisesti, ja olisimme silloin paljon turvallisemmilla vesillä nyt ilmaston kuumenemisen suhteen. Sopeutuminen on myös sitä vaikeampaa, mitä hitaammin toimitaan.

Joka tapauksessa edessä on muutos, ja haluan korostaa, että nämä toimet eivät ole mikään uhka vaan on positiivinen asia, että meillä on käsissämme työkaluja, joilla me voidaan muuttaa meidän tuotantotapoja ja kulutustapoja kestäviksi.

Lopuksi haluan myös minä painottaa sitä, että monimuotoisen luonnon suojele auttaa paremmin vastaanottamaan kuumenevan ilmaston vaikutukset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Hopsu.

14.43 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on siis kyse sopeutumis suunnitelmista, ja hyvät perussuomalaiset, mitä heikommin, mitä hitaammin ja mitä vähemmän me sitä hillintätöitä tehdään, sitä enemmän sopeutumistarvetta ja myös kustannuksia tulee.

Ilmastomuutos tuo mukanaan sään ääri-ilmiöitä ja tulvia, ja niihin on varauduttava myös rakennetussa ympäristössä, kaavoituksessa ja suunnittelussa. Osaaminen tällä saralla on kansainvälisesti kysyttyä.

On edistettävä vesiä ja ravinteita pidättävien tulvapuistojen ja metsien sekä ilmaa viilentävän katukasvillisuuden lisäämistä rakennetuilla alueilla. Meidän on Suomessakin varauduttava pidempiin ja kuumempiin hellejaksoihin, mitkä aiheuttavat terveysriskejä etenkin ikääntyneelle väestölle ja varjon tarvetta esimerkiksi päiväkodeissa.

Sopeutumistarve on siis hyvin monialainen, kuten on tämä siihen vastaava suunnitelmaakin. Kuntien ja eri toimijoiden rooli korostuu tässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

14.44 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, myös myrskyt lisääntyvät. Tämä tarkoittaa sähkökatkoja, ihan rauhanajan sähkökatkojakin. Siksi kysyn: miten te näette sen ilmastostrategian keskipitkän tavoitteen, jossa pyritään kaikesta muusta energiasta siirtymään pelkän sähkön käyttöön

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

vuoteen 2030 mennessä? Mielestäni se on edesvastuuton tavoite Suomen oloissa, missä ihmiset voivat palettua kylmyyteen, jos lämpöä ei riitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

14.44 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ehkä hyvä nyt jäsenellä, mistä kaikesta puhutaan. Mitä tulee tämän ilmastomuutoksen torjuntaan, niin siinä tietysti Suomen pitää tehdä oma osuutensa, ja niin me olemme tehneetkin. Toki siinä pitää ottaa huomioon ne taloudelliset realiteetit, jotka liittyvät erityisesti työllisyyteen ja metsiin ja muuhun. Sitten tämä sopeutuminen on se, mistä nimenomaan nyt puhutaan, ja siinä on tärkeintä onnistua sen takia, että ne ilmastomuutoksen negatiiviset vaikutukset olisivat mahdollisimman pieniä maataloudelle ja ylipäättään ihmisille, kaikelle, mikä tässä tulee vastaan.

Mutta siitä, mitä Suomi voi oikeasti tehdä, piti edustaja Leppä kyllä erinomaisen puheenvuoron: se nimenomaan ei ole tämä hiilijalanjälki vaan hiilikädenjälki, millä me voidaan oikeasti auttaa tätä maailman tilannetta, kun Suomi ei pysty yksin maailman ilmastoa pelastamaan. Me voimme kehittää ilmastomyönteistä teknologiaa, viedä sitä eteenpäin, tehdä siitä myös vientituloja. Se on se jälki, ja sitä metsänhoitotapaa, jonka me osaamme, [Puhemies koputtaa] voimme viedä maailmalle — se on se meidän todellinen tehtävämme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Reijonen.

14.46 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Maailma on muuttunut, ja perussuomalaiset ovat erittäin huolissaan. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: Kuinka nyt ajattelette siitä, jos näitä ilmastotoimia — yltiökalliita ilmastotoimia — vähän lykättäisiin eteenpäin, ainakin sen verran aikaa, kunnes energiakriisi on ohi? Näettekö, että siinä olisi järkeä? Perussuomalaisten mielestä olisi hyvin järkevää ottaa huomioon tällaiset seikat suomalaisten pärjäämisen puolesta.

Sitten on myös toinen seikka, mikä meitä perussuomalaisia on kovasti huolestuttanut: turvetuotanto. Me kuitenkin aina tarvitsemme energiaa. Se on selvä asia: energiaa tarvitaan. Ja energiaa ei välttämättä... Jos ei aurinko paista, niin ei ole aurinkoenergiaa, ja jos ei tuule, niin ei ole tuulienergiaa, mutta turve on aika hyvä asia. Ja ihan kysyisin, minkälaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvataksaan kotimaisen turvetuotannon ja varmistaakseen myös sen, että yrittäjien riittävyys turvealalla turvataan. Siitä me kannamme huolta oikeasti. Se on vakava paikka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja oliko edustaja Asellilla halukkuutta? — Olkaa hyvä.

14.47 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä aiemmin tuli esille, ilmastomuutokseen sopeutumisessa tulee muistaa, että nämä lämpenemisen haitat eivät jakaudu tasan ja on erilaisia haavoittuvuuksia ihmisryhmissä. On kyettävä tunnistamaan ja tukemaan heikommassa asemassa olevia, ja tarvitaan tietoa näistä sopeutumisen sosioekonomisista vaikutuksista.

Mutta lisäksi on huolehdittava, että varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa — peruskoulussa, toisella asteella — oppilaat saavat tarpeeksi tietoa niin ilmastomuutoksesta kuin

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

luontokadosta ja sen vaikutuksista, ja tarvitsemme lisää kestävyyskasvatusta kaikilla koulutusasteilla. Emme tarvitse uusia oppiaineita, vaan opetussisältöjä tulee modernisoida vastaamaan nykypäivän tarpeita. Lisäksi oppilaitosten toimintakulttuurin tulee tukea muutosta kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa. Näin vahvistetaan osaamista ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt debatti on ohi ja siirrymme näihin pidem... — Ministeri Kurvinen tässä vaiheessa, olkaa hyvä.

14.48 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! On erittäin arvokasta, että käytiin tällainen laaja ilmastopoliittinen keskustelu tässä. Ja tietysti pahoittelen edustajia siitä, että kun aika paljon tuli työ- ja elinkeinoministeriön asioita koskevia kohdita, niin joudun olemaan vähän varovainen niin, että kommentoin esimerkiksi kivihiilen käyttöä energiaksi ylipäänsä, kun se ei minun rooteliani ole. Mutta ehkä muutama yleinen kommentti.

Siis mielestäni on kaikkien suomalaisten ja myös maa- ja metsätalouden etu se, että ilmastonmuutosta hillitään mahdollisimman paljon. Me saamme metsiin sellaisia tuholaisia, joita emme ole aikaisemmin koskaan nähneet, mikäli ilmastonmuutos etenee. Kuivuus ja rankkasateet vievät pohjaa meidän ruokaturvalta, meidän huoltovarmuudelta, omavaraisuudelta, eli pitää hillitä ilmastonmuutosta.

Mutta sitten kyllä totean perussuomalaisille, että ajattelitte mitä tahansa, niin totta kai meidän pitää varautua ilmastonmuutokseen. Tehän sanoitte, että on huono asia, että tällainen paperi on tehty. [Leena Meri: Eihän me niin olla sanottu!]

Ja ehkä näihin muutamiin kysymyksiin vastatakseni:

Edustaja Junnilalle totean, että mitään miljardeja ei olla maksamassa yhtään mihinkään tässä vaiheessa, eli rauhoittelen Junnilaa ja kaikkia muitakin. [Vilhelm Junnilan välihuuto — Jussi Halla-aho: Entäs seuraavassa vaiheessa?]

No, sitten totean, että mielestäni hallituksen ilmastopoliittiset ratkaisut ovat olleet kuitenkin erittäin tarpeellisia. Ihmettelen sitä, että perussuomalaiset ilmeisesti toivoisivat edustaja Merenkin suulla sitä, että ostettaisiin enemmän kivihiiltä Venäjältä, ja että se olisi tosi hyvä juttu, kun ei olisi kielletty kivihiilen käyttöä [Leena Meri: Nyt on pakko saada vastauspuheenvuoro! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] ja ostettaisiin vaan Putinilta kivihiiltä eikä käytettäisi suomalaista puuta, aurinkoa, tuulta ynnä muita uusiutuvia energianlähteitä. Sinänsä olen kyllä samaa mieltä perussuomalaisten kanssa siinä, että suomalainen teollisuus on ilmastoteko ja ympäristöteko, koska se on erittäin puhdasta, ja hiili- ja ympäristövuotoa täytyy ehkäistä.

No, sitten totean edustaja Satoselle, että olen kyllä eri mieltä siitä, että meidän ilmastosuunnitelmamme olisivat vanhentuneita. Ne ovat erittäin ajankohtaisia, ja tämä hallitus on tehnyt erittäin edistyksellistä ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa. [Arto Satonen: Rahoitus puuttuu!] On todettava tästä suunnitelmasta — koska nythän meillä on puheena ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma, eivät mitkään tämmöiset päästövähennysasiat, niin kuin joistain puheenvuoroista sai kuvan: sanoisin näin niin kuin eteläpohjalaiseen vaatimattomuuteen liittyen, että ei ole täyrellinen tämä sopeutumissuunnitelma mutta se on maailman paras — tähän asti maailman paras, vaikkei ihan täydellinen olekaan.

Sitten edustaja Ollikainen kysyi maatalouden ja suomalaisen ruoan näkökulmasta. Totean kyllä senkin, että viestini on suomalaisille ruokakauppaan: ostakaa suomalaista ruo-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

kaa — se on aina ilmastoteko, ja se on ympäristöteko. Ja ennen kaikkea enemmän kalaa ja kasviksia lautaselle. Siitä on myös terveydelle hyötyä, ja myöskin sitten ympäristölle ja ilmastollekin siitä on hyötyä.

Myös edustaja Kalmari katsoi tätä vähän niin kuin laajempaa energiapolitiikan kokonaisuutta. Siltä osin totean ja ehkä myös perussuomalaistenkin ryhmälle totean samassa, että toimenpiteitä pitää tehdä mutta niiden ilmastotoimien pitää olla pragmaattisia ja kohtuullisia, totta kai. Ja kaikissa tilanteissa täytyy huolehtia maatalouden energiansaannista ja sopeuttaa vaikkapa tämä sähkösiirtymä ja sitten se versus polttonesteet. Tämän mukaisesti täytyy asiaa miettiä.

Puhemies! Sitten ihan tiiviisti vielä loppuun vastaan tuohon edustaja Rantasen kysymykseen, mitä ajattelen hiilinieluista ja metsistä. Me tarvitsemme ehdottomasti — ja ymmärsin edustaja Rantasenkin puheenvuorosta, että hän oli samaa mieltä kuin minä — aktiivista metsien hoitoa. Se, että me jätämme talousmetsät rämettymään, ei ole mikään ilmastoteko, vaan metsiä pitää hoitaa oikea-aikaisesti. Me tarvitaan hakkuita, niitten pitää olla oikea-aikaisia. Ratkaisu ei ole hiilinielu, se, että jätetään vaan hakkuut tekemättä.

Ja itse toivoisin: kun nyt vaalikausi alkaa olla lopussa ja katsomme jo ensi vaalikaudella ja uuteen hallitusohjelmaan, niin meidän pitäisi kyllä saada aikaan vähän aktiivisempaa metsänhoitoa. On tosi iso ongelma, että vaikkapa Kemera-rahoja jää käyttämättä ja nuoria metsiä jää hoitamatta, sinne syntyy rästejä. Itse toivoisin, että ensi vaalikaudella me voisimme saada vaikkapa veroporkkanoita niin, että kuolinpesät, joissa on metsää, purettaisiin ajoissa. Voisiko perintöveroon tehdä huojennuksen tähän liittyen? Ja voisiko olla esimerkiksi määräaikainen, vaikkapa kahden tai kolmen vuoden, luovutusvoittoverohuojennus, jos myy metsää, että saataisiin vähän yhtenäisempiä metsätiloja ja metsäaloja, joita sitten hoidettaisiin? Tämä olisi minun mielestäni sellainen toive kaikille puolueille ja ryhmille vaalien jälkeen.

Ja olen täysin samaa mieltä kuin edustaja Östman, joka siteerasi MTK:n puheenvuoroja. Olen samaa mieltä kuin edeltäjäni, edustaja Leppäkin siitä, että suomalainen pelto ja suomalainen metsä eivät ole ilmastonmuutoksen aiheuttajia, [Puhemies koputtaa] suomalainen metsä ja pelto ja suomalainen maa- ja metsätalous ovat ratkaisu ilmastonmuutokseen, eivät se ongelma. [Leena Meri: Vastauspuheenvuoro, nimi mainittu!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitokset ministeri Kurviselle. — Emme enää lähde debattiin vaan näihin viiden minuutin mittaisiin puheenvuoroihin. [Leena Meri: Väärin siteerattu, aivan törkeää!] — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

14.53 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Kuulostaa siltä, että ministeri Kurvisella ja keskustalla on vaalipaniikki. Teidän olisi pitänyt kuunnella, mitä me puhumme. Me haluamme suojella luontoa, me haluamme vähentää päästöjä, mutta me emme halua toimia niin kuin hallitus toimii. Te kurjistatte ja köyhdytätte suomalaisia ja Suomea ylikireällä ilmastopolitiikallanne. Sopeutuminen olisi Suomen kaltaiselle maalle ainoa järkevä ja kustannustehokas tapa suhtautua ilmastonmuutokseen. Nykyiset ilmastonmuutoksen torjuntayritykset aiheuttavat valtavan paljon suuremmat talous- ja hyvinvointitappiot kuin ilmastonmuutos konsanaan.

Vuosikymmenien tähtitieteellisen kallis torjuntaäherrys ei ole juurikaan tuottanut todellista vaikutusta itse ilmastonmuutokseen. Kansainvälisen energiajärjestön IEA:n mukaan maailman hiilenkulutus saavutti edellisen huippunsa, noin 8 000 megatonnia, vuonna

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

2013. Yhdeksän vuotta myöhemmin, vuonna 22, maailman hiilen kulutus saavutti uuden huipputason, 8 025 megatonnia, jolla kulutuksen ennustetaan pysyvän, ja jopa hieman kasvavan ainakin vuoteen 25 asti. Viime vuonna EU:n hiilenkulutus kasvoi 22 prosenttia vuoteen 20 verrattuna. Kiinan ja Intian hiilenkäyttö oli 11-kertainen EU:hun verrattuna ja kaksi kolmasosaa koko maailman kulutuksesta. Vuonna 25 EU:n hiilenkäytön ennustetaan olevan 45 prosenttia pienempi kuin vuonna 13, samalla kun Kiinan ja Intian kulutus on kasvanut 15 prosenttia. Aasia syö kaiken hiilen, minkä länsi säästää, ja nauraa matkalla pankkiin.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunta ja hillintä on joukkuelaji. Kisa päättyy vasta, kun koko joukkue on maalissa. Se, että joukkueen pikkiriikkinen priimus on maalissa kauan ennen muita, ei auta muuta joukkuetta — ei lyhennä matkaa metriäkään eikä paranna kokonaisaikaa sekuntiakaan. Käytännössä sopeutumisen tulisi siis olla Suomen tie, mutta kuten ideologian ohjaama torjunta on todellisuudelle vierasta, niin on myös ideologian ohjaama sopeutuminen.

Tätä selontekoa lukiessa tulevat väkisin mieleen Veikko Huovisen Hamsteri ja Rurik. Kansa on Rurik, jolla viherideologinen hallintohamsteri maksattaa fantasiansa. Selonteossa todellisuudesta vieraantunut hallinto pohtii ylhäältä alaspäin kaikkea mahdollista, jonka kartoittamiseen, kuvaamiseen, arviointiin, suunnitteluun, jatkoprosessointiin ja seurantaan on käytetty ja tullaan käyttämään valtavasti henkilöresursseja, vaikka valtaosaan asioista ei liity mitään käytännön ongelmaa. Todelliset tarpeet olisi saatu selville kysymällä kaikilta ruohonjuuritason sidosryhmiltä, mitkä ovat kolme—viisi eniten todellisia käytännön ongelmia aiheuttavaa ilmastonmuutokseen liittyvää uhkaa, mutta todellisuuteen perustuva yhteenveto ei ehkä olisi sopinut tähän narratiiviin ilmastohätätilasta.

Olemme viime päivinä ihmetelleet, mihin ne valtion rahat menevät. No, ne menevät juuri tällaiseen. Tässäkin luodaan neljän vuoden lisätyökuorma pelkkään paperityöhön, vaatii valtavasti lisää hyväpalkkaisia hiirennapsuttelijoita. Aluehallintotaso huomioiden puhutaan sadoista, jopa tuhansista henkilötyövuosista, joilla maan tasolla ei tapahdu vielä mitään. Taas meidän byrokratiahimmeli kasvaa ja pohtii lisää turhia asioita.

Arvoisa puhemies! Ideologinen selonteko sulkee silmänsä ilmastonmuutoksen torjunnan aiheuttamilta uhkilta, jotka ovat käsillä juuri nyt. Energiajärjestelmä Euroopassa on ajettu romahduksen partaalle, ja pari esimerkkiä seurauksista:

Vedenottamoilla on oltava varavoimala mutta jätevesijärjestelmillä ei. Ihmisiä kehoitetaan hankkimaan kolmen päivän kotivara, mutta mitä tapahtuu vessoille? Kolmen päivän sähkökatko aiheuttaisi totaalisen jätevesikaaoksen — sille pitäisi tehdä jotain nyt.

Selonteossa varaudutaan hellekuolemiin, ja samaan aikaan energiaköyhyys kasvaa räjähdysmäisesti ja heikkokuntoiset ihmiset värjöttelevät kylmenevissä asunnoissaan. Kylmään kuoleminen on hellekuolemia pahempi ongelma. Tätä hallitus on korjaamassa uudistamalla asumisterveysasetuksen lämpöolosuhteiden toimenpiderajoja. [Puhemies koputtaa]

Seuraava hallitus joutuu korjaamaan tämänkin sotkun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, valitettavasti tätä keskustelua varten tässä yhteydessä varattu tunti alkaa olla käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.59.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.30.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu, edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tärkein keino vähentää ilmastomuutoksen vaikutuksia on ilmastomuutoksen hillintä. Ilmastomuutokseen sopeutumisella on kuitenkin kansainvälisen ilmastomuutoksen hillinnän onnistumisen kannalta kiinteä yhteys. Ilmastomuutoksen hillinnän tavoitteena on ilmastomuutoksen rajoittaminen mahdollisimman vähäiseksi, ja sopeutumisella pyritään ratkaisemaan muutoksen aiheuttamia haitallisia seurauksia. Sopeutumiseen on kohdistettava toki riittävä rahoitus, mutta samalla on syytä muistaa, että kysymys ei ole pelkästään kustannuksista vaan samalla teemme panostuksia kohti ilmastokestävämpää yhteiskuntaa. Nyt tehtävien panostusten avulla voidaan vähentää jo nyt ja etenkin tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvia taloudellisia, inhimillisiä ja luontoon kohdistuvia vahinkoja ja hyötyä sopeutumisen tarjoamista mahdollisuuksista. On siis osattava laskea myös vaihtoehtokustannuksia ja erityisesti sitä, mikä on tekemättömyyden ja toimimattomuuden hinta.

Yhteiskunnan ilmastokestävyys ja muutosresilienssin vahvistaminen korostuu lähitulevaisuudessa entistä enemmän. Molempia asioita vahvistetaan tutkimustietoon perustuvalla päätöksenteolla ja kaikkien tahojen mukaan ottamisella ratkaisujen etsimiseen. Tie-topohjan vahvistamisen lisäksi on myös sen hyödynnettävyyttä tarpeen parantaa. Sääilmiöihin ja ilmastomuutokseen liittyvien vaikutusten ja vahinkojen arvioinnissa ei Suomessa hyödynnetä kvantitatiivisia aineistoja läheskään täysimääräisesti eikä myöskään sopeutumistoimien vaikuttavuuden arviointia tehdä riittävästi. Tarvitaan myös tutkimusta siitä, miten varmistetaan siirtyminen kestävämpään yhteiskuntaan oikeudenmukaisesti. Haavoittuvassa asemassa olevat ihmisryhmät eivät saa kärsiä näistä toimenpiteistä.

Arvoisa puhemies! Sopeutuminen koskettaa laaja-alaisesti kaikkia ministeriöitä ja eri hallintoaloja ilmastomuutoksen moninaisten ja laaja-alaisen seurausten vuoksi. Valtionhallinnon lisäksi alueilla, kunnilla, yrityksillä, järjestöillä ja muilla toimijoilla on merkittävä rooli sopeutumisessa, sillä suuri osa käytännön sopeutumistoimenpiteistä tehdään paikallisella ja alueellisella tasolla. Ilmastomuutokseen sopeutuminen ei ole muusta toiminnasta erillistä, vaan muuttuvan ilmaston vaikutuksiin on varauduttava politiikkajohdonmukaisesti kaikilla toimialoilla, joilla se suoraan tai välillisesti vaikuttaa toimintaympäristöön ja keskeisiin toiminnan edellytyksiin.

Kunnissa tunnistetaan tällä hetkellä varsin monipuolisesti erilaiset ilmastomuutokseen liittyvät riskit, kuten myrskyt, rankkasateet ja äkilliset lumikuormat, pitkittyneet helle- ja kuivuusjaksot, pohjaveden pinnan laskeminen ja talviaikaisen liukkauden lisääntyminen. Kuntien sopeutumistoimet ovat kuitenkin keskittyneet pääosin vain muutamille aloille, lähinnä tekniselle toimialalle. Ilmastomuutokseen sopeutuminen vaatii huomiota teknistä sektoria laajemmin kunnan tehtävissä ja palveluissa. Kaksi ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta merkittävää kokonaisuutta, sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi, ovat siirtyneet hyvinvointialueiden tehtäviksi vuoden alussa, ja hyvinvointialueiden

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

roolia ja vastuita sopeutumistyössä on tarpeen tarkastella tarkemmin osana alueellista ja hyvinvointialueiden kehittämistyötä.

Puhemies! Vaikka Suomi on verrattain turvassa ilmastonmuutoksen vakavimmilta seurauksilta ja vaikka olemme maailmanlaajuisesti katsoen hyvin varustautuneet ilmastonmuutoksen tuomiin lisähaasteisiin, kyllä meilläkin on vielä tehtävää. Suomen keskilämpötila on kohonnut 1800-luvun puoliväliin verrattuna yli kaksi astetta, mikä on noin kaksi kertaa enemmän kuin maapallon keskilämpötila on noussut. Ilmaston lämpeneminen on jo aiheuttanut meillä laaja-alaisia muutoksia luontoekosysteemille ja luonnon monimuotoisuudelle. Ilmastonmuutoksen odotetaan kiihdyttävän luontokatoa, ja luontokato voimistaa taas ilmastonmuutosta. Esimerkiksi Lapissa ilmastonmuutos uhkaa vakavasti perinteisen poronhoitoelinkeinon harjoittamista. Poronhoito on erottamaton osa saamelaiskulttuuria, ja ilmastonmuutoksella on myös suuria sosiokulttuurisia vaikutuksia.

Ilmastonmuutoksen kansainväliset heijastusvaikutukset ulottuvat Suomeenkin, esimerkiksi voimistuneen väestöliikeshinnän muodossa. Ilmastonmuutos aiheuttaa erityisesti kehittyville maille suuria ongelmia ja koettelee niiden kantokykyä. Ilmastonmuutos ja luontokato rapaattavat taloudellisen toiminnan perustaa, ja niillä on merkittävä vaikutus monien maiden ruoka- ja ravitsemusturvaan sekä veden ja energian saantiin. Ne myös lisäävät pakolaisuutta, muuttoliikettä, köyhyyttä ja epätasa-arvoa sekä konflikteja ja myös riskiä eläinvälitteisille pandemioille. Suomen tulee siis edelleen tukea kehittyvien maiden ilmastotoimia kehitysyhteistyövaroin sekä osana ulko- ja kehityspolitiikkaa. Se on myöskin Suomen kannalta välttämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

17.36 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tämä selonteko hyppää askeleen eteenpäin sen osalta, että siinä ei enää niinkään intetä siitä, muuttuuko ilmasto, ja jos muuttuu, millä vauhdilla tai mitkä ovat oikeanlaiset ilmastotoimet. Selonteko keskittyy sopeutumiseen, siis siihen annettuun tosiasiaan, että ilmastonmuutos tapahtuu ja sen kanssa on eletävä. Kaikessa karuudessaan näkökulma on rehellinen. Ilmasto siis muuttuu, ja siihen on sopeuduttava. Muutokset eivät Suomessa liene äkillisiä, vaan niitä voidaan ennakoida hyvissä ajoin. Ilmastonmuutos vaikuttaa luontoon ja sitä kautta yhteiskuntaan ja talouteen. Näin tapahtuu, halusimmepa me sitä tai emme. Se ei ole siis jokin irrallinen asia, joka josain elämän ulkopuolella tapahtuu, vaan se on läsnä kaikkialla. Sopeutuspolitiikan on tasapainoiltava arjen keskellä, ja hyötyjen ja haittojen tulee jakautua sekä sosiaalisesti että alueellisesti oikeudenmukaisesti. Oikeudenmukaisuus ei ole raippaa vaan kannustamista.

Suomessa ilmastonmuutos tulee näkymään poikkeuksellisen selvästi, sillä talvet lämpenevät pohjoisilla leveysasteilla muuta maailmaa enemmän. Leudot talvet eivät kuitenkaan automaattisesti ole pelkästään huono asia, vaan esimerkiksi maatalous- ja energiasektori voivat hyötyä muutoksesta. Maailmanlaajuisesti vertailtuna Suomi on varautunut ilmastonmuutoksen tuomiin lisähaasteisiin, emmekä me ole täällä sellaisia, joille muutos tulisi yllätyksenä. Suomen sisälläkin alueet kokevat ilmastonmuutoksen vaikutukset eri tavalla. Maaseudulla ilmastonmuutoksella on suora vaikutus elinkeinoihin, kun taas kaupungeissa vaikutukset voivat jäädä vähäisemmiksi. Alueelliset erot on huomioitava sopeutuspolitiikassa. Se on viisautta ja kaikella tavalla järkevää.

Puhemies! Muutos on aina sekä riski että mahdollisuus. Jos emme suhtaudu ilmastonmuutokseen sen vaatimalla vakavuudella, voimme olla varmoja, että riskit toteutuvat. Um-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

mehtunut väittely mielipiteiden ja luulojen pohjalta johtaa siihen, että emme pääse käsiksi hyötyihin, koska niitäkin on olemassa. Muuttuvat lämpötilat ja sademäärät lisäävät maatalouden riskiä satojen määrän ja laadun alenemiselle. Metsätalouden riskinä ovat taas kasvavat tuulituhot ja pitkien hellejaksojen aiheuttamat metsäpalot. Nämä riskit on kyettävä minimoimaan, koska jokainen meistä hyvin tietää, mikä valtava merkitys esimerkiksi onnistuneella ja Suomen kattavalla ruuantuotannolla on jokaisen suomalaisen elämässä. Omavaraisuutemme lisääminen on keskeinen tulevaisuusvelvoite, josta emme voi millään tavalla tinkiä. Kuluva vuosi on osoittanut, että kriisien keskellä korkea omavaraisuusaste on paras keino puolustautua globaaleja uhkia vastaan.

Puhemies! Tutkittuun tietoon pohjautuvilla sopeutustoimilla voimme selättää nämä riskit ja ottaa hyödyn irti pidemmästä kasvukaudesta ja lisääntyvästä lämmöstä. Pellot ja metsät tarvitsevat hoitoa myös jatkossa, mutta myös hoitomenetelmien on sopeuduttava muutokseen. Maataloustuotannon monipuolinen ja alueellisesti hajautettu tuotantorakenne on Suomen vahvuus. Perusasioita ja siksi niin tavattoman tärkeitä.

Puhemies! Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on, totta kai, globaali haaste. Pidetään siis huolta, että kansainvälisellä yhteistyöllä suurimmat saastuttajat kantavat myös vastuuta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo poissa. — Edustaja Kiviranta.

17.41 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjuminen on tietysti erittäin tärkeä tavoite. Ilmastonmuutos voimistaa sään ääri-ilmiöitä, lisää epävakaisuutta ja lämmittää koko maapallon ilmastoa aiheuttaen samalla esimerkiksi pahentuvaa kuivuutta ja enemmän luonnonkatastrofeja. Alueiden muuttuminen elinkelvottomiksi johtaa globaalin muuttoliikkeen voimistumiseen.

Ilmastonmuutos ei kuitenkaan tunne kansallisia rajoja. Sen takia kansalliset ilmastonmuutoksen vastaiset toimet eivät ole tehokkaita, elleivät kaikki tee niitä. Tarvitaan nimenomaan rajat ylittävää yhteistyötä, johon kaikki maapallon valtiot osallistuvat. Valitettavasti tällaisen yhteistyön sopiminen on erittäin vaikeaa. Tästä on tuoreena osoituksena Egyptin ilmastokokouksen hyvin laiha anti marraskuussa 2022.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti vaikuttaa siltä, että kansainvälinen yhteistyö ei kykene saavuttamaan tuntuvia edistysaskeleita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, saati torjumiseksi. Vain kaikkien tukema ilmastonmuutostyö on tehokasta, koska ilmastonmuutos ei tunne rajoja. Kansallisilla ilmastotoimilla me tulemme monesti ainoastaan ampuneeksi itseämme jalkaan taloudellisessa mielessä. Helposti käy niin, että kieltämällä tai rajoittamalla jotain tiettyä taloudellista toimintaa tämä toiminta siirtyy johonkin toiseen paikkaan, jolloin päästöt eivät vähene vaan saattavat jopa lisääntyä, mutta me kärsimme taloudellisesti.

On tärkeää olla hyvin tarkkana siitä, että ympäristön hyväksi tehdyt teot ovat aidosti vaikuttavia, ja siitä, ettemme syytä suotta tee itsellemme haitallisia päätöksiä. Isoilla toimijoilla, kuten Yhdysvalloilla ja Kiinalla, on päävastuu globaalin ilmastopolitiikan johtajina. Meidän ei kannata yrittää olla kokoamme suurempi. Siitä ei tyylipisteitä jaeta, eikä kukaan muista siitä kiittää — sen sijaan kärsimme taloudellisesti.

Yhtenä esimerkkinä voisin ottaa sen täällä päivällä esillä olleen asian — taisi tulla vihreiden puheenvuorossa — että pitäisi siirtyä jatkuvaan kasvatukseen metsätaloudessa yhä enemmän. Jatkuva kasvatusta merkitsee tutkimusten mukaan sitä, että metsätalouden tuotto alenee 20–40 prosenttia, ja jos tällainenkin ratkaisu tehdään, niin kannattaa sitten kuitenkin

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

kin muistaa se, että metsäteollisuuden osuus Suomen viennistä on noin 20 prosenttia. Silloin täytyy jo valmiiksi kaikkien miettiä, mistä olisivat valmiita tinkimään, kun kuitenkin viennillä täytyy maksaa se tuonti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne poissa. Edustaja Hänninen poissa. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ollut todella tärkeää tulevaisuuskeskustelua. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuutemme, ja jos välitämme lapsista ja nuorista aidosti, meidän tulee tehdä kaikkemme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja myös siihen sopeutumiseksi. Toissa vuonna Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton VALLIn myöntämän isovanhempi-tittelin saivat Aktivistimummot, jotka puhuvat kestävän kehityksen puolesta, koska haluavat tehdä asioita ja tekoja nimenomaan lastenlastensa tulevaisuuden puolesta. Minulle syntyi tällä viikolla 14. lapsenlapsi ja olen myös yhden lapsen isomummi, ja siksi oikein mielelläni liityn tähän aktivistimummojen joukkoon. Toivon tällaista yhteiskunnallista aktiivisuutta yhä enemmän. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 321/2022 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 99/2020 vp Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.00 Sebastian Tynkkynen ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kun tämä vaalikausi lähenee loppuaan, moni miettii, mitä tämä hallitus ja eduskunta jättävät perinnökseen. Haitallisia päätöksiä kyllä, mutta myös yhden kirvelevän puuttuvan päätöksen. Kun eduskunta vihdoinkin yksimielisesti halusi lähteä selkeyttämään lainsäädän-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

töä tyttöjen sukupuolielinten silpomisen kieltämiseksi, poikalasten suojeluun tältä eduskunnalta ei löytynyt riittävää tahtoa. Poikien sukupuolielimiä saa jatkossakin silpoa vastoin heidän tahtoaan, vaikka sille ei mitään lääketieteellistä perustetta olisikaan olemassa. Tätä on mahdoton ymmärtää.

Kun asiaa käsiteltiin lakivaliokunnassa, me perussuomalaiset tuimme tyttöjen silpomisen kieltävän lainsäädännön selkiyttämistä. Tämän ohella me perussuomalaiset esitimme valiokunnassa, että Suomessa ryhdyttäisiin mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin kaikkien pojille ei-lääketieteellisistä syistä tehtävien ympärileikkausten kieltämiseksi, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oikein!] mutta muista puolueista tälle ei löytynyt tukea, eikä asia siksi edennyt.

En voinut hyväksyä tätä, joten päätin yrittää muuttaa asiaa vielä toista kautta. Tein asiaa lakialoitteen, joka nyt tässä salissa on käsittelyssä. Siinä esitetään, että kaikkien lasten sukupuolielinten silpominen vailla lääketieteellisiä perusteita olisi rangaistavaa. Kaikilla 200 kansanedustajalla oli mahdollisuus allekirjoittaa tämä lakialoite, mutta allekirjoittaneiden joukossa on jälleen vain perussuomalaisia kansanedustajia. Se kertoo paljon. Esitän nyt omat perusteluni asian osalta ja jään odottamaan, että toista mieltä olevat tulevat heti rohkeasti perustelemaan vastakkaisen kantansa, että miksi heidän mielestään on hyväksyttävää, että poikalapsia saa jatkossakin Suomessa silpoa.

Arvoisa herra puhemies! Meille kaikille pitäisi olla selvää, että jokaisen yksilön oikeuksiin kuuluu päättää itse omasta kehostaan. Lapsille tehtävät sukupuolielinten silpomiset, jolla ei ole mitään lääketieteellistä perustetta, loukkaavat voimakkaasti lasten oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Tyttöjen sukupuolielinten silpominen on ollut jo aiemminkin rangaistavaa törkeänä pahoinpitelyrikoksena, mutta yksiselitteisempi silpomisen kriminalisoiva lainsäädäntö on tämän rinnalla nähty laajasti tarpeellisena. Teko on niin hirvittävä, että lainsäädännön on oltava mahdollisimman selkeä ja tiukka.

Pojille tehtyjen ympärileikkausten osalta nykyinen lainsäädäntö ei kykene lainkaan suojelemaan lasten perusoikeuksia. Perinteiden ja rituaalien varjolla tehtävät poikien silpomiset ovat Suomessa edelleen sallittuja. Nykyistä lainsäädännön tilaa, joka sallii lasten oikeuksien loukkaamisen, ei voida pitää hyväksyttävänä. Eduskunnan enemmistölle se vaikuttaa kuitenkin olevan hyväksyttävissä, ja tämän seurauksista joutuvat kärsimään viattomat poikalapset.

Tyttöjen silpomisella on erittäin vakavia fyysisiä ja psyykkisiä seurauksia. Silpomisen seurauksena menetetään tai vaurioitetaan pysyvästi tärkeitä kudosalueita. Silpomisen haitallisina seurauksina ovat esimerkiksi toimenpiteen aiheuttamat ja sen jälkeiset kiputilat, vakava riski tulehdukselle ja elinikäiset vaikutukset seksuaalisuuteen. Silpominen loukkaa äärimmäisellä tavalla ihmisoikeuksia, ja samalla sillä on vakavia vaikutuksia tyttöjen ja naisten asemaan.

Maailmalla arvioidaan olevan jopa 200 miljoonaa silpomisen uhriksi joutunutta tyttöä, minkä lisäksi joka vuosi neljän miljoonan tytön arvioidaan olevan vaarassa joutua silvotuksi. Myös Suomessa on ilmennyt tapauksia, mikä osoittaa tarpeen toimille myös kotimaassa. Ennalta ehkäisevän työn näkökulmasta tärkeässä roolissa on selkeä lainsäädäntö, joka asettaa silpomisen selkeästi lailla kielletyksi.

Tyttöjen silpomisella on yleensä poikien silpomista vakavammalla seurauksella, mutta myös poikien silpomisesta seuraa pysyviä fyysisiä haittoja sekä monesti henkisiä traumoja. Pojalle tehtävän ympärileikkauksen seurauksena menetetään miehen sukupuolielimen

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

tuntoherkintä osaa suojaava esinahka. Ilman lääketieteellisiä syitä tehtävä ympärileikkaus on aina loukkaus lapsen oikeuksia kohtaan.

Arvoisa puhemies! Tarpeettomasti tehdyllä leikkauksella saattaa olla elinikäisiä vaikutuksia toimenpiteeseen pakotetun pojan terveyteen ja itsetuntoon. Lisäksi ympärileikkaus asettaa poikalapsen tarpeettomasti alttiiksi mahdollisille komplikaatioille, joiden seuraukset voivat olla vakavia. On siis perusteltua puhua myös poikien kohdalla silpomisista niissä tapauksissa, kun ympärileikkaukselle ei ole mitään lääketieteellistä perustetta.

Kun silpomisia tarkastellaan oikeudellisesta näkökulmasta, asettuvat vastakkain lapsen oma henkilökohtainen koskemattomuus ja aikuisen uskonnon varjolla esittämät sosiaaliset perusteet lapsen kehitykselle. Ikään kuin silpominen olisi pakko tehdä, jotta kuuluu joukkoon ja perinne jatkuu. Tyttöjen silpomisen on yksiselitteisesti katsottu olevan lapsen kannalta haitallinen perinne, minkä vuoksi se on Suomessa asetettu rangaistavaksi, mutta poikien osalta tilanne on toisenlainen. Korkein oikeus on päätöksessään, KKO 2008:93, todennut, että poikien ympärileikkauksesta voidaan olla antamatta rangaistusta, jos kyseessä on uskonnollisin syin tehty esinahan poisto. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ihan käsittämättöntä! — Ritva Elomaa: Ohhoh!] Lukuisten poikalasten kehojen kohtalo lepää siis pelkästään korkeimman oikeuden tulkinnan varassa. Heillä ei ole tällä hetkellä yksiselitteistä lain tuomaa suojaa ja oikeutta omaan kehoonsa. Nykyistä oikeuskäytäntöä voidaan pitää päinvastaisena sille, mihin Suomi on sitoutunut YK:n lapsen oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa, sopimus 60/1991. Sopimuksessa mukana olevia valtioita edellytetään poistamaan lasten terveydelle haitallisia perinteisiä tapoja. Myös YK:n ihmisoikeusneuvosto on kehottanut maita lakkauttamaan toimenpiteet, jotka vaarantavat lasten koskemattomuutta. Kuulostaako siltä, että perinteiden vuoksi lapselta väkisin irti leikattava esinahka sopii tähän käsitykseen? Ei todellakaan. Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen kuuluu jokaiselle lapselle sukupuoleen katsomatta. Suomen perustuslain 6 §:ssä turvataan jokaisen yhdenvertaisuus lain edessä. Sukupuolielinten silpomiselle ei siis löydy minkäänlaisia hyväksyttäviä perusteita, oli tarpeettoman toimenpiteen uhriksi joutunut lapsi sitten tyttö tai poika.

Arvoisa puhemies! Asettamalla kaikkien lasten silpomiset selkeästi laissa kriminalisoituksi puolustettaisiin ihmisoikeuksia ja suojeltaisiin kaikkien lasten oikeutta koskemattomuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Siinä tämä eduskunta on, ikävä kyllä, epäonnistunut. — Kiitos. [Ritva Elomaa: Erinomainen lakialoite!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Ronkainen.

15.08 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva edustaja Tynkkysen laatima lakialoite on ehdottoman kannatettava. Yhtään rikostuomiota ei ole annettu lasten ei-lääketieteellisistä ympärileikkauksista eli käytännössä sukupuolielinten silpomisesta, vaikka ilmiö on yleistynyt maahanmuuton seurauksena. Terveystieteiden ammattihenkilön ilmoitusvelvollisuus ei ole saattanut havaittua lasten silpomistapauksia poliisille ja sitä kautta oikeuteen, kuten prosessiin kuuluisi. Nykyinen järjestelmä ei siis ole onnistunut kitkemään ongelmaa, vaan se käytännössä hyväksyy tämän epätoivotun ilmiön olemassaolon. Näin ei voi olla, ja jopa kansainväliset sopimukset velvoittavat meitä puuttumaan lasten silpomistapauksiin.

Jokaisella Suomessa on uskonnonvapaus. On kuitenkin hämmäntävää, miten uskonnonvapaus voi ulottua toiseen henkilöön ja jopa ylittää tämän oikeuden fyysiseen koskematto-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

muuteen ja omaan uskonnonvapauteen. Kuten edellä edustaja Tynkkynen kertoi, korkein oikeus on linjauksellaan käytännössä hyväksynyt poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset Suomessa. Miten pitkälle tätä ollaan valmiit hyväksymään?

Tietyissä Afrikan heimoyhteisöissä harjoitetaan lasten kasvojen arpeuttamista. Olisimmeko valmiit hyväksymään Suomessa myös sen? Luulen, että tässä salissa ei yksikään pitäisi arpeuttamista millään muotoa hyväksyttävänä.

On meidän lainsäätäjien tehtävä vetää rajat yhteiskunnassa, ja tuo raja kulkee lasten koskemattomuudessa. Erityisesti lasten sukupuolielimiin kajoaminen, kun nämä ovat kehon tuntoherkintä aluetta ja tulevan suvunjatkamisen kannalta tärkeitä, on aivan käsittämätöntä. Käsittämätöntä on myös se, ettei tätä olla pystytty erikseen kieltämään suomalaisessa lainsäädännössä. Nyt havaitut ympärileikkaustapaukset eivät käytännössä johda mihinkään paitsi kokijoidensa kärsimyksiin. Näin ei voi jatkua.

Pidän myös perusteltuna, että rangaistusasteikko olisi yhtä ankara kuin törkeässä pahoinpitelyssä. Silpominen suoritetaan terällä, se kohdistuu sukuelimiin ja jättää peruuttamattoman vamman.

Kannatan, että aloitteen mukaisesti molempiin sukupuoliin kohdistuvat ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset kriminalisoidaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Elomaa.

15.11 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämä puheeni on hyvin lyhyt, mutta koska asia on niin tärkeä, niin halusin tulla tänne puhujapöytäntöön.

Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen kuuluu sukupuoleen katsomatta jokaiselle lapselle. Sukupuolielinten silpomiselle ei löydy minkäänlaisia hyväksyttäviä perusteita. Kun puhutaan ihmisoikeuksista ja niiden puolustamisesta sekä yhdenvertaisuudesta, kaikkien lasten silpomiset pitää kriminalisoida. Lapsia pitää suojella tätä kamalaa toimenpidettä kohtaan. Siis: jos sukupuolielinten ympärileikkaus tehdään muilla kuin lääketieteellisillä perusteilla alaikäiselle tai täysi-ikäiselle vastoin tahtoaan, siitä pitää seurata vankeusrangaistus.

Olen allekirjoittanut tämän edustaja Tynkkynen lakialoitteen ja kiitän edustaja Sebastian Tynkkystä siitä, että hän on tehnyt lakialoitteen, ja olisin toivonut, että myös muilta puolueilta olisi tullut allekirjoituksia siihen. Hyvin tärkeä asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Immonen.

15.13 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan lakivaliokunta antoi syyskuussa 2020 mietinnössään tukensa kansalaisaloitteelle, jossa vaadittiin tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämistä erillislailla. Valiokunta myös edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin, jotta tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen säädetään rikosoikeudellisesti rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Päätöksessään valiokunta ehdotti, että silpomisen rangaistavuutta selkeytetään säätämällä rikoslakiin erityinen rangaistussäännös. Kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä lakivaliokunta selvitti myös poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta koskevaa oikeuskäytäntöä. Valiokunnan mielestä myös poikien osalta asiaan liittyi sääntelytarpeita, joita on selvitettävä ja arvioitava tarkemmin. Sääntelytarpeiden selvittäminen on tärkeää, sillä ei-lääketieteellisin perustein tehdyt ympärileik-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

kaukset voidaan perustellusti katsoa poikiin kohdistuvaksi suunnitelmalliseksi väkivallaksi.

Arvoisa puhemies! Nykypäivän länsimaiseen arvokulttuuriin ei kuulu lasten vahingoittaminen. Poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset ovat perus- ja ihmisoikeuskysymys, jonka hoitamisessa Suomella on vastuu. Lastensuojelulain mukaan lapsella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lasta on suojeltava kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, vahingoittamiselta ja pahoinpitelyltä, laiminlyönniltä, välinpitämättömältä tai huonolta kohtelulta tai hyväksikäytöltä. Vanhemmillä tai muilla lapsesta huolta pitävillä aikuisilla on aina ensisijainen vastuu lapsen kasvusta ja kehityksestä, ja lapsen edun on määrättävä heidän toimintaansa. Sopimuksen noudattamista valvovan YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan valtion tulee ryhtyä kaikkiin tehokkaisiin ja tarkoituksenmukaisiin toimiin, jotta lasten terveydelle vahingollisia tapoja kitketään.

Tiettyihin uskontoihin ja kulttuureihin kuuluva rituaali, ympärileikkaus, loukkaa muun muassa oikeutta elämään ja fyysiseen koskemattomuuteen, oikeutta vapauteen väkivallasta sekä oikeutta terveyteen ja elämään ilman syrjintää. Kansainvälisten sopimusten lisäksi juridisessa arvioinnissa on annettava erityistä painoarvoa Suomen perustuslain takaamalle oikeudelle ruumiilliseen koskemattomuuteen sekä perustuslaissa ja uskonnonvapauslaissa taatulle uskonnonvapaudelle. Pienten poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkausten kohdalla on otettava huomioon, että kyseessä ei ole lasten omaan tahtoon perustuva uskonnonvapaus vaan heidän vanhempiensa uskonnon harjoittaminen. Ympärileikkauksikysymyksen juridisessa arvioinnissa on tehtävä punnintaa erityisesti sen välillä, painotetaanko yhteiskunnassamme lasten vanhempien oikeutta ja vanhempien uskonnollista ja kulttuurista ympärileikkauksiperinnettä vaiko lääketieteen etiikasta ja perus- ja ihmisoikeuksista nousevaa yksilön ja erityisesti lasten oikeutta ruumiilliseen koskemattomuuteen. Suomen tulee puolustaa lapsen etua. Samalla nousee esiin kysymys siitä, ovatko poikalapset maassamme yhdenvertaisessa asemassa ruumiillisen koskemattomuuden ja uskonnonvapauden suhteen muiden ihmisten kanssa. Nyt yhdenvertaisuus ei näytä selvästikään toteutuvan.

Arvoisa puhemies! Pojille tehtävät ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset ovat nykyisin laillisia huolimatta siitä, että tunnusmerkistöltään teko selvästi rikkoo Suomen perustuslakia ja rikoslakia sekä sotii kansainvälisiä sopimuksia vastaan. Suomessa ei tule sallia tilannetta, jossa lasten perus- ja ihmisoikeudet voidaan ohittaa vieraiden uskontojen tai etnisten tapakulttuurien perusteella. Poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset on säädettävä rikoslaissa rangaistaviksi, ja tästä syystä kannatan tätä edustaja Tynkkynen tekemää erinomaista lakiesitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tynkkynen.

15.18 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tahdon lämpimästi kiittää kaikkia tähän keskusteluun jo tähän mennessä osallistuneita, ja haluaisin nostaa täältä esille muutaman erinomaisen pointin, mitä edustajat tässä toivat.

Ensinnäkin edustaja Ronkainen tässä hyvin nosti esille sen asian, että tämän nykyisen lainsäädännön valossa, valitettavasti, yhtään tuomiota ei silpomisesta ole annettu, ja tämä kertoo siitä, kuinka kiireellistä meillä on saada tämä lainsäädäntö voimaan. Meillä tälläkin hetkellä lähtee esimerkiksi Somaliaan tyttölapsia, ja siellä sitten jopa suvun toimesta jär-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

jestetään näitä tilanteita, missä silvotaan tämä tytön sukupuolielin, mutta näitä poikalasten silpomisiahan meillä tapahtuu tuon tuosta, täällä ihan Suomessakin koko ajan. Valitettavaa on se, että just korkeimman oikeuden päätöksellä meillä on menty vieläpä liberaalimpaan tai pahempaan suuntaan. Eli nyt ikään kuin vallitsevan oikeuskäytännön valossa saa uskonnollisesti silpoa poikalapsia, eli tämä on niin kuin ennakkotapaus, jota tuomarit tulevat sitten aina jatkossa soveltamaan. Oikeastaan tässä korkeimman oikeuden käsittelyssä, kun lukee sitä päätöstä, selvästi sanotaan, että korkein oikeus ei kokenut, että on heidän tehtävänsä ottaa näin isoa linjausvaltaa. Eli tavallaan he eivät päätöksellään — vaikka olisi ollut loogista antaa tuomio tästä pojan uskonnollisesta rituaalisilpomisesta — voineet ikään kuin muuttaa vallitsevaa lain tilaa, vaan asetetaan meidän lainsäätäjien tehtäväksi selkeästi ilmaista se.

Myöskin edustaja Ronkaisen esimerkki tästä kasvojen viiltelystä, mitä edelleenkin tapahtuu, on oikein valaiseva esimerkki. Jos täällä Suomessa tällaisista alettaisiin tekemään — vaikka se olisikin traditio ja merkki siitä, että kuuluu yhteisöön — ei kukaan tällaisista hyväksyisi, saatikka, kun tässä asiassa on kyse vielä vakavammasta asiasta: kun mennään tuonne genitaalialueelle, on siellä paljon pahempien komplikaatioitten vaara.

Edustaja Elomaa puolestaan hyvin nosti esille, että muut puolueet eivät ole tätä allekirjoittaneet. Se on oikeasti hämmäntävää. Täällä yleensä vihervasemmistossa puhutaan kovasti tasa-arvosta, mutta kukaan heistä ei allekirjoittanut tätä.

Edustaja Immonen puolestaan puhui ihan suoraan, hyvin siitä, kuinka kyse on oikeastaan väkivallasta poikia kohtaan. Jos tuolla mentäisiin kadulla kenen tahansa pojan luokse, otettaisiin puukko esiin ja otettaisiin sieltä iholta mistään kohtaa palanen pois, se olisi väkivaltaa, mutta tällä hetkellä, kun se otetaan tuolta miehen sukupuolielimistä, se ei olisi väkivaltaa. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Vielä nostaisin edustaja Immosen hyvästä puheenvuorosta esille, kun hän totesi, että ei ole kyse lapsen uskonnonvapaudesta, että juuri näin. Tässä on kyse siitä, että aikuinen harjoittaa omaa uskontoaan ohi sen lapsen oikeuksien, ja vielä niin, että kehon pala poistetaan sen lapsen kustannuksella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Laakso.

15.21 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Täytyy todellakin edustaja Tynkkystä kiittää tästä hyvästä lakialoitteesta. On käsittämätöntä, että uskonnonvapauden varjolla saadaan tällaisia hommia hoidella, koska tilanne on se, että eihän me sallita tässä Suomen maassa kivittämistä eikä ruoskimistakaan. On käsittämätöntä, että saadaan mennä pienen pojan penistä leikkelemään. Samaan aikaan me kuitenkin kielletään monta muuta asiaa.

Tyttöjen sukupuolielimien silpominen on rikos, tosin siitäkin ne rangaistukset ovat käytännössä katsoen ei mitään, koska niitä käytännössä hyvä jos tutkitaankaan. On äärettömän käsittämätöntä ainakin oman loogisen ajatteluni mukaan, että tasa-arvoihmiset, jotka huutavat kovaan ääneen tasa-arvon puolesta, eivät ole tästä asiasta moksiskaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja ihmisoikeuksista!] Miten ihmeessä voi olla niin, että tytön sukupuolielimien silpominen on rangaistava teko — tosin mitään rangaistuksia ei kuitenkaan oikeastaan tehdä — mutta poikien sukupuolielinten silpominen on ihan fine?

Minun on pakko sanoa, että tällaiset päivät ovat meikäläiselle henkisesti aika raskaita juuri sen takia, että minä en ymmärrä tätä logiikkaa ja tätä pahuutta, mitä tämän asian ympärillä on. Minä sanon tätä oikeasti pahuudeksi. Joskus tulee mieleen, että tällaista asiaa ei

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

voisi olla, jos oikeasti Jumala olisi olemassa. Tämä on niin käsittämätön homma, miten tällainen juttu voi mennä, että pienten poikien peniksiä saa leikellä Suomi-nimisessä valtiossa. En käsitä. — Kiitos, Tynkkynen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Niemi.

15.23 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tynkkynen esitys tässä asiassa on todella hyvä ja tarpeellinen. Laajentaisin sitä kuitenkin sen verran, että jos tänä päivänä esimerkiksi johonkin ensiapuun tulee puukotusvamman uhri tai ampumisvamman uhri, siellä velvoitetaan kuitenkin sairaalahenkilöstöä ilmoittamaan tästä asiasta poliisille, niin laajentaisin tätä tähän asiaan ihan yhtä törkeänä tekona: jos näitä epäonnistuneita operaatioita yritetään tuoda sitten terveysasemille taikka ensiapuun, jotta saataisiin vielä säilytettyä tämmöisen pikkuisen miehen henki, niin katsoisin ihan tarpeelliseksi, että heillä olisi velvoite ilmoittaa tästä asiasta myöskin poliisille. — Kiitos. [Sheikki Laakso: Hyvä huomio!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Tynkkynen.

15.24 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia näistä edellisistä puheenvuoroista, niitä kommentoisin.

Edustaja Laakso nosti hyvin esille tämän pointin: Mitä tahansa ruoskintaa, tulee sitä vyöstä tai tulee sitä vitsasta, mitä tahansa ikäviä tapoja meillä Suomessakin vuosikymmenten varrella on ollut lapsia kohtaan rangaistusmenetelmänä, me ollaan suomalaisena yhteiskuntana päätetty mennä näistä eteenpäin ja kriminalisoitu kaikenlainen väkivalta lasta kohtaan, myöskin se, että käydään hakemassa joku vitsa ja lyödään selkään tai muuta vastaavaa. Mutta tässä kuitenkin on kyse siitä, että kun otetaan pois ihan palanen, joka suojaa sitä herkintä osaa sukupuolielimessä, niin sitä ei saa koskaan enää sitten takaisin, se on menetetty, eli paljon enemmän tämän pitäisi olla kriminalisoitua. Tuo oli hyvä esimerkki-pointti tähän.

Myöskin kiitoksia edustaja Niemelle. Itse asiassa tämä on erinomainen laajennus tähän aiheeseen, eli juurikin näin, että jos tuodaan paikattavaksi sen jälkeen, kun on mennyt operaatio pieleen missä tahansa olosuhteissa — siellä on saattanut sitten joku mieshenkilö tämän operaation tehdä — niin siitä ilmoitus poliisille. Ja tästä tuli vielä mieleen se, mitä meillä tuli näissä asiantuntijakuulemisissa esille, että kun tämä lainsäädäntö saadaan voimaan, niin terveydenhuollossa, jopa kun huomataan, että poika on ympärileikattu, sen jälkeen voitaisiin tehdä tämä rikosilmoitus siitä ja tässä olisi joitain kurinpidollisia toimenpiteitä vanhemmalle. No, tietenkin jos se on tuore tapaus, niin suoraan sitten vaan, ja lainsäädännön ollessa voimassa jos on tehty, niin tietenkin samojen sääntöjen pitää koskea sitten myöskin heitä.

Mutta joo, kiitoksia kaikille keskusteluun osallistuneille, ja toivotaan, että Suomi voisi olla tässä asiassa maailman ensimmäisten maitten joukossa, joka tämän kriminalisoi, ja tätä myöten näyttämässä esimerkkiä myöskin muulle maailmalle. Olen saanut valitettavan paljon kokemuksia, mitä pojat, nuoret miehet ovat lähettäneet eri sosiaalisen median kanavien kautta silloin, kun aikanaan tätä lakialoitetta tein ja sen julkaisin, ja kertoneet siitä, että joskus vaikkapa sitä esinahkaa leikataan niin paljon... Toki kaikki leikkaaminen on väärin,

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

mutta kun sitä leikataan tarpeeksi paljon, sen jälkeen se sitten vaikuttaa jopa heidän seksielämäänsä. Eli aikuisena erektion aikana se iho kiristyy liian paljon ja seksin harrastaminen sattuu, ja tällaisesta kivuliasta elämää minä en toivoisi kenellekään mieskollegalleni, joka tässä maassa taapertaa. — Joo, kiitos kaikille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 30/2022 vp Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan ensi alkuun 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Aloitteen ensimmäinen alikirjoittaja, edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.27 Sebastian Tynkkynen ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Mistä suomalaiset olisivat valmiita leikkaamaan? Tätä kysellään nyt kansalaisilta tiuhaan, sillä valtiolla on menoja yksinkertaisesti aivan liikaa tuloihin nähden. Jotain on pakko saada säästettyä. Kun suomalaiskodeissa on haastavina aikoina ollut pakko säästää euroja energiaan, on säästäminen aloitettu sieltä, missä se kirpaisee kaikista vähiten. Tätä järkevää toimintatapaa kannattaa noudattaa myös valtion tasolla. Se auttaa meitä välttymään siltä, että joutuisimme leikkaamaan pakon edessä sieltä, missä säästöt tekisivät kipeintä: kouluista, terveydenhuollosta, hyvinvoinnista.

Esittelen nyt yhden, paljon vähemmän kirpaisevan säästökohteen, jonka toin tähän saliin lakialoitteen muodossa.

Vuonna 2021 Yleisradion haukkaamat kulut olivat massiiviset 508 miljoonaa euroa. Suuret menot katettiin lähes kokonaan Yle-veron kautta kerättävillä tuloilla. Kulujen suunta on viime vuosina sojottanut ylöspäin: esimerkiksi vuoteen 2017 verrattuna vuosittaiset kulut ovat paisuneet yli 40 miljoonalla eurolla. Kaiken kukkuraksi valtiovarainministeri on arvioinut, että Ylen vaatima rahapotti kasvaa myös tulevina vuosina. Rahan tarpeen arvioidaan karkaavan jo yli 610 miljoonaan euroon vuonna 26, mikä luonnollisesti aiheuttaisi nousupainetta myös suomalaisilta kerättävää Yle-veroa kohtaan. Kun valtiontaloutta on pakko korjata, on menojakin pakko laittaa tärkeysjärjestykseen. Se tarkoittaa, että myös Yleisradion veroeurojen nielemistä on tarkasteltava nykyistä kriittisemmin. Kuluja on saatava taitettua päinvastaiseen suuntaan nykyisestä.

Arvoisa herra puhemies! Muuttuneessa mediakentässä kulujen karsimiselle löytyy vahvat perusteet sekä edellytykset. Vastaavaan tilanteeseen on herätty esimerkiksi Isossa-Bri-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

tanniassa, jossa budjetin paisuttamisen sijaan maan perinteikkästä yleisradiosta BBC:stä kansalaisille aiheutuvia kuluja suunnitellaan tulevina vuosina kevennettävän.

Yleisradiolla on oma tärkeä tehtävänsä, jonka ytimessä on suomalaisten riippumattoman tiedonsaannin turvaaminen tilanteessa kuin tilanteessa. Näillä tarpeellisillakin osaluilla verorahojen käytön pitää kuitenkin olla kohtuullisissa mitoissa. Jotta Ylen toiminta ja siihen liittyvä veroeurojen käyttö pysyvät ajassa mukana, on sitä koskevaa lakia tarkasteltava aina siinä ajassa, jossa elämme. Jos Yleisradiolle on aiemmin määrätty laissakin tehtävä, joka vuosien kuluessa on tullut tarpeettomaksi, pitää lakia päivittää sen mukaisesti. Muutoin meille käy niin, että Yleisradio jatkaa laajenemistaan sellaisille sektoreille, joissa sen toiminta ei ole enää järkevää verorahojen käyttöä. Silloin kulut sen kuin kasvavat. Samalla Yle jää pyörimään näille sektoreille, joissa se on viemässä tilaa sellaisilta toimijoilta, jotka harjoittavat toimintaansa ilman julkista rahoitusta.

No, miltäpä kuulostaa tämä Yle-laista löytyvä kirjaus, että ohjelmatoiminnan tulee erityisesti tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää virikkeellistä viihdettä? Minusta se kuulostaa karsittavissa olevalta toiminnalta. Nykyisessä yhteiskunnassa tällaista tehtävää ei voida pitää enää välttämättömänä eikä edes kovin tarpeellisena. Maininta virikkeellisestä viihteestä kirjattiin lakiin vasta vuonna 2005. Tällä haluttiin selkeyttää Ylen mahdollisuutta kohdentaa kustannuksia viihteen tuottamiseen, luomiseen ja kehittämiseen. Yle on sinällään aivan perustellusti vedonnut tämän kirjauksen olemassaoloon, kun valtion mediatyhtiön toimintaa viihteen parissa on kyseenalaistettu. Jos tältä osin halutaan muutoksia yhtiön toimintaan, pitää siis muuttaa sen toimintaa säätelevää lakia.

Jos verrataan vuoden 2005 suomalaista yhteiskuntaa siihen, jossa nyt elämme, virikkeellisen viihteen tarjonta on räjähtänyt. Tarjontaa on lähestulkoon loputon määrä, josta kansalaiset voivat valita itselleen mieluisinta sisältöä esimerkiksi lukuisten suoratoistopalveluiden kautta. Näitä on saatavilla kattavasti myös ilmaiskanavien tarjoamina. Viihteen katselu ei ole enää entisen tavoin sidoksissa televisioon ja sen lähetysaikoihin. Myös sosiaalinen media kaikkine palveluineen on mullistanut ihmisten ajankäyttöä lyhyessä ajassa. Esimerkiksi kun maininta virikkeellisestä viihteestä kirjattiin lakiin vuonna 2005, samana vuonna perustettiin videopalvelu YouTube. 15 vuotta myöhemmin sillä arvioitiin olevan Suomessa kuukausitasolla yli kolme miljoonaa käyttäjää.

Arvoisa puhemies! Löytyy lukuisia vastaavia esimerkkejä, jotka osoittavat virikkeellisen viihteen ja sen kuluttamisen valtavan muutoksen. Ne osoittavat samalla sen, kuinka paljon valtion mediatyhtiön rooli tällaisen sisällön tuottajana on menettänyt merkitystään.

Yleisradioyhtiöiden toiminnan perusteena oleva puolueettomuuden turvaaminen ei sekään viihdesisältöjen osalta ole olennaisessa roolissa. Kansalaisten puolueeton tiedonsaanti ei vaarannu, jos viihdekenttä jää nykyistä enemmän kaupallisten toimijoiden vastuulle. Jonkinlaisena ongelmana voidaan nähdä se, että rajanveto erilaisten sisältöjen välillä on ajoittain hankalaa. Aina ei ole täysin yksinkertaista luokitella, mikä kuuluu viihteeseen ja mikä ei, mutta koska laista löytyy avoin kirjaus virikkeellisestä viihteestä, voidaan sen nähdä antavan Yleisradiolle valtavan laajat mahdollisuudet tuottaa sellaistaikin sisältöä, joka ei ole enää perusteltua. Menkää katsomaan vaikka Yle Kioski LIFE TikTokista.

Kirjauksen poistamisen ei kuitenkaan ole pakko tarkoittaa automaattisesti sitä, että kaikki viihdetyyppiseksi luokiteltava sisältö poistuisi Yleisradion tarjonnasta. Jo ennen virikkeellisen viihteen kirjaamista lakiin Yleisradion oli mahdollista näyttää urheilutapahtumia, joten esimerkiksi tämä voitaisiin säilyttää mahdollisena jatkossakin.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Kun arvioidaan Ylen toimintaa, on tärkeää muistaa, että Yleisradion tuottamien sisältöjen säilyttämiseksi ei riitä se, että niitä seuraa jonkin suuruinen joukko suomalaisia. Tietty katsojamäärä riittää yksityiselle toimijalle perusteeksi jatkaa tietyn sisällön tuottamista, mutta julkisella toimijalla tarkastelua on tehtävä erilaisista lähtökohdista.

Arvoisa puhemies! Ylen tarjontaan pystyttäisiin varmasti hankkimaan vieläkin enemmän sellaista sisältöä, joka saavuttaisi suuria katsojajoukkoja. Kyse on kuitenkin siitä, mikä nähdään yhteisistä varoista maksettuna perustelluksi. Jokaisen toiminnan pitää toteuttaa tämä tavoite. Virikkeellisen viihteen tuottaminen verorahoilla ei sitä enää täytä. On aika päivittää lakia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Immonen.

15.35 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä olevassa lakialoitteessa Yleisradio Oy:stä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa säilytetään maininta Ylen tehtävästä tuottaa kotimaista kulttuuria ja taidetta mutta poistetaan maininta virikkeellisen viihteen tuottamisesta. Tällaisen toiminnan ei voida katsoa kuuluvan Yleisradion ydintehtäviin, ja muutoksen myötä olisi mahdollista saavuttaa osaltaan myös säästöjä. Yleisesti näen, että Ylen rahankäytön läpinäkyvyyttä ja julkisuutta olisi perusteltua lisätä, jotta keskustelu lakisäätteiden ydintehtävien kannalta välttämättömästä rahoitustasosta olisi yhteiskunnassamme mahdollista. Jos rahankäyttö ei ole riittävän läpinäkyvää, se tekee konkreettisen keskustelun aiheesta vaikeaksi.

Arvoisa puhemies! Yleisradion kulut ovat jatkuvasti kasvaneet viime vuosina. Lakialoitteen perustelujen mukaan vuonna 2021 Ylen kulut olivat noin 508 miljoonaa euroa ja ne katettiin lähes kokonaan Yle-veron kautta saatavilla tuloilla. Vuoteen 2017 verrattuna vuosittaiset kulut ovat kasvaneet peräti yli 40 miljoonalla eurolla. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Ylen kulut jatkavat kasvuaan myös tulevina vuosina. Veronmaksajille Ylen paisuminen tietää luonnollisesti yhä enemmän maksutaakkaa.

Tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa myös Ylen budjetista on välttämätöntä leikata. Vaikka Ylen rahoitusta leikattaisiin tuntuvastikin, voisi se silti hoitaa lakisäätteisiä ydintehtäviään eli ennen kaikkea uutis- ja ajankohtaisohjelmatuotantoaan. Lakeja, myös Ylelakia, voidaan aina muuttaa. Onkin tärkeää, että tässä lakialoitteessa keskitytään nimenomaan siihen, mitä näiden Ylen ydintehtävien tulisi olla. Yle käyttää rahaa esimerkiksi ulkomaisten viihdesarjojen esitysoikeuksiin. Lisäksi Ylen ohjelmista paistaa usein objektiivisuuden ja puolueettomuuden sijaan vahvasti läpi vihervasemmistolainen ja arvoliberaali ideologia. Voidaan perustellusti kysyä, onko aidosti oikeudenmukaista pakottaa suomalaiset maksamaan tällaisesta toiminnasta.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on täysin oikeansuuntainen. Laissa säilytettäisiin jatkossakin kohta, jossa mainitaan, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää kotimaista kulttuuria ja taidetta, mutta muutoksen myötä listasta poistettaisiin virikkeellisen viihteen tuottaminen. Sitä erilaiset yksityiset mediat ja alustat ovat nykyisin muutenkin pullollaan. Ylen ei ole nähdäkseni tarkoituksenmukaista kilpailla tällä sektorilla yksityisten toimijoiden kanssa ja mahdollisesti vääristää julkisrahoitteisena yhtiönä kilpailua markkinoilla. Yleisradion tulee keskittyä ensisijaisesti kansalaisten riippumattoman, objektiivisen ja puolueettoman tiedonsaannin turvaamiseen. Ylen panos kotimaisen kulttuurin hengissä pitämiseksi on myös merkityksellistä.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Kuitenkin jokaisessa vastuullisesti toimivassa yhteiskunnassa on kyettävä tarkastelemaan julkisten varojen käyttöä kriittisesti.

Arvoisa puhemies! Mediamaailman myllerryksen keskellä Ylen toimintaa on päivitettävä vastaamaan muuttunutta ympäristöä. Veronmaksajien varoista maksettu virikkeellisen viihteen tuottaminen ei ole vallitsevissa olosuhteissa järkevää toimintaa. Suomen valtio on velkaantunut huolestuttavaa vauhtia, ja julkinen talous on saatava tasapainoon. Kaikki turha ja tehoton julkisen rahan käyttö on saatava kitkettyä minimiin. Ylen on osallistuttava säästötalkoisiin, ja se on laitettava kulukuurille samalla tavalla kuin muutkin toissijaiset julkiset toiminnot.

Arvoisa puhemies! Näen, että seuraavan hallituksen on välttämätöntä ottaa Ylen toiminta ja sen rahankäyttö kriittisen tarkastelun kohteeksi.

Kannatan tätä edustaja Tynkkysen tekemää erinomaista lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Laakso.

15.40 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Ylellähän on oikeasti isossa kuvassa todella tarpeellinen rooli. Suomalaiset tarvitsevat kulttuuria ja tarvitsevat niin sanotusti asiaohjelmia ja opasteohjelmia ja kaikkia tämmöisiä. Mutta problematiikkahan on siinä, että Ylen toiminta on hämärtynyt pitkän aikaa sitten, ja se johtuu aika paljon siitäkin, että näitä viihdeohjelmia tulee. Ja voin sanoa, että itsekin yllätyin, että tässä pari vuotta takaperin paras sarja, mitä olen televisiosta katsonut, tuli Ylen kanavilta, ja jo silloin mietin, ihmettelin sitä, miksi tätä näytetään suomalaisten veronmaksajien rahoilla, koska se oli niin hyvä ohjelma, että varmasti olisi joku kaupallinenkin tv-kanava ollut valmis maksamaan siitä ja näyttänyt sen sitten omien ohjelmiansa mukana. Oikeastaan juuri silloin rupesin enemmän miettimään tätä juttua ja seuraamaan, kuinka paljon tulee oikeasti Yleltä ohjelmia, jotka eivät oikeasti tähän koko konseptiin oikeastaan millään tavalla kuulukaan.

Tämä on ehkä ajautunut siihen sen vuoksi, että Ylekin on tehnyt jatkuvalla syötöllä omia niin sanotusti tilastoja, millä tavalla suomalaiset, eri ikäryhmät ja eri sukupuolet, tavoittaa. Ja kun itsekin olen liikenne- ja viestintävaliokunnassa ja siellä useinkin Ylen asioita käsitellään, niin siellä tuodaan esille vuosikatsausta ynnä muuta, ja siellä tuodaan hyvin konkreettisesti esiin se, kuinka laaja se porukka oikeasti on. Mutta totuudessaan se, että näillä sarjoilla saadaan tietyn ikäisiä tai tiettyä sukupuolta olevia ihmisiä katsomaan niitä, ei ole itsearvo, vaan itsearvohan on tehdä niin sanotusti yhteiskunnallisesti tärkeitten ohjelmien ja opetusohjelmien ja kulttuuri- ja tämäläisyyksien ohjelmien tarjontaa sinne eikä saada tällaisilla ulkomaalaisilla sarjoilla tehtyä sitä omaa niin sanotusti tilastointia mukavan näköiseksi.

Ja tilanne on vaan se, että meillä on iso hätä Suomen taloudesta, ja sen takia oikeasti Yleen on pakko suhtautua niin kuin ihan kaikkeen muuhunkin niin sanotusti julkisen puolen sektoriin. Sen vuoksi ei voi muuta kuin kannattaa edustaja Tynkkysen tekemää lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Ronkainen.

15.42 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Ensin täytyy tietysti kiittää edustaja Tynkkystä tästä lakialoitteesta. Itse olen istunut kohta kahdeksan vuotta Ylen hallintoneuvostossa ja nähnyt sen toiminnan niin sisältä kuin tietysti sitten katsojana myös päältäpäin, mitä

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

se on, ja täytyy kyllä sanoa ihan suoraan, että ei se toiminta kyllä minua vielääkään ihan täysin vakuuta.

Viime kaudella Ylen rahoituksessa tehtiin indeksikorotusten jäädytys ja se pysyi jollain lailla kuosissa, mutta kun tämä kausi alkoi, niin jäädytykset purettiin ja rahavirratt rupesivat taas kulkemaan Ylen kassaan niin, että kolina kävi. [Sheikki Laakson välihuuto]

Esimerkiksi Tanskassa yleisradiossa tehtiin priorisointi: ei yritettykään tarjota enää jokaiselle jotain vaan tehtiin päätös siitä, mitä tarjotaan ja kenelle. Jos oikein muistan, niin budjettia leikattiin jopa 30 prosenttia, ja en ole ainakaan kuullut, että siellä olisi mitään suurempia ongelmia tullut.

Meidänhän pitää vain priorisoida se, mitä ovat ne Ylen lakisääteiset tehtävät, mitä sen pitää tuottaa, ja jättää kaikki muu turha kaupallisille. Tämä uutistuotanto on sellainen, mikä on tärkeätä, ja ennen kaikkea alueellinen uutistuotanto, jota kukaan muu ei toteuta — sen minä näen ainakin tärkeänä — ja sitten tietysti asiasisältöinen ohjelma. Välttämättä niistäkään ei löydy kaupalliselle medialle pintaa tarttua kiinni, mutta Yleisradio sitä voi tuottaa.

Esimerkkinä vaikka tuo Ukrainan kriisi kun alkoi, niin kyllä Yleisradiolla oli aika vahva rooli siinä tiedottamisessa. Kun kukaan meistä ei voinut tietää, mitä rupeaa tapahtumaan missäkinpäin maailmaa, niin se oli äärimmäisen hyvää, ja muutenkin Ylen olemassaolo on tietyllä lailla meille huoltovarmuustekijä, ja se pystyy kriisitilanteessa toimimaan. Siellä on jopa testattu tätä nyt, että kaikki toimii, vaikka meillä esimerkiksi sähköverkko romahtais. Se on minun mielestäni tärkeätä, mutta silti, kun me puhutaan jostain virikkeellisestä viihteestä, ja niin kuin edustaja Tynkkynen kertoi, se voi pitää sisällään melkein mitä vaan, kyllä tässä minun mielestäni on mahdollisuutta myös tehdä pikku tarkastuksia asiaan.

Kyllä minäkin kannatan tätä edustaja Tynkkynen tekemää aloitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Tynkkynen itse.

15.45 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia jo tähän mennessä olleesta keskustelusta lakialoitteen tiimoilta.

Edustaja Immonen laajensi hyvin tätä aihetta ja puhui tästä läpinäkyvyydestä, mitä tarvittaisiin Ylellä, ja tämä on juurikin tällä tavalla. Me ei hirveän tarkkaan ja syvälle päästä edes seuraamaan tuota valtavaa pottia ja sitä, mihin kaikkeen sitä konkreettisesti käytetään ja mitä maksetaan eri tuotannoissa ja niin edelleen. Tästä on muittenkin medioitten toimittajat kirjoittaneet ihan uutisjuttuja ja näkökulmakirjoituksia, siis valtamedian toimittajat, jotka ovat itsekin vaatineet ja toivoneet sitä, että tätä Ylen budjettia aivan uudella tavalla avattaisiin ja se olisi paljon läpinäkyvämpi. Tämä on erittäin tärkeä pointti näitten leikkauksen lisäksi.

Tässä haluaisin nyt perustella yhdellä hyvin oleellisella vertauskuvalla, esimerkillä, kuinka on menettänyt merkityksensä, että Ylen tarvitsisi enää tuottaa suomalaisille virikkeellistä viihdettä. Jos nyt kansalaisille annetaan kaksi vaihtoehtoa ja he saisivat valita näistä toisen:

Toinen on se, että Yle saa käyttää verorahaa tämmöisen virikkeellisen viihteen tuottamiseen, mutta eletään semmoisessa maailmassa niin kuin ennen oli, että on vain muutama tv-kanava ja me saadaan sitä virikkeellistä viihdettä sitten nauttia Ylen kanavalta — muutama tv-kanava, niin kuin silloin vuosikymmeniä sitten oli.

Toinen vaihtoehto, mistä kansalaiset saisivat valita, on se, että Yle ei saa tuottaa ollenkaan verorahoilla virikkeellistä viihdettä omissa kanavissaan, mutta eletään näin muuten

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

tässä maailmassa, mikä vallitsee, eli toisin sanoen meillä ei ole vain ne neljä pääkanavaa vaan sen päälle ihan hirveä määrä tv-kanavia, mitä tuolta voi valita. Sen lisäksi meillä on striimauspalvelut — Netflix, HBO, Apple TV, Prime Video, Star, Showtime, Viaplay, Disney+ ja niin edelleen — ja sen päälle vielä kaikki nämä somepalvelut, kuten youtubet, tiktokit, instagramit ja niin edelleen, missä on paljon erilaisia videoita. Siellä sisällöntuottajat tekevät meille sisältöä, jota voi katsoa ilmaiseksi.

Kysynpähän vain, että kumman vaihtoehdon näistä kansalaiset valitsisivat, ja minun mielestäni tämä on aika selkeä vastaus. He valitsisivat tämän nykymaailman, mutta ainoastaan sillä erotuksella, että Yle ei verorahoja tuhlaa tämmöiseen toimintaan.

Tämä nyt vain kertoo siitä, että sitä virikkeellistä viihdettä, sitä on maailma pullollaan, sitä on niin paljon enemmän ja vielä ilmaiseksi saatavilla kuin mitä koskaan aikanaan oli, kun Yle oli vielä ns. vastuussa sen virikkeellisen viihteen tuottamisesta. Nyt kun tarvitaan niitä leikkauskohteita ja, niin kuin edustaja Laakso tuossa hyvin sanoi, meillä on iso hätä taloudellisesti, me joudutaan tekemään niitä priorisointeja, tämä on hyvin helppo kohde priorisoida leikattavaksi sen takia, että tämä ei tuota varsinaisesti semmoista tarvittavaa lisäarvoa yhteiskuntaan, koska sitä virikkeellistä viihdettä on niin paljon saatavilla kaikkialta muualta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

15.49 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen on tehnyt kannatettavan lakialoitteen, ja se koskee Yleisradiota ja sitä lakia, joka tavallansa on Yleisradion ohjelmatoiminnan takana. Siinä lakiehdotuksessa ehdotetaan virikkeellistä viihdettä käytännössä vähennettävän sieltä.

Itse urheilua seuranneena ja urheilijan vanhempana olen hyvin usein törmännyt siihen, että ihmettelen sitä, mitä kaikkia ihmeellisiä sarjoja sieltä Yleltä tulee ja miten suomalainen urheilu on jäänyt jalkoihin tässä Ylen tuotannossa. Minun mielestäni olisi tärkeä asia, että Yleisradio keskittyisi myöskin suomalaisen urheilun tukemiseen. Jos sitä näkyisi enemmän Yleisradion kanavilla, niin tämä helpottaisi myöskin Suomessa esimerkiksi urheilijan sponsoreiden saantia, koska tällä hetkellä valitettavasti Suomessa huippu-urheilijat, tai sinne huippu-urheiluun pyrkivät, joutuvat elämään työvoimatoimiston ja Kelan rahoilla — sillä tavalla, että heitä ei tueta. Ja jos näkyvyyttä ei tarjota, niin ei myöskään tule sponsorointia siinä laajuudessa kuin sitä nykypäivänä urheilijat kaipaisivat.

Sitten verorahojen tilanne: Tuossa edustaja Tynkkynen aikaisemmassa puheenvuorossaan otti esille sen, että kun näitä tarjoajia on niin paljon muitakin, niin miksi meidän verovarjoja käytetään siihen, että meillä näytetään ulkomaisia sarjoja ja muita. Kyllä tässä taloustilanteessa mielestäni Ylen rahoja tulisi leikata ja joko keventää verotusta tai käyttää ne verovarjat täällä paremmin. Me ollaan aika kovassa taloudellisessä ahdingossa, ja tilanne todennäköisesti pahenee, kun korot nousevat.

Ehdottoman kannatettava esitys. Yhtä lailla leikkuria näihin rahoihin, kun varmaan joudutaan tekemään moneen muuhunkin ihan tärkeään asiaan.

Lisäksi toivoisin vielä lopuksi, että Yleisradio esittäisi uudestaan tämmöisiä kulttiohjelmiä kuten Katsastus ja Nyrölä 3.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, hienoa. — Ja edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

15.52 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia vielä edustaja Ronkaiselle ja Mäenpäälle myöskin näistä hyvistä puheenvuoroista. Tämä kirvoitti tuomaan yhden oleellisen pointin esille siinä, kun puolustetaan tätä Ylen budjettia lähinnä oikeastaan vihervasemmiston toimesta, mutta kyllä olen valitettavasti ollut huomaavinani, että myöskin itse asiassa keskustan ja kokoomuksenkin suunnalta on tullut tämmöistä puolustuspuhetta voimakkaasti Ylen budjettia kohtaan. Ehkä siellä on haluttu ajankohtaisohjelmiin esiintymään tai joku muu pelko siinä on ollut, mutta ei olla kuitenkaan suostuttu kritisoiamaan.

On siis aina sanottu, että kaikki, mitä Yle tekee — tämä on yleensä argumentti — kaikki, mitä Yle tekee, on hirveän tärkeätä eikä tätä voi vähentää, että eivätkö kaikki ymmärrä, että oikeasti nämä kaikki ohjelmat tarvitaan, ja mistä lähtisi blaa, blaa, blaa. Minä haluaisin esittää vastakysymyksen, että jos tämä on niin hirveän tärkeätä, niin miksi et halua tätä lisää. Miksi et halua, että niitä uutislähetystyksiä olisi vielä moninkertaisesti useammin päivän aikana, tai miksi et halua, että sitä virikkeellistä viihdettä tehtäisiin enemmän ja Ylellä olisi muutama lisäkanava ja varsinkin ruotsinkielisiä tv-kanavia lisää, jos kerran tämä on niin hirveän tärkeätä? Mutta se on ehkä just tämä, että kun ei osata oikein moraalisesti eikä järkisyillä perustella, missä taso menee, niin tyydytään vain siihen, mikä se on sattunut olemaan, eikä olla valmiitakaan tarkastelemaan sitä, mikä olisi se minimi, mikä on vain välttämätöntä.

Tämä sama logiikka ihan vain analogiana: Samalla tavalla älyllisesti laiskasti suhtaudutaan myöskin rahan käyttöön esimerkiksi vaikkapa humanitääriin maahanmuuttoon, eli sanotaan, että se määrä, mikä me otetaan Suomeen, on tärkeätä ja niin pitää tehdä, mutta samalla logiikalla se vastakysymys on, että jos se on kerran hirveän tärkeätä, niin miksi ei oteta 1 000:n sijaan 2 000 tai 2 000:n sijaan 10 000 tai 10 000:n sijaan 100 000, mutta ihmiset eivät oikein osaa perustella, kun ollaan älyllisesti niin laiskoja, missä se oikea taso menisi.

Tämä on tämä argumenttien heikkous tässä Yle-keskustelussa, että ihan oikeasti ihmiset ja poliitikot eivät tunnu tietävän, mitä he itsekään asiasta oikeasti ovat mieltä, ja sitten vain laiskasti mennään, että se nyt on tuota tasoa ja näitä asioita varmaan todennäköisesti on tärkeä tehdä, mutta ei uskalleta oikeasti kriittisesti katsoa, ovatko ihan oikeasti ne monet Ylen ohjelmat ja tarjonta tärkeämpää kuin esimerkiksi se, että meillä olisi pienemmät ryhmäkoot kouluissa tai että meillä olisi paremmat ja vähemmän ruuhkautuneet terveystalvelut ja niin edelleen.

Minä kehotan meitä kaikkia käymään tätä kriittistä tarkastelua niin Ylen suhteen kuin monen muunkin poliittisen sektorin suhteen, että käytettäisiin sitä meidän kaikkien yhteisistä verovaroista kerättyä rahaa pelkästään sellaisiin kohteisiin, mihin sitä aidosti, välttämättömästi on tarpeellista käyttää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Ja vielä annetun ajan puitteissa ehdimme yhden puheenvuoron pitää. — Edustaja Niemi.

15.55 Veijo Niemi ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Säästöjä täytyy löytyä. Mielestäni säästöt voisi aloittaa vaikka toimitusjohtajan ja johtoryhmän palkoista. Ylen toimitusjohtajan vuosipalkkio oli jo 2020 reilusti yli 300 000 euroa ja johtoryhmän muiden 11 jäsenen palkat yhteensä noin 1,8 miljoonaa. Melko kohtuuttomia summia, kun puhutaan siitä, että varsin usein sieltä Ylen kanavilta tulee illasta toiseen samoja uusintoja ohjelmista ynnä muis-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

ta. En löydä kyllä kohtuullisuutta näin koviin vuosipalkkoihin tällaisessa tilanteessa, missä säästöjä täytyy löytyä. Tästä voisi aloittaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt valitettavasti keskustelu ja asian käsittely joudutaan keskeyttämään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.56.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.46.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu, edustaja Kiviranta.

17.46 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Pyysin tosiaan ihan viime hetkellä tuossa puheenvuoroa. Siinähan etenkin perussuomalaiset — ja oikeastaan vain perussuomalaiset — arvostelivat Yle-veroa ja Yleisradion toimintaa laajasti, mutta esille ei tullut minusta eräs hyvin tärkeä myönteinen asia Yleisradion toiminnassa, nimittäin se, että Yleisradiolla on aluetoimitukset eri puolilla maata, ja ne ovat mielestäni erittäin tärkeitä niiden alueiden ihmisille. Kyllä Yleisradio tekee paljon sellaista tärkeää työtä, jonka vuoksi se on aivan välttämätön ja toimii erittäin laajasti kuitenkin. Toimituspolitiikassa tietysti voi olla aina moitittavaa, ja varmaan onkin, mutta Yleisradio kokonaisuutena kyllä minusta puoltaa paikkaansa edelleen tässä yhteiskunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain kumoamisesta Lakialoite LA 41/2022 vp Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Tynkkynen, aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.56 **Sebastian Tynkkynen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Moni varmasti yllättyy kuullessaan, mitä kaikkia lakeja meiltä Suomesta löytyykään. Yksi tällai-

nen vähemmän tunnettu laki kulkee otsikolla ”Laki eräiden naisjärjestöjen valtionavusta”. En usko, että yhtä moni yllättyy kuullessaan, että tasa-arvoa tavoittelevassa yhteiskunnassamme meillä ei kuitenkaan ole olemassa vastaavaa lakia eräiden miesjärjestöjen valtionavusta. Joillekin tämä seuraava voi olla kova pala nieltäväksi, mutta esitän sen silti.

Tällä käsittelyssä olevalla lakialoitteellani esitän, että laki eräiden naisjärjestöjen valtionavusta kumotaan. Kerron seuraavaksi, miksi.

Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisen kannalta ei ole toivottavaa, että laissa edelleen säädetään pelkästään naisjärjestöjen saamasta valtionavusta, kun samaan aikaan miesjärjestöt on sysätty tämän lainsäädännön ulkopuolelle. Mitkä ovat ne perusteet sille, että miesjärjestöt voitaisiin jättää ikään kuin kakkosluokan järjestöiksi, joilla ei ole oikeutta tukeen? Lainsäädännön pitäisi kohdella sukupuolia lähtökohtaisesti yhdenvertaisina.

Arvoisa puhemies! Tässä mainitussa laissa säädetään, että valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha niiden laissa tarkoitettujen valtakunnallisten naisjärjestöjen toiminnan tukemiseen, jotka edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Laissa tarkoitettuja järjestöjä ovat Naisjärjestöjen Keskusliitto, Naisjärjestöt Yhteistyössä Nytkis ry ja Monika-Naiset liitto ry. Mutta ajatelkaa — jos järjestö olisikin miesjärjestö, joka edistäisi sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhteiskunnallista vaikuttamista, ei euron euroa ole tulossa. Eihän tämä ole kansalaisten tasa-arvokäsitykseen sopiva toimintatapa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa tasa-arvotyön on oltava aidosti molemmat sukupuolet huomioivaa. Epäkohtiin on kiinnitettävä huomiota sekä naisten että miesten osalta kumpaakaan sukupuolta unohtamatta. Vain tällä tavoin voidaan luoda pohja kestäväälle ja pitkäjänteiselle tasa-arvotyölle. Tässä olemme onneksemme pidemmällä kuin suurin osa maailman maista. Mutta on tässä vielä kehitettävääkin, kuten huomaamme.

Samaan aikaan, kun miesjärjestöt ovat pyörittäneet toimintaansa ilman valtionapua, naisjärjestöjä on rahoitettu valtion budjetista viime vuosina jopa 918 000 eurolla. Tämä on jakautunut kolmelle valtakunnalliselle naisjärjestölle, jotka laissa mainitaan. Ero rahoituksessa on luonut mies- ja naisjärjestöjen välille epätasapainoisen aselman: toisia tuetaan verorahoista, toisia ei. Miten tämä voitaisiin sitten korjata?

Käytännössä meillä on kaksi vaihtoehtoa. Ensimmäinen vaihtoehto on säätää laki, jossa säädettäisiin myös miesjärjestöjen mahdollisuudesta saada valtionapua. Helpompi ja halvempi vaihtoehto on kumota nykyinen vain naisjärjestöjä koskeva laki ja siten saattaa järjestöt tasapuoliseen asemaan. Kaikille on käynyt selväksi, että valtiontalous on heikossa jaksassa, ja uusien menokohteiden sijaan halutaan etsiä säästökohteita. Ei ole kestävää politiikkaa, että julkisia menoja kasvatettaisiin uusien ei-välttämättömien menoerien muodossa. Eli kun nais- ja miesjärjestöjen asema saatetaan yhdenvertaiseksi, on se perusteltua tehdä ennemmin valtion menoja karsimalla kuin niitä lisäämällä. Eikä tämä tule johtamaan katastrofiin. On nimittäin syytä huomata, että tähänkin päivään saakka miesjärjestöt ovat kyenneet harjoittamaan toimintaansa ilman valtionapua tai sen takaavaa lainsäädäntöä. En näe mitään syytä, etteivätkö naisjärjestöt osaisi toimia samalla tavalla.

Ja tähän loppuun vielä. Vaikka itse kaikenlaista löysää rahanjakoa vastaan olen, niin on todettava, että kehitysavun osaltakin on tällainen periaate, että jos jonkun maan katsotaan olevan tiettyyn pisteeseen saakka kehittynyt, niin jopa perinteiset valtapuolueet ovat sitä mieltä, yhdessä sovitaan, että kehitysapu tällaiselle maalle niin sanotusti lakkaa ja sitä ei enää jaeta, koska tämä tuen peruste on niin sanotusti päättynyt myös heidän mielestään.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Naisjärjestöjen osalta pitää sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisessä tulla jossain kohtaa se piste, milloin me ei enää ajatella sillä tavalla, että nyt tätä tilannetta pitää tasoittaa, että ruokitaan tiettyjä järjestöjä, jotta he edistävät sukupuolten tasa-arvoa tai vaikka näitä perinteisiä sukupuolikiintiöitä, mitä meillä on esimerkiksi luottamuspaikoilla poliitikoille. Ihan sama, kuinka vähän naisia on ehdolla verrattuna miehiin tai toisinpäin, niin siitä huolimatta se 40 prosenttia pitää olla jompaakumpaa sukupuolta. Toki me ollaan lähdetty siitä tilanteesta, että aikanaan ei ollut äänioikeutta naisilla ja naiset eivät pystyneet osallistumaan aidosti päätöksentekoon, mutta nyt oikeastaan se tilanne on sinänsä aika lailla päinvastainen.

Jos me katsotaan sitä rivistöä, sitä upeata rivistöä, mikä täällä ministeriaitiossa istuu — kaikki avainministerit, puolueitten puheenjohtajat, jotka ovat ministereinä, meidän pääministeri — niin kylläpä siellä on oikeastaan naismiehitys. Tai sitten, jos puhutaan esimerkiksi puolueitten puheenjohtajista, niin siellä murskaenemmistö on naisia tällä hetkellä. Moni on varmasti uutisista lukenut tämän kuuluisan lausahduksen, minkä tämä pikkupoika oli mennyt sanomaan äidilleen, kun hän oli katsonut Suomen politiikkaa. Tämä poika sanoi: ”Äiti, voiko minustakin tulla isona pääministeri, vaikka olenkin poika?” Eli me ollaan tämmöisessä tilanteessa nykyään. Ja edelleen pitäisi saada pumpata ihan vapaasti rahaa naisjärjestöille, jotta ne voisivat niin sanotusti edistää sitä naisten asemaa.

Kaikkien sukupuolten tasavertaista asemaa, totta kai, pitää edistää, mutta tämmöinen pumppaaminen yksipuolisesti naisjärjestöille on minun mielestäni selkeästi aikansa elänyt. Varsinkin, kun eletään sellaista aikaa — niin kuin edustaja Sheikki Laakso tässä aikaisemmin hyvin nosti esille — että meillä on taloudellisesti hätätilanne. Kaikki erilaiset leikkaukset, mitä vaan voidaan tehdä ja säästökohteet panna täytäntöön, kannattaa ehdottomasti kyllä tehdä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

16.03 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakialoite on tunnistanut aivan todellisen ongelman. On tasa-arvon kannalta täysin kestäväntöntä, että tasa-arvotyö lähtee liikkeelle vain toisen sukupuolen lähtökohdista. Ymmärrän, että historiallisesta näkökulmasta naisten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen on haluttu ja on ollut jopa tarve voimistaa ja kasvattaa. Emme kuitenkaan enää elä millään 60—70-luvulla. Tänä päivänä naiset ovat aivan täysivaltaisia osapuolia niin politiikassa kuin yhteiskunnan muillakin osa-alueilla. Tässä yhteydessä on helppo viitata vaikka valtioneuvoston kokoonpanoon, minkä edustaja Tynkkynenkin tuossa nosti esiin. Lainsäädäntö olisi aika päivittää 2020-luvulle.

Toinen hyvä esimerkki aikamme mielestäni vääristyneestä lainsäädännöstä on tämä, minkä edustaja Tynkkynen nostikin tuossa esiin: kuntavaalien luottamuspaikkojen sukupuolikiintiöt, jotka jakautuvat periaatteella 60—40. Vaalitulos ei kuitenkaan välttämättä myötäile tätä jakoa, mikä tarkoittaa, että luottamusvalinnat ylikuormittavat jompaakumpaa sukupuolta. Eikö luottamuspaikkojen koostumuksen tulisi heijastaa myös vaalitulosta, joka on ollut äänestäjien tahto? Mielestäni se olisi oikeudenmukaista ja tasa-arvoista.

Lakialoitteessa perustellaan, että tasa-arvotyössä sukupuolia tulisi kohdella yhdenvertaisesti ja nykyisellään ainoastaan naisjärjestöt saavat lakiperusteista valtionavustusta. Koska tasa-arvon mukaisesti molempien sukupuolien tai ei kummankaan sukupuolen järjestöjen tulisi saada valtionavustuksia, on perusteltua, että kun miesjärjestöt ovat kysyneet

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

toimimaan tähänkin asti ilman tukea, niin tuki tulisi riisua tasa-arvojärjestöiltä kokonaan pois. Kannatan tätä edustaja Tynkkynen tekemää lakialoitetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

16.05 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Taas on hyvä Tynkkynen lakialoite. Tämä naisjärjestöjen tuesta määrätty laki on varmaan aikoinaan tehty tietenkin hyvää hyvyttään, ja tällä on ollut oma ajatuksensa, mutta sitä ei välttämättä olla kokonaisuutena silloin ajateltu eikä tulevaisuuden kannalta. Tilanne on se, että on sanomatta selvää, miksi tällä hetkellä esimerkiksi naisten tasa-arvoa ei voisi ajaa mies. Se tuntuu niin hullulta, koska oikeasti eihän se tarkoita sitä, että olisi miehinen ryhmä, mikä ajaisi vain miesten asemaa, vaan se voi ajaa oikeasti tasa-arvoa siinä, missä muutkin. Eihän naisjärjestöjenkään tehtävä ole olla feministiryhmä vaan ajaa tasa-arvoa ja olettaen näin, että se tasa-arvo silloin toteutuu puolin ja toisin.

Nythan on oikeasti mennyt etenkin kunnallisessa niin, omassa kaupungissakin, omassa ryhmässä oli tällainen haastava tilanne, että meillä olisi yhteen paikkaan ollut laittaa erittäin pätevä nainen, mutta tasa-arvojärjestelmän takia me ei voitu sitä naista sinne laittaa vaan me jouduttiin laittamaan epäpätevä mies sinne. Se on tätä päivää oikeasti, ja se kertoo vain siitä, että tällainen väkisin vääntäminen tasa-arvoon, että on tällaiset naisjärjestöt, mitkä ajaisivat tasa-arvoa, on aikansa elänyt.

Tilanne on se, että meidän pitää oikeasti Suomen valtion budjetista pitää huoli, ja tässä on yksi tehtävä, mikä pitää mielestämme poistaa, koska toinen vaihtoehto on, niin kuin edustaja Tynkkynen sanoi, että me annetaan mahdollisuus myös miesjärjestöjen hakea valtionapua, mutta ehkä nyt tässä taloudellisessa tilanteessa ja tässä maailmantilanteessa olisi paljon järkevämpää, kun lakkautetaan näitten naisjärjestöjen valtiontuki. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

16.08 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista, mitä tässä tuli. — Kun tuossa käsiteltiin myöskin tätä rahamäärää, niin en siihen mene vaan puhun tästä puolesta, mikä on vielä tärkeämpi tämän muutoksen taustalla, eli se on tämä periaatteellinen puoli. Eli jos me lähdetään tukemaan pelkästään vaikkapa just näitä naisjärjestöjä, niin tässä käy sillä tavalla, että niillä valtavan suurilla resursseilla, mitä he saavat käyttöönsä, heillä totta kai on myöskin mahdollisuus vaikuttaa siihen yleiseen ilmapiiriin ja keskusteluun sukupuolista, että kellä nyt ne ongelmat tällä hetkellä on, ja näin ollen se fokus menee siihen toiseen suuntaan. Näin on valitettavasti Suomessa käynyt.

Otan tästä nyt vain muutaman esimerkin, mitä tasa-arvo-ongelmia valitettavasti on myöskin miesten osalta, mutta ne eivät saa oikein tilaa julkisessa keskustelussa eikä niitä samalla tavalla oikein ehkä kehdata nostaa esille, koska tässä tasa-arvokeskustelussa fokus on pystytty resurssienkin myötä siirtämään siihen, että tyylillä vain naisilla on ongelmia.

Tässä tulee muutama esimerkki: Meillä on tällä hetkellä vain miehiä koskeva asevelvollisuus. Poikien silpominen on sallittu — siitä me käytiin tänään pidempi keskustelu, johon vihervasemmisto ei osallistunut pitkällä tikullakaan. Isien heikko asema erotilanteissa. Meillä on miesten suurempi osuus itsemurhissa. Syrjäytyneistä enemmän on miehiä. Asunnottomuus on yleisempää miehillä. Päihdeongelmat ovat yleisempiä miehillä. Pitkä-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

aikaistyyttömyys on yleisempää miehillä. Poikien heikko lukutaito tyttöihin verrattuna. Miesten pienempi osuus korkeakouluissa. Miesten alhaisempi elinajanodote. Puutteet miehiä koskevassa eturauhassyövän seulonnassa. Miehet ovat useammin ylipainoisia. Miesten kohtaaman väkivallan vähättely. Valtaosa vangeista on miehiä. Ulosottovelallisista suurempi osa on miehiä. Aivan järkyttävän isoja kokonaisuuksia, jotka kaikki koskevat miehiä, ja ketkä tässä maassa saavat rahaa tasa-arvotyön edistämiseen? Vain naisjärjestöt.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

16.10 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen on tehnyt lakialoitteen laiksi eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain kumoamisesta, ja tämä on erittäin kannatettava, koska tasa-arvoisessa Suomessahan ei tietenkään voi olla tällaisista naisjärjestöjä tukevaa lainsäädäntöä, koska miesjärjestöjä koskevaa samanlaista lakia ei ole olemassa. Olenkin kiinnostunut siitä, ovatko esimerkiksi kaikki vihreät kansanedustajat allekirjoittaneet tämän lakialoitteen, koska he ovat kovasti tasa-arvosta puhuneet. Mutta saatathan tietenkin olla, että tämä aloite on tullut väärästä puolueesta, ja sillä tavalla voisin olettaa, että siellä ei kovin montaa oikeasti tasa-arvon puolustajaa ole.

Sen verran kävin katsomassa, että kun meillä on semmoinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaliokunta tai -lautakunta, mikä on ollut, niin nyt tällä hetkellä siellä oli myös miehiä jäsenenä. Semmoinen muistikuva on, että siellä oli ennenkin ainoastaan naisia jäsenenä, eli sillä tavalla on toki hienoa, että tämä asia on korjaantunut.

Mielestäni on syytä poistaa tämä naisjärjestöille lailla annettu tuki tai sitten lisätä tänne myöskin miesjärjestöille oma tuki tai laki tämän tuen myöntämiseksi. Tämä kuitenkin nykyisessä tilanteessa kuulostaa, aivan kuten edustaja Tynkkynen sanoi, vähän semmoiselta, että meidän ei olisi syytä lisätä valtion menoja, meidän tulisi käyttää verovarot järkevästi, ja sillä tavalla tämä olisi ihan syytä poistaa. Toivoisinkin, että meillä kun on tasa-arvoministerikin tässä hallituksessa, hän innolla tarttuisi ja veisi tämän lain eteenpäin. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

16.13 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Tynkkynen ja edustaja Mäenpää viittasivat suoraan esimerkiksi vihreisiin ja tasa-arvonäkökulmaan. Ajattelin siihen vastata, että itse olen esimerkiksi esittänyt, että Miesjärjestöjen keskusliitto pääsisi myös valtionrahoituksen piiriin, koska on ihan totta, niin kuin edustaja Tynkkynen tuossa hyvin luetteli niitä asioita, mitkä ovat tasa-arvonäkökulmasta ongelmia, haasteita, miessukupuolen kannalta. On ihan todella tärkeää, että näitä teemoja nostetaan esiin. On totta, että huono-osaisuus kasautuu miehille, päihteiden käytössä ja monessa muussa miehet ovat selvästi ylliedustettuina. Myöskin koulupudokkuudessa ja muussa tarvitaan semmoisia toimia, jotka pitää osata kohdentaa oikein, jotta esimerkiksi syrjäytymistä miesten osalta ja nuorten miesten osalta saadaan ehkäistyä. Tämä on todella tärkeä sukupuolinäkökulma sillä kannalta, että pystytään löytämään semmoisia tehokkaita ja vaikuttavia keinoja.

Mutta itse näen juurikin toista kautta. Kun tässä on nyt käsitelty tätä lakialoitetta, jossa haluttaisiin lakkauttaa naisjärjestöjen tuet, niin en näe sitä järkeväksi toimintamalliksi, vaan haluaisin nostaa myöskin tämän, ja nimenomaan Miesjärjestöjen keskusliitto olisi

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

aika luonteva taho, joka voitaisiin nostaa valtionrahoituksen piiriin, jotta sitten meillä olisi tällainen toimija, joka nostaa näitä mieserityisiä tasa-arvohaasteita jatkossa esiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Forsgrén.

16.14 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Tasa-arvotyö ei ole nollasummapeliä. Naiseryityistä tasa-arvotyötä tarvitaan edelleen. Ja heille, jotka eivät tiedä, niin tosiaan laki eräiden naisjärjestöjen valtionavusta säädettiin eduskunnan 100-vuotisjuhlatuimikunnan ehdotuksesta 100-vuotisjuhlaistunnon juhlapäätöksessä, ja juhlatuimikuntaan kuuluivat puhemiehen ja varapuhemiesten lisäksi kaikki eduskuntaryhmien puheenjohtajat. Lakisääteisen rahoituksen tarkoitus on turvata kansalaisjärjestöjen pitkäjänteinen tasa-arvotyö.

Naisjärjestöt ovat rakentaneet suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoa jo yli 100 vuoden ajan. Vaikeina aikoina tasa-arvon merkitys korostuu. Tilastot osoittavat, että tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat demokraattisen yhteiskunnan ja kestävän rauhan perusta. Kriisit ovat viime vuosina koetelleet suomalaisen yhteiskunnan vakautta sekä tarjonneet maaperän polarisoituneelle keskustelulle, jossa tasa-arvoa ja naisten ihmisoikeuksia systemaattisesti vastustava ääni on kasvanut. Rahoitusta leikkaamalla heikennetään toimivan kansalaisyhteiskunnan perustaa. Nyt on pahin mahdollinen aika leikata tasa-arvotyöstä.

Tasa-arvon epäkohdat koskevat edelleen paljolti naisia, mutta tasa-arvotyöllä tuetaan kaikkia syrjintää kokevien asemaa ja edistetään meistä jokaisen jakamattomia ihmisoikeuksia. Myös rakentavalle mieseryityiselle tasa-arvotyölle on tarvetta ja tilausta naiseryityisen tasa-arvotyön lisäksi ja rinnalla. Ehkä kehottaisin siihen, että edistettäisiin kumpaaakin kenttää eikä suljettaisi toista pois.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

16.16 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Hanna Holopaisen puheenvuoroon liittyen haluaisin todeta, että tosissaan vihervasemmiston puolelta ei oikein kuulunut hirveästi näitä puheenvuoroja, missä nimenomaan otettaisiin esille näitä mieseryityisiä näkökulmia. Naisnäkökulmat ovat korostuneet tässä, ja voi sanoa, että oikeastaan vuosikymmenten varrella. Se on tietenkin positiivinen asia. Tietenkin tällaisia yksittäisiä positiivisia poikkeuksia — lukumääräänkin nähden, jos katsotaan poikkeuksia, mitä teidän puoleltanne puheenvuoroja on tullut — on, mutta kuitenkin, jos katsotaan sitä isoa kuvaa, niin kyllä se on aika lailla sillä tavalla, että alkaa olla salin tämän puolen tontille jäänyt sitten näitten mieseryityisten näkökulmien puolustaminen.

Tuossa just osana puhetta, johon te viittasitte ja jossa kritisoin vihervasemmistoa, totesin siinä ihan samassa yhteydessä myöskin, että kun kyse oli vaikkapa poikien silpomisesta, niin te ette tulleet tueksi kriminalisoimaan sitä, ja se oli oikeasti aika järkyttävää. Siinä oli suoraan sellainen kysymys, missä te olisitte pystyneet todistamaan sen, että vihreissäkin, esimerkiksi, teille lapsen koskemattomuus, kehollinen koskemattomuus, on tärkeitä. Minä olen itse siellä lakivaliokunnassa, ja valitettavasti kaikki teidän vihreät kansanedustajanne olivat sitä mieltä, että sitä ei lähdetä kriminalisoimaan, samaan aikaan, kun lähdettiin kuitenkin tyttöjen silpomista kriminalisoimaan, mikä on myös oikein, että se pitää kriminalisoida.

Edustaja Forsgrénille puolestaan: Ymmärsin, että olette tullut valituksi jonkinlaisen naisjärjestön puheenjohtajaksi — olikohan Vihreät Naiset vai joku muu järjestö, tuossa

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

yritin googlata — ja totesitte juuri puheenvuorossanne, että suurin osa näistä tasa-arvo-ongelmista koskettaa naisia. No, te ette varmaan ihan siinä kohtaa saattanut olla salissa, kun luin sen pitkän litanian — ei pieniä asioita vaan ihmisen elämään liittyen niitä suurimpia asioita, mitä voi olla — ja niistä nämä kaikki liittyivät miehiin. Ja sitten jos mennään lainsäädäntöä katsomaan, niin meillä oikeastaan lainsäädännössä on enää kaksi lakia, jotka ovat varsinaisesti suoraan epätasa-arvoisia, ja nämä liittyvät juurikin siihen, että poikia saa silpoa, ja toinen on tämä yleinen asevelvollisuus. Lainsäädännön tasolla meillä ei enää ole sellaisia asioita, jotka olisivat yhdenvertaisuusnäkökulmasta ristiriitaisia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

16.19 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Forsgrén kävi todellakin tuossa äsken kertomassa oman mielipiteensä, ei kuunnellut aikaisempia mielipiteitä ja sitten lähti salista pois. Tämä ei nyt ainakaan varmasti edistä meidän tasa-arvoa millään muotoa, koska oikeasti meidänhän pitäisi pystyä täällä keskustelemaan tästä asiasta ja vaihtamaan niitä mielipiteitä ja yrittää keksiä ratkaisua näihin hommiin.

Se on huolestuttavaa kyllä kuulla, jos edustaja Forsgrén puhuu siitä, että tasa-arvo on ruvennut häviämään. Meinaan, että rupean miettimään, mikä se syy on, ja minä en jotenkin jaksa uskoa, että syyt olisivat siinä, että se porukka, mikä on aikaisemmin täällä ollut, mikä on saatu ymmärtämään naisen hienous ja se tasa-arvoisuus, olisi ruvennut rapautumaan, vaan kyllä se tauti on jossain muualla ja lääkkeen pitää löytyä varmaan jostain muualta. Pahaa pelkään, että tähän työhön tarvitaan jotain muuta kuin naisjärjestöä, koska tilanne on se, että se näkemys siihen tulee jostain muualta — tulkoon sitten uskonnosta tai ajatusmaailmasta tai jostain. En jaksa uskoa, että tulee suomalaisen perusyhteiskunnan taholta, että naisten tasa-arvo olisi ruvennut oikeasti rapautumaan. En ole nähnyt sellaista suuntausta, enkä oikein meinaa ymmärtää, mistä sellainen voisi tästä meidän perusyhteiskunnasta tulla, mutta jos se tulee tämän yhteiskunnan ulkopuolelta, niin se on sitten eri asia. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

16.21 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tasa-arvo on todella tärkeä asia, ja suomalaisen yhteiskunnan menestyshän pitkälti pohjautuu siihen, että ollaan pyritty siihen, että kaikki ovat tasa-arvoisia, mikä edesauttaa sitä, että kaikki yhteiskunnan jäsenet pystyvät tuomaan sen oman panoksensa, oman osaamisensa, oman potentiaalinsa ilman tällaisia rajoittavia rakenteita tai normeja tai roolituksia.

Ja ihan aidosti itse olen sitä mieltä, että näistä mieserityisistä tasa-arvohaasteista on puhuttu liian vähän, ja se on todella hienoa, nostetaan tätä mistä tahansa puolelta tätä salia esiin, ja se on ihan tärkeätä, että tulevaisuudessa ja esimerkiksi seuraavaan hallitusohjelmaankin saataisiin kirjauksia tästä mieserityistyöstä. Mutta tavallaan sen viestin painoarvoa mielestäni vähentää sitten, jos siihen muodostetaan tällaisia vastakkainasettelua, että pitäisi jotenkin vähentää naisten tasa-arvosta puhumista tai lisätä näitä. Nämä eivät ole vastakkaisia asioita.

Edustaja Tynkkynen nosti hyvin esiin tämän asevelvollisuuden ja siihen liittyvän tasa-arvohaasteen. Itse olen tosi paljon puhunut tästä. Olin myös siinä asevelvollisuuden kehittämistä pohtineessa komiteassa, ja siellä tuli esiin se, kuinka vakiintunut meillä on tavallaan tämä malli, ja sitä ei oikeasti nähdä ikään kuin ongelmaksi. Se on todella iso haaste, ja

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

se on ihan välttämätöntä korjata, koska jos ajatellaan sen järjestelmän hyväksyttävyyden kannalta, nuorille sukupolville tällainen sukupuoleen perustuva jaottelu on todella vieras, ja on ihan varmaa, että jotta se järjestelmän hyväksyttävyys säilyy, mikä on tietysti tärkeätä meidän maanpuolustustahdon ja maanpuolustuskyvykkyyden kannalta, niin kyllä tätä järjestelmää pitää muuttaa tasa-arvoisemmaksi, se on ihan selvä asia.

Sitten siinäkin on hyvä tunnistaa, että sekin on kaksisuuntainen tie. Mitä enemmän sitä miettii, että esimerkiksi tämä asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa osaltaan myös tämmöisiä kapeita sukupuolimalleja ja -rooleja ja ajatuksia siitä, että tietty sukupuoli sopii paremmin johonkin tiettyyn tehtävään, niin tämäkään kohta ei ole pelkästään miesten ongelma ja siitä hyötyisivät naiset vaan päinvastoin. Kyllä asevelvollisuusjärjestelmän tasa-arvoistaminen varmasti tuo mahdollisuuksia sekä miehille että naisille ja tuottaa tämän yhteiskunnan kannalta parempaa ratkaisua, jos sitä saadaan tasa-arvoisemmaksi, koska se myös mahdollistaa naisille osallistumista paremmin vaikka nyt maanpuolustusvelvollisuuden täyttämiseen ja toisaalta se tuo ehkä sitten mahdollisuuksia nähdä näitten sukupuoliroolien yli ja taas sitten edistää myös sitä, parantaa esimerkiksi miesten roolia perhe-elämän puolella ja miesten roolia esimerkiksi avioerotilanteissa ja muuta tämmöistä. Kaikkien sukupuolirooleja jäykistävien rakenteiden purkaminen on varmasti kaikkien etu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

16.23 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Korjaan tuosta teidän puheenvuorostanne, edustaja Hanna Holopainen, tämän, kun sanoitte, että tämän vastakkain asettamisen kautta ei päästä eteenpäin tässä tasa-arvokeskustelussa, kun nyt ehkä teidän kannattaa nauhalta katsoa teidän edustajanne Bella Forsgrénin puheenvuoro, kun hän tänne saliin hetkeksi marssi ja kävi vain sanomassa, että suurin osa tasa-arvo-ongelmista koskettaa naisia. Niin teidän oman puolueenne edustaja juuri siinä teidän vieressänne teki tätä asiaa. Silloin jos tällä tavalla tehdään, niin kyllä silloin meidän velvollisuutenamme on nostaa myöskin niitä muita asioita, mitä ongelmia taas sitten miespuolella on.

Itse näen sillä tavalla, että sekä naisten osalta että miesten osalta meillä on aidosti vakavia tasa-arvo-ongelmia — toki toisen sukupuolen osalta laissa, mutta sitten muuten yleisesti yhteiskunnassa naisiin kohdistuu esimerkiksi väkivaltaa useasti ja niin edelleen. Mutta se ei vain yksinkertaisesti ole oikein, että vain naisjärjestöt saavat tätä tukea. Tämän pitäisi olla myöskin yhdenvertaista, miten sitä tukea jaetaan. Meillä on hirveästi erilaisia järjestöjä tässä yhteiskunnassa, joista varmasti jokainen tekee jollain tavalla tärkeitä työtä, ja meillä varmasti on tuloillaan, tähän maahan perustetaan koko ajan uusia järjestöjä, kolmas sektori kasvaa, ja kaikki tekevät varmasti jollain tavalla tärkeitä työtä, mutta nyt me olemme oikeastaan, voisi sanoa, tämmöisessä hirveässä velkarallissa, ja tällä hetkellä meidän on pakko lähteä priorisoimaan, niin että meidän hyvinvointivaltio ei romahda sen takia, että velkataakka tulee kasvamaan liian isoksi, ei saada enää lainaa tulevaisuudessa, korkomenot pyörivät. Silloin tietysti täytyy miettiä, lähdetäänkö mieluummin leikkaamaan vai lisäämään toiselle puolelle, niin että tasa-arvo saavutetaan, ja sanoisin näin, että mieluummin sitten lähdetään säästämään sitä rahaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

16.25 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin, että en osallistuisi tähän keskusteluun, mutta sitten tulin toiseen tulokseen. Voisin antaa edustaja Tynkkyselle vinkin: Teette ensi syksynä talousarvioaloitteen miesjärjestöjen valtionapukysymyksistä, silloin se tulee käsittelemään. Olen tuolla valtiovarainvaliokunnassa ollut myöntämässä vuosi toisensa jälkeen naisjärjestöille joululahjarahoista avustusta, ja naisjärjestöt ovat olleet erittäin aktiivisia. Te voisitte nyt nousta miesjärjestöjen eturiviin ja hoitaa tätä asiaa käytännössä.

Puhemies Matti Vanhanen: Käytettävissä olevan ajan puitteissa vielä yksi puheenvuoro. — Edustaja Tynkkynen.

16.26 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiviranta, kuten äsken tuossa juuri totesin ennen teidän puheenvuoroanne, Suomi on velkaantumassa tällä hetkellä aivan hirveätä vauhtia, ja silloin kun meidän täytyy tehdä päätöksiä sen suhteen, lähdetäänkö lisäämään rahaa erilaisille järjestöille vai lähdetäänkö leikkaamaan, niin silloin kannattaisin sitä, että mieluummin tehdään se säästötoimenpide. Näin ollen en ole tällaista tulossa tekemään ensi syksynä.

Mutta tähän itsessään lukee laissa. Tämä siis lakitasoisesti säädetään, että nämä tietyt järjestöt saavat sitä rahoitusta. Tietenkin se on aina eduskunnan käsissä, kuinka paljon sitä saa, mutta laissa lukee, että nämä kolme tiettyä naisjärjestöä saavat tätä rahaa — minkään miesjärjestön nimeä siellä laissa ei lue. Joten sen vuoksi tämä esitys oli lakialoitteena käsittelemään täällä, että poistettaisiin nämä. On oikeastaan aika kumma tapa, että laissa lukee yksittäisiä naisjärjestöjä, joille annetaan tukea. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.27.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.47.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi arpajaislain 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 42/2022 vp Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Tynkkynen.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.28 Sebastian Tynkkynen ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Eräs kansainvälinen toimittaja lähestyi hiljattain viestillä. Suomessa tähän ei olla vielä herätty, mutta hän oli kiinnostunut kirjoittamaan isolle pelialan sivustolle lakialoitteestani, joka käsittelee niin kutsuttuja loot boxeja. Juttuun oli haastateltu myös tutkijoita, jotka esittivät rohkaisevia arvioita jättämästäni lakialoitteesta. Esittelen lakialoitteen nyt eduskunnalle perusteista alkaen:

Videopeleihin on jo useiden vuosien ajan sisällytetty toimintoja, jotka tunnetaan nimellä loot box. Kyseessä ovat eräänlaiset yllätyslaatikot, joista pelaaja voi voittaa itselleen tavaroita tai etuja, jotka ovat pelin sisällä hyödynnettäviä. Kyseessä voi olla esimerkiksi pelissä käytettävän aseiden tai asusteiden ulkonäköä muokkaava palkinto. Ilman panosta saatavien sattumanvaraisten palkintojen voidaan katsoa kuuluvan osaksi videopelien luonnetta, mutta kun pelaajalta edellytetään rahallista panosta sattumanvaraisen voiton saamiseksi, onkin liikuttu jo hyvin lähelle tavanomaista uhkapelaamista. Tutkijat ovatkin määritelleet yllätyslaatikoita uhkapeleiksi, minkä lisäksi esimerkiksi Terveystieteiden tutkimuskeskus THL on todennut niiden olevan raha- ja digipelaamisen välimaastossa.

Arvoisa herra puhemies! Poliisihallitus on Suomessa linjannut, etteivät yllätyslaatikot itsessään ole lainvastaisia. Toisin sanoen yllätyslaatikot sellaisenaan eivät vielä täytä arpajaisten määritelmää. Poliisihallitus on todennut arpajaisten määritelmän täyttyvän siinä tapauksessa, jos yllätyslaatikon avaaminen maksaa rahaa, laatikon sisältö ei ole pelaajalle entuudestaan tiedossa ja palkinto on rahanarvoinen.

Yllätyslaatikoiden kannalta tulkinnanvaraisin kohta on rahanarvoisuutta koskevan ehdon täyttyminen. Virtuaalisilla palkinnoilla käytävä kauppa voi olla epävirallista, tai niillä ei ylipäätään ole markkinoita eikä siten rahallista arvoa. Tähän ongelmakohtaan päätyi esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan rahapelaamista käsittelevä viranomaislausunto. Se oli ilmiöstä huolissaan mutta totesi, että voimassa olevaa maan uhkapelilainsäädäntöä ei voida yllätyslaatikoihin soveltaa, sillä palkintojen ei voida katsoa olevan rahaa tai rahanarvoisia.

On kuitenkin ilmiselvää, että virtuaalisillakin palkinnoilla voi joissain tapauksissa olla rahallista arvoa. Esimerkiksi Yle kertoi aiheesta käsittelevässä kirjoituksessaan vuoden 2020 alussa, kuinka suomalaisen peliyhteisöön keskittyvässä 18 000 jäsenen Facebook-ryhmässä kauppaa käytiin pelissä käytettävillä virtuaalisilla koristeilla, skineillä. Myynnissä olleiden koristeiden hintahaitari oli kymmenistä euroista satoihin euroihin. Lisäksi kirjoituksessa mainittiin löytyvän verkkosivustoja, joiden kautta virtuaalisia koristeita on mahdollista muuttaa suoraan rahaksi.

Palkintojen rahanarvoisuus tai sen puute voidaan kuitenkin nähdä osin toissijaisena seikkana, kun tarkastellaan yllätyslaatikoista aiheutuvia haittoja. Rahallinen panos, voiton sattumanvaraisuus ja rahapeleistä tunnetut pelaajia houkuttelevat toiminnot ovat vahvoja viitteitä toiminnan uhkapelimaaisesta luonteesta.

Arvoisa puhemies! Kun riippuvuus uhkapelaamiseen muodostuu, voiton luonne tai rahallinen arvo menettää pian merkityksensä. Pelaaja haluaa jo seuraavaa voittoa. Yllätys-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

laatikoista voi jo itsessään aiheutua taloudellisia vaikeuksia, tai ne voivat toimia houkuttelevana tekijänä varsinaisten rahapeliin pariin. Peliongelmaisille yllätyslaatikot muodostavat addiktion hallitsemisen kannalta yhden uuden riskitekijän.

Yllätyslaatikoiden myynnistä muodostuvan maailmanlaajuisen liiketoiminnan suuruutta on ollut hankalaa tarkasti arvioida. Alalla toimivat yritykset ovat olleet haluttomia julkaisemaan yksilöityjä lukuja, joista tämä kävisi ilmi. Suunta on kuitenkin ollut se, että raha- ja digipelaaminen lähentyvät toisiaan, ja yllätyslaatikoista sekä muista pelin sisällä tapahtuvista pienistä maksuista, mikromaksuista, on tullut hyvin kannattavaa liiketoimintaa. Tällaiset pelaajilta kerättävät maksut ovat mahdollistaneet sen, että pelejä voidaan tarjota ilmaiseksi pelattavaksi, sillä mikromaksujen kautta pelifirmat voivat saavuttaa suurempia voittoja. Tämä viittaa käytännössä siihen, että peliyhtiöt onnistuvat saamaan pelaajia kulluttamaan pelin sisällä enemmän rahaa kuin mitä pelin ostamiseen kuluu. Kuvaavaa on se, että yksi maailman suurimmista videopelien valmistajista ja jakajista, Electronic Arts, sai vuonna 2021 perinteisestä pelien mynnistä 930 miljoonaa dollaria mutta jatkuva tulomalli mikromaksujen siivittämänä tuotti huikeat liki neljä miljardia dollaria.

Jotkin maat ovat jo ryhtyneet toimiin rajoittaakseen yllätyslaatikoista aiheutuvia haittoja. Näin on toimittu esimerkiksi Belgiassa, jossa maan uhkapelitoimintaa valvova viranomainen on linjannut, että rahapanosta edellyttävät yllätyslaatikot täyttävät uhkapelaamisen määritelmän riippumatta voitettavan palkinnon luonteesta. Kiellolla on ollut konkreettisia vaikutuksia, sillä useat pelejä julkaisevat toimijat ovat sen jälkeen lopettaneet yllätyslaatikoiden myynnin belgialaispelaajille.

Samana vuonna, kun Belgia päätti ryhtyä torjumaan yllätyslaatikoista aiheutuvia haittoja, myös Alankomaissa linjattiin rajoituksista. Alankomaissa uhkapeleiksi katsotaan sellaiset yllätyslaatikot, joiden sisältöä voidaan vaihtaa alkuperäisen pelin ulkopuolella ja joilla on markkina-arvoa.

Norjan kuluttaja-asiamies julkaisi vuonna 2022 raportin, joka käsitteli yllätyslaatikoihin liittyvää kokonaisuutta. Kuluttaja-asiamiehen selvitystyö on osoittanut, että yllätyslaatikoiden myynti ja esittely sisältävät usein kuluttajien heikkouksia hyväksikäyttäviä toimintatapoja. Näitä ovat esimerkiksi addiktion ruokkiminen ja tarjonnan kohdistaminen haavoittuviin kuluttajaryhmiin. Peliyhtiöiden käyttäminä manipulointikeinoina mainittiin muiden muassa harhaan johtava suunnittelu ja virtuaalisten valuuttojen käyttäminen pelaajalle aiheutuvien todellisten kustannusten hämärtämiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Yllätyslaatikoiden yleistymistä ja niiden haitallisuutta on nostettu esille myös Suomessa. THL on vaatinut, että yllätyslaatikoiden sääntelyä tulisi lisätä. Kannanotossaan se vetosi havaittuihin tutkimustuloksiin, jotka osoittavat yllätyslaatikoiden oston olevan yhteydessä käyttäytymiseen, joka liitetään rahapeliongelmiin. THL kiinnitti huomiota myös siihen, että yllätyslaatikoita on jopa alaikäisille markkinoiduissa peleissä. Tämä voi vaikuttaa siihen, kuinka herkästi alaikäiset kokeilevat rahapelaamista.

Vuonna 2020 Suomessa perustettiin viranomaistyöryhmä, joka on pyrkinyt selvittämään yllätyslaatikoihin liittyvää moniulotteista ilmiötä. Työryhmä on suosittanut haittojen ehkäisemiseksi selkeämpää lainsäädäntöä ja valvontaa. Työryhmä on nostanut esille muun muassa yllätyslaatikoiden yleistymisen rinnalla puutteellisen sääntelyn sekä pelaajille aiheutuvat taloudelliset ongelmat. Työryhmä on todennut, että peliongelmiin apua haavevat ovat yhä useammin sellaisia, joiden ensikosketus rahapelaamiseen on saatu digipelien kautta.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Arvoisa puhemies! Toimia siis tarvitaan. Tällä lakialoitteellani esitän, että arpajaislaki ulotettaisiin koskemaan myös sellaista pelaamista, jossa voitto voi olla myös virtuaalisesti hyödynnettävä. Jos osallistuminen maksaa pelaajalle rahaa ja palkinto on sattumanvarainen, olisi silloin kyse rahapelaamisesta, oli palkinnolla rahallista arvoa tai ei.

Peliongelmat ovat Suomessa mittakaavaltaan niin valtavia, että huomiota tulee kiinnittää kaikkiin osa-alueisiin, jotka ovat vaikuttamassa niiden syntyyn. Tämä tarkoittaa ilman muuta myös yllätyslaatikoita. Vuoden 2019 aineistojen perusteella rahapeliongelmissa kärsii kolme prosenttia 15—74-vuotiaista, mikä lukumäärällisesti vastaa 112 000:ta kansalaista. Kun tähän synkkään lukuun yhdistetään yllätyslaatikoiden nopea yleistymisen myös alaikäisten pariin sekä yllätyslaatikoissa käytettävät toiminnot, nykyistä parempi sääntely on välttämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

16.37 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Otin tämän puheenvuoron sen takia, että haluan, että jos lakivaliokunnan porukka kuuntelee tai on paikan päällä — en muista, keitä siellä nyt on — se ottaisi tämän asian oikeasti vakavissaan.

Tämä on sanomatta selvää, että tällaiselle keski-ikäiselle miehelle tällaiset boxit ynnä muut tuntuvat ehkä kaukaiselta jutulta eikä oikein välttämättä sisäistä sitä asiaa. Mutta totuudessaan kuitenkin on niin, että sillä ei ole mitään väliä, ymmärrätkö minä sen ja ymmärtääkö joku toinen keski-ikäinen, vaan se totuus pitää ymmärtää, että tämän asian takia on oikeasti paljon nuoria, jotka hassaavat rahansa aivan turhuuteen ja järjettömiin juttuihin ja näin ollen saattavat tehdä vielä pikavippejä siihen päälle ynnä muuta ja sitten aiheuttavat itselleen kohta sellaisen tuskan, että hyvä, jos pääsevät koko elämässään siitä kierteestä eroon, kun maksut juoksevat ja elämä ei maistu ja työtään eivät meinaa maistua, kun ei siitä oikein mitään jää, kun vouti vie siitä yhden kolmasosan. Nämä ovat oikeasti sitä ruohonjuuritason juttua, mistä me paljon puhutaan täällä salissa, että meidän pitäisi pystyä vaikuttamaan lainsäädännöllä ja kaikella avulla silloin, kun se ongelma on syntymässä, eikä niin, että sitten me palkataan kymmenen kappaletta psykologeja myöhemmin ja kuormitetaan Ulosottolaitosta ynnä muuta vastaavaa.

Eli oikeasti, ottakaa ihmeessä tämä edustaja Tynkkysen hieno lakiesitys käsittelyyn. Vaikka sitä ei välttämättä tällainen keski-ikäinen niin sanotusti ymmärräkään, niin rohkaisen teitä, ottakaa tämä asia vakavasti. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

16.39 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia edustaja Laaksolle tuosta puheenvuorosta. Tämä on juurikin näin, että tämä ongelma on hiipinyt suomalaisen yhteiskuntaan, ja itse asiassa tällä hetkellä globaalisti. Se on juurikin näin, että keski-ikäisenä ihmisenä on vaikea oikein hahmottaa, mistä asiasta on kyse, mutta todettakoon, että niin se on myöskin 33-vuotiaalle miehelle vaikea hahmottaa, mistä tässä oikein oli kyse, koska minä en ole koskaan itse pelannut videopelejä. Tämä on niin paljon nimenomaan vielä nuorempien ihmisten maailmassa oleva asia. Sain tästä itse asiassa kansalaiselta aikanaan yhteydenoton, josta sitten lähdin tätä lakialoitetta tekemään, ja sen myötä sitten selvisi, että tällaisia samanlaisia aloitteita on vireillä muissa maissa ja jois-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

sakin on saatu jo lainsäädäntöä, niin kuin myöskin tuossa puheessa mainitsin, mutta tämä on kohtuullisen uusi asia.

Suomalaisessa kontekstissa tämä on erityisesti yhdestä syystä hirveän vaarallinen combo: meillä on näitä loot boxeja eli näitä yllätyslaatikoita, mitä ei säännellä, kun meillä on samaan aikaan kaupoissa nämä pelikoneet eli niin sanotut punaiset pelit. Eli meillä samaan aikaan näitten videopelien sisällä on tällaisia yllätyslaatikoita, missä pyörii erilaisia palkintoja, ja niitä pystyy lunastamaan — ei tiedä, mitä sieltä tulee — ja sitten kun tämä alakäinen lapsi menee perheensä kanssa sinne kauppaan, ruokakauppaan, siellä on jälleen sitten näitä pelikoneita taas fyysisessä rivistössä, ja siellä pyörii erinäköisiä kivoja kuvia ja pitää painaa ja saada itselleen palkintoa, siis rahaa. Eli kun totutaan itse siellä omassa huoneessa viattomasti pelaamaan tällaisia pelejä ja sitten kaupassa ovat vastassa nämä, tästä tulee semmoinen hyvin vaarallinen linkki, että jo lapset altistetaan — toki myös nuoret, mutta erityisesti paheksun sitä, että lapset altistetaan — tällaiseen uhkapelaamiseen, ja he ovat kyllä erittäin alttiita tulevaisuudessa sitten kaikkiin muihinkin tällaisiin uhkapeleihin.

Ja hyvin mainitsitte, edustaja Laakso, tässä juuri siitä, että sittenhän sieltä alkaa semmoinen velkaralli, että aletaan ottamaan pikavippejä ja kysytään kavereiltakin rahaa, ties mitä, luottotiedot menevät. Eli nämä uhkapelaamisen ongelmat näkyvät ihan äärimmäisinä oman taloudenhoidon ongelmina myöskin.

Sen vuoksi tämä on erityisesti vaikea ongelma, koska tätä voi olla hyvin vaikea ymmärtää. Toivottavasti jollain tavalla pystyin avaamaan tätä asiaa tuossa lakialoitteessa, mutta tulen kyllä jatkossakin pitämään tästä meteliä ja uskon, että eiköhän me Suomessakin tulla ottamaan kiinni nuo peliyhtiöt tässä uhkapelaamissääntelyssä, samalla tavalla kuin muissa maissa ovat onnistuneet eduskunnat tekemään tällaisia vastaavanlaisia lakeja. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

16.42 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustelu hieman laajeni ja edustaja käytti aikaisemmin tässä puheenvuoron, jossa hän toi esiin, että kannattaa olla huolissaan, että meidän ikäiset eivät välttämättä ymmärrä tätä asiaa, mikä täällä on syntymässä tai viiriämässä, niin haluan sen verran ottaa kantaa tähän asiaan, että minun ymmärtääkseni jo tällä hetkellä internetissä pyörii joitakin lapsille tarkoitettuja pelejä, joissa sitten voi ostaa jotakin — minä en tiedä, siirtävätkö vanhemmat rahaa vai miten se käytännössä tapahtuu — ostaa jotain työkaluja ja muita, ja sillä tavalla pelissä pääsee sitten nopeammin etenemään. Tämä on aika vaarallinen tie, ja ylipäättänsä kaikki tällainen lasten pelaaminen minun mielestäni vain pahentaa tätä lasten ongelmakäyttäytymistä kouluissa ja jatkuen siitä aina eteenpäin.

Mutta minkä halusin myös tässä tuoda esiin, niin Suomessahan on kiristetty nyt tätä Veikkauksen rahapelien pelaamista. Se on ihan aiheesta varmaan tehty, joillekin ihmisille nämä pelit ovat ongelma. Jos oikein muistan, niin helmikuun alussa tällainen laki astui voimaan, ja siellä tuli joku katto sille, että vuodessa voi hävitä vain tietyn määrän ja sen jälkeen Veikkaus-kortti ei enää toimi. Mutta Suomessa on myös semmoisia ihmisiä, joilla on oikeasti varaa pelata, ja he ovat sitä tehneet vuosikausia ja jopa vuosikymmeniä. Sain tällaisen aika suivaantuneen yhteydenoton jo muutamien viikkojen päästä tästä lain alkamisesta. Henkilöltä, joka on pelannut hevospelejä lähes ammattimaisesti, Veikkaus-kortti oli suljettu sen takia, kun hän oli hävinnyt sen rajan ylitse, joka oli muistaakseni 15 000 euroa.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Toivoisin, että näissä tapauksissa tähänkin olisi jonkinlainen ratkaisu. Jos jollakin on oikeasti varaa pelata ja hävitä, niin suotakoon se hänelle. Saattaa olla jopa tilanne, että jos katsotaan vuosi taaksepäin, hän voi olla voitolla vaikka 200 000, mutta sitten, kun hän häviää 15 000, niin häneltä suljetaan pelaaminen kokonaan. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

16.45 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäenpää toi hyvin vielä tämän lapsinäkökulman esille.

Meillä tosissaan tätä lainsäädäntöä näihin yllätyslaatikoihin ei valitettavasti ole. Tämä lakialoite on nyt niin kuin ensipuraisu tähän, mutta tässä vaiheessa kehottaisin jo voimakkaasti kaikkia vanhempia, niin kuin kaikissa muissakin asioissa, tässä pelaamisessa kiinnittämään huomiota siihen, minkälaisia pelejä lapset pelaavat. Kyse ei ole pelkästään tämmöisistä niin sanotuista konsolipeleistä — eli jos on vaikkapa Pleikkaria tai Xboxia tai niin edelleen, ja jos siellä se iso tv-ruutu on ja vanhemmat pystyvät olohuoneessa katsomaan, mitä siellä tapahtuu — vaan kyse on myöskin ihan siis lasten kännyköissä olevista peleistä. Niissäkin peleissä näitä yllätyslaatikoita voi olla. Siellä se lapsi voi omassa huoneessaan sängyllä pelailla, ja yhtäkkiä lapsi on siellä omassa huoneessaan altistanut itsensä uhkapelaamiselle. Erityisen vaarallistahan tämä on lasten kohdalla siinä, että kaikki addiktiot tietenkin ovat ihmisille vaarallisia, mutta miten eri tavalla nämä addiktiot pääsevät kehittymään siinä kohtaa, kun ihminen on nuori ja aivot ovat kehitysvaiheessa. Silloin on erityisen vaarallista altistua erilaisille riippuvuuksille ja kehittää se addiktio. Eli jokaiselle vanhemmalle sanoisin, että tämän pelaamisen suhteen kiinnittää huomiota myöskin siihen, löytyykö niitä yllätyslaatikoita joko konsolipeleistä tai sitten näistä matkapuhelimilla pelattavista peleistä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

16.47 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuossa muutama päivä sitten olin yhdessä tilaisuudessa ja kerroin huoleni tästä lasten kehityksestä. Käytin siellä suurin piirtein tällaisia sanoja: Olen oikeasti huolissani siitä, että hyvin pienillä lapsilla — saattavat olla eskarissa tai ekalla luokalla — on jo viimeisen päälle puhelimet tai tabletit, joilla he pelaavat. Minä olin itse kolmannella luokalla, kun meillä alkoi puukäsityöt, ja muistan sen, kun sain rakentaa siellä semmoisen pienen puisen lennokin, kaksitasoisen, ja sain itse maalata sen.

Se varmasti alkaisi kehittämään kädentaitoja. Mutta jos minä olisin, oletetaan nyt vaikka ne koulun ensimmäiset vuodet, ekan ja tokan luokan, saanut lentää virtuaalista hävittäjää omalla puhelimella, niin minä luulen, että ei olisi sellainen puisen lennokin rakentaminen kiinnostanut tuon taivaallista.

Eli aivan kuten edustaja Tynkkynen sanoi tuossa, niin kyllä kaikkien vastuullisten vanhempien tulisi itse kiinnittää huomiota siihen, minkälaisia pelejä nämä lapset saavat pelata. Siellä on varmasti hyödyllisiä pelejä, mutta myöskin on semmoisia, jotka ovat aika paljon vanhemmille tarkoitettu ja joita tällä hetkellä ihan pienet lapset pääsevät pelaamaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi kiinteistöverolain 34 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 57/2022 vp Juha Mäenpää ps

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Mäenpää.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.49 **Juha Mäenpää ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät edustajat! Tein lakialoitteen noin kaksi vuotta sitten siitä, että maatalouden tuotantorakennukset vapautettaisiin kiinteistöverosta pysyvästi. Tiedän, että siinä on joitain EU-vääntöjä, mutta hallitus otti siitä osittain kopin ja teki sitten oman esityksensä siitä, että se tulee yhden vuoden ajaksi. Siitä äänestettiin täällä salissa. Perussuomalaiset, kristilliset ja kokoomus äänestivät sen minun lakialoitteeni puolesta — että se olisi pysyvä — ja hallituspuolueet äänestivät tätä pysyvyyttä vastaan siten, että tämä olisi vain yhden vuoden. Elikkä sanotaanko näin, että vallitsi hyvä yksimielisyys siitä, että maatalouden tuotantorakennusten verotusta halutaan keventää tämän kiinteistöveron osalta.

Siellä laki meni läpi juuri samalla tavalla kuin minäkin olin esittänyt tämän yhden vuoden ajaksi, mutta siellä laissa oli valuvirhe, ja ongelmaksi tulivat osakeyhtiöpohjaiset maatalousyritykset, joiden rakennukset oli kiinteistöverorekisterissä merkitty tuotantorakennuksiksi, jotka ovat elinkeinoverotuksen piirissä. Nämä rakennukset eivät saaneet tätä kiinteistöveron helpotusta. Kuulin tästä tuolla MTK-Etelä-Pohjanmaan tilaisuudessa, ja pikaisesti tein siihen lakialoitteen. Lakialoitteen tehtyäni lähestyin myös MTK:n lakimiestä, ja hän piti lakialoitetta erittäin hyvänä — näin ainakin tulkitsin asian, kun hän puhelimesta minulle vastasi.

Elikkä minä olen tehnyt lakialoitteen laiksi kiinteistöverolain 34 §:n muuttamisesta. Se on tehty 21.10.22, ja aloitteen pääasiallinen sisältö on seuraava: ”Lakialoitteessa esitetään, että kiinteistöverolain 34 §:ää muutetaan siten, että myös elinkeinoverolain alaisten toimijoiden maataloustoimintaan käyttämien tuotantorakennusten olisi mahdollista hakea tukea samoin perustein kuin maatalouden harjoittajan omistamien maatalouden tuotantorakennusten osalta on säädetty.”

Tämä oli minun mielestäni niin selvä laki, että se menee sukkana läpi täältä eduskunnasta, ja olen sen kolmesti tuonut esille maatalousministerille. Huolena oli maatalouden kustannuskriisi, ja tämän takia mielestäni lakiin olisi pitänyt reagoida nopeasti. Ja koska laki vaikutti niin päivänselvältä, että kaikki täällä salissa tukevat sitä, niin jätin sen omista nimissäni ja kerroin tämän maatalousministerille kolmeen kertaan, mutta asia ei ole edennyt. Olisi ollut tärkeää, että nämä rahat olisi palautettu ennen vuodenvaihdetta näille osakeyhtiöille, jotka toimivat maatalouden piirissä.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Jos sanotaan, että ”tee työtä, jolla on tarkoitus”, niin olen pettynyt siihen, miten Maaseudun Tulevaisuus ja MTK ovat kohdelleet tätä lakialoitetta. Ne eivät ole inahaneetkaan siitä, ja mielestäni se johtuu siitä, että ne ovat keskustalaisten näpeissä ja minä olen perussuomalainen kansanedustaja. Sen takia näitä asioita ei ole viety eteenpäin. Onhan se hankalaa, jos joku perussuomalainen tekee hyvän lakiesityksen. Ei sitä kannata tuoda julkisuuteen.

Tällä hetkellä tukea myönnetään hakemuksesta, alentamalla maatalouden harjoittajan omistamista maatalouden tuotantorakennuksista suoritettavaa veroa enintään 35 000 eurolla. Riippuen siitä, miten rakennus on merkitty kiinteistörekisteriin, laki ei kuitenkaan mahdollista tuen saantia kaikkiin elinkeinoverolain alaisten maatalouden harjoittajien tuotantorakennuksiin.

Arvoisa puhemies! Perustelut-osiossa — siis tässä lakialoitteessa — käyn läpi tarkemmin syitä aloitteelle. Aiemman, toissa vuonna, 21-vuonna, tekemäni lakialoitteen LA 54 pohjalta kiinteistöverolakia muutettiin siten, että Verohallinnon on mahdollista alentaa määrättyä veroa hakemuksesta maatalouden tuotantorakennusten osalta kuluvalle vuodelle 2022. Lähtökohta oli — tämän salin tahto oli — että kaikki maataloustoimintaan käytetyt tuotantorakennukset ovat kiinteistöveron palautuksen piirissä. Nyt kuitenkin kävi ilmi, että voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista lainkaan kiinteistöverotuen hakemista osakeyhtiömuotoisen maataloustoiminnan harjoittajien elinkeinoverolain alaisiin maatalouden tuotantorakennuksiin. Tämä on semmoinen asia, että verottaja on tulkinnut näin, että tämä aikaisemmin määrätty laki ei koske näitä niin sanottuja teollisuusrakennuksia. Kyseessä on vakava yhdenvertaisuusongelma erilaisin yhtiömuodoin toimivien tuottajien välillä. Ratkaisevaa tuen saannin kannalta on se, miten maatalouden tuotantorakennukset on kirjattu kiinteistörekisteriin. Näille edellä mainituille toimijoille tulee taata mahdollisuus hakea tukea kiinteistöverotukseen tältä osin takautuvasti vuodelta 2022. Jos tämä olisi heti käsitelty, niin he olisivat kerinneet hakea sen jo viime vuoden puolella ja saaneet sen palautuksen.

Arvoisat kollegat, maatalouden ahdinkoa tuskin tässä vaiheessa tarvitsee yksityiskohtineen enää tässä salissa edes avata. Asiasta käytiin viime vuonna eduskunnassa keskustelua opposition jättämän välikysymyksen pohjalta. Välikysymys suomalaisen maatalouden kriisistä ja kotimaisen ruoantuotannon turvaamisesta tulevaisuudessa käsiteltiin joulukuun alussa, joten se lienee monella tuoreessa muistissa.

Tästä huolimatta haluaisin huomauttaa, että erikoistutkija Arto Latukka Luonnonvarakeskuksesta totesi reilu kuukausi sitten Helsingin Sanomissa seuraavasti: ”Jos sota jatkuu, tästä tulee yksi pahimmista maatalouden kriiseistä. Ensi vuonna suomalainen maatalous voikin olla poikkeuksellisen tilanteen edessä.” Latukka lisäksi huomautti, ettei kustannuskriisi kohtelee kaikkia tasapuolisesti. ”Kotieläintiloilla kannattavuus on jo romahtanut, rehun hinta on noussut, sähkön korkea hinta vaikuttaa, polttoaineen hinta, lannoitekustannukset. Sähkön korkea hinta vaikuttaa voimakkaimmin kasvihuoneyrityksiin, mutta ne voivat tarvittaessa jättää kasvihuoneen tyhjäksi. Maitotilaa ei voi lopettaa vuoden ajaksi. Naudanlihan ja maidon tuotannossa hintoihin reagoiminen on vaikeampaa.”

Perustelut aloitteelle ovat selvät. Nyt vain tarvitaan toimia hallitukselta. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

16.58 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Sinänsä täytyy sanoa, että edustaja Mäenpää on ihan oikealla asialla, mutta pari asiavirhettä joudun tässä heti alkuun, ikävä kyllä,

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

korjaamaan. Eli tällä asialla ei ole mitään tekemistä osakeyhtiömuodon kanssa eikä kiinteistörekisterin kanssa, vaan tässä on kysymys sellaisista kotieläintalous- ja kasvihuoneyksiköistä, joilla ei ole yhteyttä maatilaan, joita ei veroteta maatilatalouden tuloverolain mukaan vaan elinkeinoverolain mukaan. Siis niillä ei ole maatilaa siinä yksikössä, joka kotieläintaloutta ja kasvihuonetuotantoa harjoittaa. Meillä on sitten kyllä sellaisia osakeyhtiöitä, joita verotetaan maatilatalouden tuloverolain mukaan. Ne on yleensä muodostettu tuloverolain 24 §:n mukaisella toimintamuodon muutoksella, ja ne kyllä ovat saaneet tämän kiinteistöveron palautuksen.

Nyt tämä pitäisi kyllä korjata. Näitä on noin 400 yksikköä, ja niitä on siellä Etelä-Pohjanmaalla, niitä on meillä Varsinais-Suomessa, ja niitä on kyllä myöskin muualla Suomessa. Asianomaiset ovat voineet saada esimerkiksi sellaisen päätöksen, että sikala, jolle esimerkiksi tätä kiinteistöveron palautusta on haettu, ei ole maatalouden tuotantorakennus. Ja se sanonta liittyy siihen, että se ei ole MVL-tulolähteen mukainen tuotantorakennus vaan elinkeinotoiminnan eli EVL-tulolähteen mukainen rakennus. Tässä, kun keväällä 2022 tätä lakiesitystä valmisteltiin, ei tiedostettu, että on semmoisia tiloja, joilla ei ole suoraa maatilakytkeä. Niillä voi olla kyllä erillisenä maataloutta, mutta suoraa maatalouskytkentää ei ole peltoviljelyyn.

Sen voin myös kertoa, että millään tavalla riippumatta edustaja Mäenpään lakialoitteesta on valtiovarainministeriön vero-osastolla — tähän kuuluu valtiovarainministeriölle eikä maa- ja metsätalousministeriölle — jo valmisteltu hallituksen esitys, joka valmistui jo lokakuussa, lokakuun lopulla. Minäkin olen nimittäin hoitanut tätä asiaa edustaja Mäenpään lisäksi. Mutta jostain syystä sitä esitystä ei ole nyt sitten annettu, en voi kertoa sen yksityiskohdista. Mutta se on itse asiassa parempi esitys maatalouden kannalta eli näittenkin yksiköitten kannalta kuin edustaja Mäenpään esitys. Toivoisin, että se hallituksen esitys annettaisiin tuota pikaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

17.01 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin perussuomalaisten edustaja Mäenpään tekemä lakialoite aikaisemmin johti siihen, että päästiin keskustelemaan maatilojen tuotantorakennusten verovapaudesta kiinteistöveron osalta. Tämä on nyt tietysti sanomatta selvää, että kun on huomattu, että ei ole toiminut tämä järjestelmä riittävän hyvin, niin edustaja Mäenpää on ansiokkaasti tuonut uudestaan korjaavaa pakettia siihen.

Tässä tietysti on aina se ongelma, että nämä sanamuodot ja tämmöiset eivät mene välttämättä ihan oikein, koska etenkin meillä oppositiossa on vähän se ongelma, että meillä on avustajat, jotka eivät välttämättä kuitenkaan — niin kuin kaikki tietävät meidän avustajien palkkatason — voi olla kauhean koulutettuja ihmisiä ynnä muuta, vaan he ovat enemmänkin maallikkoavustajia, jotka sitten kaivelevat meille tietoa, ja siinä käy helposti niin, että joku yksittäinen nyanssi tai sanamuoto tai vastaava ei ole aina niin kohdillaan. Sen takia näissä ehdotuksissa yleensäkin pitäisikin mennä siihen, että ei niin orjallisesti ajettaisikaan sitä itse esitystä läpi vaan mieluummin se idea kaivettaisiin sieltä ja hoidettaisiin.

On pakko vain sanoa, että sinänsä ihmettelen, että vaikka meillä on keskustalainen maatalousministeri tällä hetkellä, miten esimerkiksi tällainen voi tulla oikeasti puslista, että tällaisiakin sikaloita on, mitkä eivät kuulu maatalousjuttujen piiriin. Ainakin itse kuvittelin omalta osaltani, että sen tietyn alan asiantuntijana ja sen alan ministerinä kompetenssi olisi kohdallaan. Sillä nyt ei ole väliä, kaikille sattuu ja tapahtuu, mutta toivoisin kuitenkin

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

nyt, että tämä asia korjattaisiin ja että esimerkiksi edustaja Kivisaari [Esko Kiviranta: Kiviranta!] — anteeksi, Kiviranta, siitä tämä tulikin, että teitä ”kiveksiä” on niin paljon — kuitenkin ajaisi tämän oikeasti niin, että tämä asia menisi eteenpäin, niin ettei tämä jäisi nytten hautautumaan sinne jonnekin. Niin kuin kerroitte, että ette voi kertoa, minkä takia, mutta joku syyhän siellä on, minkä takia ei ole sitä esitystä, mikä oli kuulemma vielä parempi, mutta mieluusti kyllä varmasti edustaja Mäenpään kanssa haluttaisiin kannattaa sitä erinomaista esitystä. Ei muuta kuin tuokaa se esitys tänne vaan meille käsiteltäväksi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

17.04 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Haluan pikkusen täydentää tätä, ja mielestäni edustaja Kiviranta kyllä antoi vähän harhaanjohtavaa tietoa, että on jotain niin kuin vialla tässä minun esityksessäni. Minä nyt kerron sillä tavalla, että jos on ollut esimerkiksi kaksi maatilaa, joilla on ollut pienet sikalat, ja jossakin vaiheessa he ovat ajatelleet, että he tekevät yhdessä yhden ison sikalan ja ostavat jostakin maapalstan siihen, sen tontin sen rakennuksen alle, niin nämä uudet, osakeyhtiömuotoiset yritykset, jotka kuuluvat elinkeinoverolain piiriin sitten, jostakin syystä kiinteistörekisterissä on merkattu usein teollisuusrakennuksiksi. Se on eri asia kuin maatalouden tuotantorakennus, jonkun verottajan virkamiehen päätöksen mukaan, mikä sinänsä pitää paikkansa. Niin että nyt toivoisin, että Kiviranta jos sanoi, että oli joitain virheitä tässä minun esityksessäni, niin kerrotte, mitkä ne virheet olivat, niin ehkä sitten osaan jatkossa puolustaa suomalaista ruuantuotantoa paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

17.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En sanonut mitään harhaanjohtavaa. Kyllä tilanne on se, että osakeyhtiömuodolla tässä ei ole määräävää asemaa, ei minkäänlaista merkitystä, vaan kysymys on siitä, mihin yhteyteen tämä, millä tavalla tämä yksikkö on rakennettu. Jos sillä ei ole suoraa kytkentää maatalaan, niin silloin ei ole maatalouden tuotantorakennus se sikala. Täsmälleen samanlainen rakennus voi olla se, jonka hakemus on hyväksytty, mutta se on sitten elinkeinotoiminnan lainsäädännön, EVL:n, mukainen rakennus.

Tämä on tietysti tämmöinen tekninen keskustelu, jota me tässä joudutaan käyttämään ja puhumaan, mutta tähän ei ole mitään mahdollisuutta saada muutosta valittamalla. Siitä esityksestä, joka täällä hyväksyttiin, ja tekään ette silloin tehneet mitään huomautusta, on turha valittaa, se on sen verran yksiselitteinen. Siis tästä on kysymys, että osakeyhtiömuodolla ei ole merkitystä vaan sillä tulolähteellä, onko maatalouden tulolähteen vai elinkeinotoiminnan tulolähteen rakennus.

Sitten viittasitte vähän sillä tavalla, että olisi verotuksessa tehty virhe, [Jani Mäkelä: Ei, ei!] merkitty joku rakennus eri tavalla kuin asianlaita on. Niinhän on voinut sitä paitsi myöskin tapahtua, kyllä, sellainen yksittäistapaus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

17.07 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Minä olen samaa mieltä Kivirannan kanssa näistä asioista, osakeyhtiöistä, mutta kun nämä ovat toisiinsa sidonnaisia, nämä asiat, niin

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

olen yrittänyt ne kirjoittaa tähän yksinkertaisesti, että keskustalainenkin ymmärtää. Osakeyhtiöllä ja kiinteistömerkinnällä on yhteys. Ja minä tiedän sen, että tämä johtuu monien kohdalla siitä, että osakeyhtiöllä ei ole omaa viljelyspinta-alaa, koska ne toimivat irrallaan tästä osakeyhtiöstä. Juuri kuten äsken kerroin esimerkin: jos kaksi maatilaa yhdistää toimensa, ostaa esimerkiksi sikalalle tontin ja perustaa sinne osakeyhtiön, silloin sillä ei ole sitä viljelystoimintaa. Mutta tämän idea ja henki mielestäni on aivan täysin oikea. Yllättävää, jos lakimies ei tässä huomannut mitään estettä.

Sitä minä ihmettelen, miksi ihmeessä tätä ei tuotu. Vihjasitte siihen, että olen sanonut niin, että verottaja on tehnyt virheen tai että tästä valitetaan. Minä olen tehnyt lakiesityksen sen asian korjaamiseksi, enkä minä ole valittamassa mihinkään eikä kenenkään maatalouden harjoittajankaan kannata valittaa. Tämä on lakiesitys tämän tilanteen korjaamiseksi, ja ihmettelen vain sitä, miksi tämä ei etene. Keskusta on hallituksessa. Tämä asia olisi pitänyt korjata jo viime vuonna. En tiedä, mitä ihmeellisiä juttuja on, jotain, mitä te ette voi paljastaa, vai onko tämäkin sellaista vedätystä vain. Tämä asia pitää korjata mitä pikimmiten, ja se olisi ollut syytä korjata heti silloin, kun olen tämän lakialoitteen jättänyt. Ja olen samalla maininnut tästä silloiselle ministerille elikkä Antti Kurviselle, ja mielestäni hän olisi voinut vaikka neuvoa minua, että ota sinne verojaostoon yhteyttä. Mutta pyysin häntä, että hän reagoisi tähän mahdollisimman nopeasti, koska täältä salista se saa kaikilta tuen. Tiedätte sen itsekin, että tämä on aivan selvä asia, että kun se tuodaan tänne, niin oppositio siitä ei ainakaan valita eikä tee eriäviä mielipiteitä. Oppositio on tämän takana. He olisivat tämän halunneet pitemmäksi aikaa, mutta ilmeisesti hallitus halusi tämän vain yhdeksi vuodeksi rajata.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Lakialoite laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta

Lakialoite LA 71/2022 vp Mai Kivelä vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Edustaja Kivelä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.11 **Mai Kivelä vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläimet tarvitsevat perustuslain suojaa oikeuksiensa toteutumiseksi. Eläinten laajamittainen hyväksikäyttö on yksi aikamme vakavimpia ongelmia. Eläimet ovat tuntevia ja tietoisia yksilöitä, joilla on tarpeita ja joille siten kuuluu oikeuksia, jotka ovat eläimille relevantteja. Oma tavoitteeni on, että eläinten oikeudet tunnustetaan yhteiskunnassamme ja eläinten hyväksikäyttö kyseenalaistetaan.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Valitettavasti lainsäädäntömme on nykyisellään pahasti epäonnistunut eläinten hyvinvoinnin ja eläinten oikeuksien turvaamisessa. Tämän lakialoitteen perimmäisenä tavoitteena on, että eläinten asema yhteiskunnassamme aidosti paranisi. Lain tulisi suojella kaikkia yksilöitä mielivaltaiselta kohtelulta. Jos me otamme lähtökohdaksi sen, että väkivalta heikompaa kohtaan on väärin ja että juuri lainsäädäntö on väline suojella yksilöitä hyväksikäytöltä, niin ei ole perustetta rajata tätä suojelua vain ihmisiin. Jo nykylakimme tunnistaa sen, että eläimiä tulee kohdella hyvin ja eläimille kuuluu oikeus hyvään elämään, me olemme vain pahasti epäonnistuneet tämän turvaamisessa lain tasolla. Yleisellä tasolla eläinten aseman parantaminen ja eläinten tehotuotannon kyseenalaistaminen edistävät empaattista ja ekologisesti kestävästä yhteiskuntaa, joka on myös ihmisen etu. Tänä ekologisen kriisin aikakautena se on itse asiassa myös ehto meidän oman turvallisen tulevaisuutemme takaiselle.

Lakialoitteeni perustuu Suomen eläinoikeusjuristien laatimaan esitykseen eläinten perusoikeuksien kirjaamiseksi perustuslakiin, ja haluan kiittää järjestöä tärkeästä työstä eläinten aseman parantamisesta ja lainsäädännön epäkohtien esiin nostamisesta. Kiitän myös kaikkia lakialoitteen allekirjoittajia.

Arvoisa puhemies! Miksi ehdotus perustuslain muuttamisesta, miksei tavanomainen lainsäädäntö riitä? Perustuslaki turvaa ihmisen perusoikeudet, ja sama olisi taattava myös eläimille. Perustuslaki turvaa ihmiselle oikeuden muun muassa elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen, mutta muunlajisten oikeuksia ei mainita lainkaan. Lainsäädäntömme perustuu elämän suojelemiseen mutta vain, jos kyseessä on ihminen. Lainsäädännön pitäisi aidosti tavoitella myös eläinten elämän suojelemista. Vähintään lainsäädännön kautta pitäisi punnita eläimen oikeutta elää suhteessa eläimen elämään kohdistuvaan hyväksikäyttöön eli ihmisen intressiin käyttää eläintä omiin tarkoituksiinsa.

On aivan normaali asia meidän lainsäädännössämme, että eri tavoitteita ja eri oikeuksia punnitaan. Nyt meidän tulisi punnita, milloin ja missä tilanteissa ihmisen intressi esimerkiksi tappaa eläin on hyväksyttävissä suhteessa eläimen oikeuteen elää. Meidän tulisi punnita, onko tappaminen välttämätöntä. Kun kyse on ihmis- ja perusoikeuksista, me tunnistamme sen, että joskus eri oikeudet ovat vastakkain tai joskus oikeuksia pitää rajoittaa. Silloin me joudumme tekemään punnintaa ja arvioimaan esimerkiksi sitä, kumpi oikeus painaa enemmän tai onko oikeuksien rajoittamiselle edellytyksiä. Tästä korona-aika on ajan-kohtainen esimerkki, ja tätä tietenkin myös oikeuslaitokset tekevät koko ajan. Tällainen oikeuspunninta on siis jo nyt aivan normaalia, kun kyse on ihmisistä, ja nyt meidän olisi jo korkea aika ottaa eläinten oikeudet mukaan tähän oikeuspunnintaan. Koska Suomen perustuslaki on säädösten hierarkiassa ylimpänä, olisi muutoksella tietenkin myös positiivisia vaikutuksia muuhun lainsäädäntöön.

Arvoisa puhemies! Näen tärkeänä kirjata eläinten perusoikeudet perustuslakiin myös sen takia, että eduskunnassa nyt käsitellyssä oleva uusi eläinten hyvinvointilaki ei valitettavasti vastaa isoon osaan eläinten hyvinvointiin liittyvistä ongelmista. Ei voida puhua hyvinvointilaista, jos todellisuudessa suurin osa tämän maan eläimistä kärsii ihmisen mielivaltaisesta kohtelusta; ei voida puhua hyvinvoinnista, jos suurinta osaa eläimistä kohdellaan käytännössä biomassana, hyödykkeenä, jonka suurin arvo on välinearvo ihmisen taloudellisessa toiminnassa. Mutta eläimillä kuitenkin on itseisarvo, arvo, joka on riippumaton ihmisestä. Vaikka ihminen kohtelisi eläintä kuin esinettä, ei eläin sellaiseksi muutu. Siksi ainoa vaihtoehto on muuttaa tapaa, jolla me kohtelemme eläimiä, ja tähän muutok-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

seen me tarvitsemme lainsäädäntöä, joka aidosti turvaa eläinten aseman, lainsäädäntöä, joka aidosti vaikuttaa siihen, mitä mahdollisuuksia ihmisillä on hyväksikäyttää eläimiä.

Itse ajattelen, että meidän tulisi myös käydä vakava keskustelu siitä, minkälaisessa mit-takaavassa eläinten käyttö esimerkiksi ruuantuotannossa on edes ihmisen omien intressien näkökulmasta tarpeellista, saati välttämätöntä. Ei ole kenellekään meistä enää uusi tieto, että nykyinen, valtavan mittakaavan teollinen eläinten tehotuotanto on monin tavoin vaka-va riski myös ihmisen terveydelle. Eläintuotanto kiihdyttää aikamme vakavimpia ympäris-töongelmia ilmastokriisistä luontokatoon ja siten uhkaa myös ihmisen turvallisuutta ja mahdollisuuksia elää kestävästi. Siksi haluan korostaa, että se, että me muutamme lainsäädäntöä eläinten kannalta paremmaksi, on myös ihmisen etu. Itse uskon vahvasti, että on täysin mahdollista rakentaa yhteiskuntaa, joka on hyvä ja turvallinen ihmisille mutta myös muunlajisille eläimille, yhteiskuntaa, joka on inhimillisempi ja turvallisempi.

Arvoisa puhemies! Olen ollut vuosikausia mukana eläinoikeustoiminnassa, ja on tieten-kin myös selvää, että eläinten aseman parantaminen ei tapahdu hetkessä vaan se vaatii si-toutumista vuosikymmeniksi. Eläinten perusoikeuksista keskustellaan eduskunnassa nyt ensimmäistä kertaa. Eläinten perusoikeuksien kirjaaminen perustuslakiin on pitkän aika-välin tavoite, ja olen tyytyväinen siihen, että keskustelu on nyt myös täällä eduskunnassa avattu. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

17.18 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää edustaja Kivelää tästä hyvästä aloitteesta, joka tähtää eläinten oikeuksien edistämiseen. Olen sen myös itse alle- kirjoittanut ja kannatan aloitetta.

Vaikka nykyinen lainsäädäntö edellyttääkin eläinten hyvinvoinnista huolehtimista, on se viime kädessä varsin puutteellinen eikä riitä turvaamaan tarpeeksi kattavasti eläinten asemaa.

Kuten tässäkin aloitteessa tulee ilmi, on aivan perustavaa laatua oleva ongelma, kun eläin käytännössä rinnastetaan voimassa olevassa lainsäädännössä esineeseen, jonka ihmi-nen omistaa ja jonka kohtelu on käytännössä riippuvainen omistajasta muiden kuin luon-nonvaraisten eläinten kohdalla. Yksityisen omaisuuden vahva lainsäädännön tarjoama suoja onkin keskeinen haaste eläinsuojelutyössä ja väärinkäytöksiin puuttumisessa.

Tässä aloitteessa tähdätään eläinten perusoikeuksien turvaamiseen viiden merkityksel-tään varsin keskeisen pykälän kautta. Aloitteen pykäläkohtaisista perusteluista avautuu hy-vin lukijalle se tosiasia, että eläinten perusoikeuksien kohdalla on todellakin paljon paran-tamisen varaa.

Olen itse pyrkinyt monin tavoin ajamaan eläinten oikeuksia. Viime vuonna jätin laki-aloitteen, jossa ehdotettiin eläimen itseisarvon kirjaamista lakiin seuraavalla tavalla: ”Jo-kaisella eläimellä on itseisarvo, jota on kunnioitettava.” Käytännössä lakialoitteellani oli hyvinkin yhtenevät tavoitteet nyt käsittelyssä olevan lakialoitteen kanssa. Keskeinen aja-tukseni oli, että eläinten itseisarvon tunnustaminen huomioisi eläinten oikeudet laajemmin kuin nykyinen lähestymistapa, jonka perusteella eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta ki-pua ja kärsimystä. Eläimen itseisarvo loisi uuden periaatteellisen pohjan eläinten oikeuk-sille lainsäädännössä. Sitähän käytännössä tässäkin aloitteessa ajetaan takaa: eläinten vah-vempaa asemaa lain silmissä. On selvää, että nykyinen, yli 25 vuotta vanha eläinsuojelu-

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

laki on aikansa elänyt eikä ota huomioon tarpeeksi laaja-alaisesti eläinten hyvinvoinnin kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että uusi eläinten hyvinvointilaki ei tuo kaikkia kauan odotettuja parannuksia eläinten oikeusturvaan, vaikka muun muassa monet eläinsuojelujärjestöt ovat seuranneet politiikkaprosessia suurennuslasin kanssa ja nostaneet epäkohtia ja puutteita esille. Elämme jo vuotta 2023, ja mielestäni eläinten oikeuksien kehitys on pahasti aikaansa perässä. Myös ihmisten yleinen mielipide on sillä kannalla, että eläinten oikeuksien toteutumisesta olisi huolehdittava jämptimmin.

Ei ole kestävää ja eettistäkään, että lainsäädäntö pohjautuu selvästi ajattelutapaan, jossa eläimen oikeuksia tarkastellaan ensisijaisesti talouden näkökulmasta ja eläinten kohtelua määrittää lähinnä välinearvo viihdykkeenä, lypsylehmänä ja lihakimpaleena.

Tämän lakialoitteen mukaiset muutokset nostaisivat eläinten perusoikeudet seuraavalle tasolle. Eläinten hyvinvointilaki on nyt meillä maa- ja metsätalousvaliokunnassa käsitelystä. Se on valtavan laaja laki, ja nyt se uudistetaan. Siihen on tulossa kyllä aika paljon parannuksiakin, mikä on hyvä asia, mutta haluan nostaa yhden todella tärkeän ja suuren haasteen, joka on myös siinä hyvinvointilaissa. Siinä tulee sikäli ristiriitaisia ajatuksia, koska kun ajatellaan eläinten hyvinvointia ja sitten kun ajatellaan tuotantoeläimiä, niin kuinka tämä yhdistetään niin, että eläimiä kohdellaan todella hyvin ja myös tuottaja, eläintilan pitäjä, joka haluaa hyvin kohdella eläimiä, saa siitä myös sitten plussaa, ja se näkyy myös tuotteissa. Kuitenkin tullaan vielä syömään lähivuosina lihaa, kananmunia ja juodaan maitoa.

Suomalaisella eläintenpitäjällä, eläintilallisella menee todella huonosti tällä hetkellä. Hyvinvointikorvaus on hyvin pieni. Me haluamme, että eläimet voivat hyvin myös tuotantotiloilla, mutta se ei voi jäädä pelkästään tuottajan kontolle. Tällä hetkellä tuottajat eivät pysty panostamaan siihen, koska kustannukset ovat valtavan korkeat muun muassa energiassa ja lannoitteissa, joten tämä asia on se, mikä pitää ratkaista niin, että tuotanto jatkuu myös eläintiloilla ja niin, ettei eläintiloja menisi nurin, niin kuin tällä hetkellä on. Tämä kombinaatio pitää saada kuntoon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Holopainen, Hanna.

17.24 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme täällä käymässä tärkeää keskustelua eläimistä, ja myös minä haluan kiittää edustaja Mai Kivelää tämän lakialoitteen laatimisesta. On tärkeää, että täällä puhutaan eläinten oikeuksista. Täällä on aiemmin käsitelty, tässä viime kuukausina, eläinten hyvinvointilakia, ja sen lainvalmisteluprosessista olemme huomanneet, kuinka haastavaa eläinten hyvinvoinnin ja eläinten oikeuksien parantaminen on, koska aina silloin, kun esimerkiksi puhutaan tuotantoeläimistä, siihen yhdistyy sitten erilaisia taloudellisia intressejä, ja silloinkin, vaikka tunnistetaan, että meillä on toimintamalleja, esimerkiksi tuotantotapoja ja -muotoja, joissa eläinten lajityypillinen käyttäytyminen ei missään määrin toteudu ja eläimille tuotetaan tarpeetonta tuskaa ja kärsimystä, näitä on vaikea muuttaa, tai sitten taloudellisista syistä halutaan näihin mahdollisimman pitkiä siirtymäaikoja, ja niistä neuvottelu on siksi ollut haastavaa.

Olisikin tärkeätä, että pystyttäisiin paremmin turvaamaan kaikkien eläinten oikeus hyvään kohteluun, ja eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin toisi tällaista suojaa. Ihmisten hoidossa oleville eläimille tulisi turvata vähimmilläänkin oikeus hyvään elämään ja hyvinvoinnin olennaisten tarpeiden täyttämiseen sekä kuolemaan ilman kärsimystä, myös

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

silloin, kun kysymys on eläintuotannosta. Tällä hetkellä eläimillä ei ole perustuslaillista suojaa eikä myöskään eläinsuojelurikkomuksia oteta tarpeeksi vakavasti. Meillä on monia sellaisia oikeustapauksia, jotka ovat kansalaisten oikeustajua koetelleet kovasti. Esimerkiksi tällaisissakin tapauksissa, joissa eläimille on tuotettu hyvin suurta kärsimystä ja tuskaa, niistä langetut tuomiot ovat varsin pieniä tähän eläimille aiheutettuun haittaan ja kärsimykseen nähden. Olisikin tärkeää säätää tarkemmin tästä vastuusta, eläinten perusoikeuksien, hyvinvoinnin ja suojelun toteutumisesta.

Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen ei saa olla toissijaista omistusoikeuteen tai yritystoiminnan suojaan nähden, kuten se tällä hetkellä osin valitettavasti on. Tämän on osoittanut myöskin eläinten hyvinvointilain valmistelu. Tällä hetkellä esimerkiksi eläinsuojeluasioiden ja eläimeen kohdistuneiden rikosten oikeuskäsittelyssä on suurena epäkohtana se, että eläintä ei edusta siellä oikeudessa kukaan. Omistaja voi edustaa eläintä silloin, mikäli hänen ja eläimen edut eivät ole ristiriidassa, mutta sitten esimerkiksi näissä eläinten kaltoinkohtelutapauksissa, jossa se tekijä on nimenomaan se omistaja, tällainen vakava ristiriita on olemassa. Olisikin syytä selvittää, voisiko esimerkiksi kansalaisjärjestöille myöntää oikeuden edustaa eläimiä oikeudessa, kun tällaisia tapauksia käsitellään. Tämä toteuttaisi paremmin eläinten oikeuksien toteutumista ja vastuuttaisi meitä kaikkia enemmän siihen, että eläimistä täytyy kaikissa olosuhteissa pitää huolta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

17.27 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tähän keskusteluun osallistuneita edustajakollegoita puheenvuoroista ja tuesta tälle aloitteelle — se merkkää paljon. Tietenkin tiedostan samalla myös, että tälle aloitteelle on nyky-yhteiskunnassa vielä paljon vastustustakin, jota myös tässä nostettiin hyvin esille. Kuitenkin haluaisin sanoa henkilöille, joille ehkä tulee sellainen automaattinen vastustusreaktio, jos puhutaan eläinten oikeuksista, että meidän on kuitenkin myönnettävä, että eläimet ovat tärkeitä, eläinten elämä eläimille itselleen on tärkeä asia ja samaan aikaan ihmiset hyvin laajasti eri puolueastat ylitäten välittävät eläimistä ja haluavat, että eläimiä kohdeltaisiin nykyistä paremmin. Koen, että tämä on yksi osa ihmisyyttä, että me välitämme eläimistä.

Toki jos ajatellaan puhtaasti tiedon perusteella ja ajatellaan, että haluamme perustaa politiikkamme tutkittuun tietoon, niin myös silloin meidän on hyväksyttävä se tosiasia biologisista lähtökohdista, että muut eläimet ovat hyvin pitkälti monella tavoin samanlaisia kuin me, ja jos me koemme, että meidän kärsimyksemme on väärin tai ylipäätään on väärin kärsimyksen aiheuttaminen tuntevalle yksilölle, silloin meidän on huomioitava tämä myös suhteessa muihin lajeihin. Toki on huomioitava myös se, että mitä enemmän saamme tietoa eläimistä, sitä enemmän me tiedämme eläinten tuntoisuudesta ja kognitiivisista kyvyistä ja näin edespäin, ja tämän päivitetyn eläinten hyvinvointitiedon tulee tietenkin peilautua sitten meidän lainsäädäntöön, mitä ei tällä hetkellä tapahdu.

Ja kolmas syy edelleen on tämä vakava kestävyyskriisi, joka sitten uhkaa myös ihmisen mahdollisuutta elää kestävästi tällä planeetalla, ja näen, että sen suhteen, miten me suhtaudutaan muihin lajeihin, muuttaminen on tietysti mielessä tämän kestävyyskriisinkin ytimessä.

Pääpointti tässä lakialoitteessa on se, että eläimet eivät tällä hetkellä nauti sitä lainsuojaa, joka heille kuuluisi, ja toivon, että tässä asiassa menemme eteenpäin yhteiskuntana, jos ei nyt lähivuosina niin kuitenkin jossain vaiheessa tulevaisuudessa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 147/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 12.1.2023 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen